

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

HENKISEN RASITTAVUUDEN KOKEMINEN JA SEN LIITTYMINEN PALVELUKSEN KESKEYTYMISEEN PERUSKOULUTUSKAUDELLA

Pro gradu -tutkielma

Kadetti
Vesa Lumme

Kadettikurssi 90
Tiedustelu- ja liikuntalinja

Maaliskuu 2007

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Kadettikurssi 90	Linja Tiedustelu- ja liikuntalinja
Tekijä Kadetti Vesa Lumme	
Tutkielman nimi HENKISEN RASITTAVUUDEN KOKEMINEN JA SEN LIITTYMINEN PALVELUKSEN KESKEYTYMISEEN PERUSKOULUTUSKAUDELLE	
Oppiaine johon työ liittyy Koulutustaidon laitos	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MpKK:n kirjasto)
Aika Maaliskuu 2007	Tekstisivuja 94 Liitesivuja 20
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata varusmiespalveluksen keskeyttäji- en ja palvelustaan jatkavien henkisen rasittavuuden tuntemuksia alokaskaudella ja tarkastella miten ne eroavat toisistaan. Tutkimuksessa keskitytään palveluk- sessa epämukavuuden kokemisen sekä ahdistusoireilun tuntemisen vertailuun. Lisäksi työssä selvitetään, onko palvelustaan jatkavien joukossa henkilöitä, jotka kokevat psyykkisiä oireita ja miten he eroavat muista jatkajista.</p> <p>Tutkimusaineisto koostuu palveluksensa keskeyttäneistä ja palveluksessa ole- vista varusmiehistä. Molemmat aineistot edustavat merivoimien varusmiehiä ja ovat vuoden 2006 saapumiserien peruskoulutuskausilla palvelleita alokkaita. Palveluksensa keskeyttäji- en otoskoko on 128 varusmiestä ja palveluksen jatka- jien otoskoko on 136 varusmiestä. Keskeyttäneiden aineisto on kerätty keskeyt- tämiskyselyyn vastanneiden varusmiesten vastauksista ja jatkajien aineisto on kerätty erikseen tätä työtä varten systemaattisella satunnaisotoksella neljästä Merivoimien Koulutuskeskuksen perusyksiköstä. Keskeyttämiskyselystä valittiin kaksitoista erityistä kysymystä, joita tarkasteltiin yksittäin kolmen eri ryhmän kesken sekä neljän kysymyksen muodostama summamuuttuja, jota tarkasteltiin myös yksittäin ryhmien kesken. Tarkasteluryhminä toimivat palveluksen jatkajat ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet, palveluksen jatkajat ja fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneet sekä psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalve- lukseen hakeutuneet. Tutkittava aineisto on kokonaisuudessaan yhdistetty tar- kasteluja varten yhteiseen tiedostoon tilastolliseen SPSS- ohjelmaan, jossa ver-</p>	

tailut on suoritettu. Palveluksen jatkajien psyykkistä oireilua tarkastellaan erikseen General Health Questionnaire -kysymyssarjalla.

Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden kohdalla erityisesti palvelukseen sopeutumiseen ja henkiseen rasittavuuteen liittyvissä kokemuksissa erot olivat suurimmat. Seuraavaksi eniten eroja tuli erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuuteen liittyvissä kokemuksissa. Vähiten eroja ryhmien välille syntyi sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen liittyvissä mielipiteissä. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden henkisen rasittavuuden kokemisen erot vaihtelivat hyvin vähäisestä erittäin merkitseviin eroihin. Erityisesti kokemuksissa kantahenkilökunnan suhtautumisesta varusmiehiin, kokemuksissa henkisestä rasittavuudesta, kokemuksissa täsmällisyyden noudattamisesta, kokemuksissa opiskeluun liittyvistä palvelustilanteista, sekä fyysisen ja henkisen väsymyksen tilan tuntemisesta ei merkitsevyyseroja syntynyt. Merkitsevät erot syntyivät sotilaallisten harjoitusten, nukkumishäiriöiden ja sotilaselämän muodollisuuksien kokemisessa. Hyvin merkitsevät erot syntyivät kasarmi- ja varuskuntaelämään liittyvissä kysymyksissä. Ainoastaan palveluksen fyysiseen rasittavuuteen liittyvät kokemukset erosivat erittäin merkitsevästi. Psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet ilmentävät samankaltaisuutta palvelukseen liittyvässä ahdistuksen kokemisessa. Ero näiden ryhmien välille syntyy ahdistuksen kokemusten yleisyydessä. Psyykkisen syyn keskeyttäjiillä ahdistuksen tuntemukset nousevat esiin useammassa yhteydessä kuin siviilipalvelukseen hakeutuneilla. Heillä yksittäiset asiat saattavat olla syitä, joilla hakeudutaan pois palveluksesta. Jatkajien ryhmässä psyykkistä oireilua havaittiin 27,9 prosentilla vastaajista. Näistä 18,4 % ilmaisee ahdistuksen tuntemuksia myös summamuuttujalla mitattuna.

Yksi tärkeimmistä jatkotutkimuksen aiheista olisi vertailujen suorittaminen isommilla aineistoilla, jotta tuloksia voitaisiin yleistää ja tuloksia voitaisiin käyttää apuna keskeyttämiin liittyvissä muissa tutkimuksissa ja kehittämisspyrkimyksissä.

AVAINSANAT

Keskeyttäminen, Henkinen rasittavuus, Psyykkinen oireilu, Peruskoulutuskausi, Varusmiespalvelus

HENKISEN RASITTAVUUDEN KOKEMINEN JA SEN LIITTYMINEN PALVELUKSEN KESKEYTYMISEEN PERUSKOULUTUSKAUDELLA

1. JOHDANTO	1
2. ALOKAS ELÄÄ NUORUUDEN KEHITYSVAIHETTA	3
2.1 Nuoruudella on kehitystehtävä kohti aikuisuutta	3
2.2 Varusmieheksi koulutuskulttuurien murroksessa	5
2.3 Nuorisokulttuurit ajanhengen vaikuttimina	7
2.4 Minäkuvan kehityksestä ja vaikutuksesta	8
3. VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMINEN	10
3.1 Varusmiespalvelus Suomessa	10
3.2 Varusmiespalveluksen keskeyttäminen	12
3.3 Varusmiespalveluksen keskeyttämiseen liittyvät tutkimukset	12
3.4 Pohdintaa keskeyttämiseen liittyvistä tutkimuksista	18
4. TÄMÄN TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	22
5. TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	24
5.1 Tutkimusmenetelmät	24
5.2 Aineiston keruu	24
5.3 Aineiston analysointi	30
5.4 Käytettävät muuttujat	32
5.4.1 Varusmiespalveluksen keskeyttäjäille tehtävä kysely	32
5.4.2 General Health Questionnaire (GHQ 12) – kysymyssarja	34
5.4.3 Ahdistusoireiden summamuuttuja	34
6. TUTKIMUSTULOKSET	36
6.1 Palvelusta jatkavat ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet	36
6.2 Palveluksen jatkajat ja fyysisistä syistä keskeyttäneet	49
6.3 Psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet	62
6.4 Lineaarinen regressioanalyysin antamat tulokset	74
6.5 GHQ 12 –kysymyssarjalla saadut tulokset	82

6.6 Ahdistus oireiden summamuuttujalla saadut tulokset	86
7. POHDINTA	88
7.1 Tutkimuksen keskeisimmät havainnot	88
7.2 Johtopäätöksiä tuloksista	90
7.3 Tulosten luotettavuus ja eettisyys	92
7.4 Jatkotutkimuksen aiheita	94

LÄHTEET

LIITTEET

HENKISEN RASITTAVUUDEN KOKEMINEN JA SEN LIITTYMINEN PALVELUKSEN KESKEYTYMISEEN PERUSKOULUTUSKAUDELLA

1. JOHDANTO

Yhteiskunnassamme keskustellaan laajasti tällä hetkellä tulevista puolustuspoliittisista ratkaisuksista, joissa yhtenä keskustelun haarana on ollut yleinen asevelvollisuus ja sen tulevaisuus. Viimeisimmät linjaukset korostavat asevelvollisuuden välttämättömyyttä osana kokonaismaanpuolustuksen kehystä. Kansalaismielipidekin suhtautuu tällä hetkellä myönteisesti yleisen asevelvollisuuden säilyttämisen puolesta, mistä uutisoi Helsingin Uutiset etusivullaan 3.12.2006 viitatessaan Taloustutkimus Oy:n tekemään haastattelututkimukseen (Suorsa 2006, 4). Muutospaineet asevelvollisuuden kehittämisessä ovat olleet ajankohtaisia, ja olennaisimmat kysymykset pyörivät palvelukseen astuvien valikoitumisessa ja palvelusajan pituudessa.

Palvelukseen astuvien valikoitumisessa on yhtenä suurena ongelmana varusmiespalveluksen varhainen keskeyttäminen. Terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäjästä pidetään valtakunnallisia tilastoja, joita ylläpitää ja kokoaa sekä pääesikunnan asevelvollisuusosasto että sotilaslääketieteen keskus. Lisäksi maanpuolustuskorkeakoulun käyttäytymistieteiden laitoksella kerätään valtakunnallisella tasolla kyselymateriaalia kaikista palveluksensa keskeyttäneistä.

Palvelukseen astuu vuosittain noin 29 000 varusmiestä, joista noin kymmenen prosenttia keskeyttää palveluksensa terveydellisin syin (Kelho 2005). Esimerkiksi heinäkuussa vuonna 2005 palvelukseen astuneista 14 000 varusmiehestä keskeytti yli 500 ensimmäisen viikon aikana. Terveydelliset keskeyttämisen syyt jaetaan kahteen pääluokkaan, jotka ovat fyysiset ja psyykkiset syyt. Psyykkisten eli ns. mielenterveydellisten ongelmien osuus terveydellisistä syistä keskeyttäneistä on suurin, vähän yli 50 prosenttia (Sahi & Korpela 2002, 8; Backman 2006, A8) Pääesikunnan asevelvollisuusosastolta todetaan sopeutumattomuuden olevan alussa yleisin keskeyttämisen syy, mikä on useimmiten psyykkistä. Sopeutumattomuus ilmenee lääkäriin hakeutumisena, missä varusmiehet kertovat, etteivät he kestä palvelusta. (Harkki 2005, 24 – 25.)

Epäonnistunut varusmiespalvelus saattaa ruokkia pahimmillaan paljon puhuttua nuorten miesten syrjäytymisongelmaa. Lisäksi se kuluttaa puolustusvoimien henkilöstöresursseja ja on etenkin joukko-osastotasolla jokseenkin turhaa, koska varsinkin kahden ensimmäisen viikon aikana keskeyttävät ovat pääasiallisesti se ryhmä, jotka eivät olisi muutenkaan suorittaneet varusmiespalvelusta kyseisellä kerralla tai eivät ehkä ollenkaan. (Sahi ja Korpela 2002, 12.) Ongelmaan onkin jo puututtu osaltaan kutsunnoissa. Siellä on pyritty seulomalla erottelemaan ikäluokasta ne, jotka eivät tulisi suorittamaan palvelustaan. Tällä toiminnalla pyritään vähentämään keskeyttämiä varuskunnassa ja ohjaamaan varusmiehiä vaihtoehtoihin mahdollisuuksiin kuten esimerkiksi siviilipalvelukseen. (Hakkarainen 2006, A4.)

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata varusmiespalveluksen keskeyttäjien ja palvelustaan jatkavien kokemuksia ja tuntemuksia alokaskaudella ja tarkastella miten ne eroavat toisistaan. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti palveluksessa epämukavuuden kokemisen sekä ahdistusoireilun tuntemisen vertailuun, mitä kuvataan tässä työssä termillä henkinen rasittavuus. Lisäksi selvitetään, onko palvelustaan jatkavien joukossa henkilöitä, jotka kokevat ahdistusoireita ja miten oireita kokevat eroavat muista jatkajista.

Varusmiesten kokemuksia ja tuntemuksia tarkastellaan vallitsevan koulutus- ja nuorisokulttuurin, sekä nuoruuteen liittyvän elämänkaariajattelun näkökulmasta. Koulutuskulttuuri käsitteenä liittyy opetusmenetelmien ja oppijoiden kohtaamisen muutoksiin ja nuorisokulttuuri ajan hengen tarkasteluun ja sen muutoksiin. Koulutuskulttuurin muuttuminen itseohjautuvuuden ja vapaiden valintojen suuntaan on merkittävästi vähentänyt esimerkiksi opettajan auktoriteetin merkitystä koulussa. Vaikka puolustusvoimat ovat menossa kovaa vauhtia koulutustrendien mukaan vastatakseen ajan henkeen, siitä huolimatta sopeutumattomuutta koetaan edelleen varusmiespalvelukseen tultua. Voidaankin sanoa, että ns. vapaassa elinympäristössä on mahdollisuus välttää ahdistavat tilanteet, kun taas kurinalainen ympäristö ”pakottaa” käsittelemään ahdistuksen, joka varusmiespalveluksessa saattaa johtaa palveluksen keskeyttämiseen.

2. ALOKAS ELÄÄ NUORUUDEN KEHITYSVAIHETTA

2.1 Nuoruudella on kehitystehtävä kohti aikuisuutta

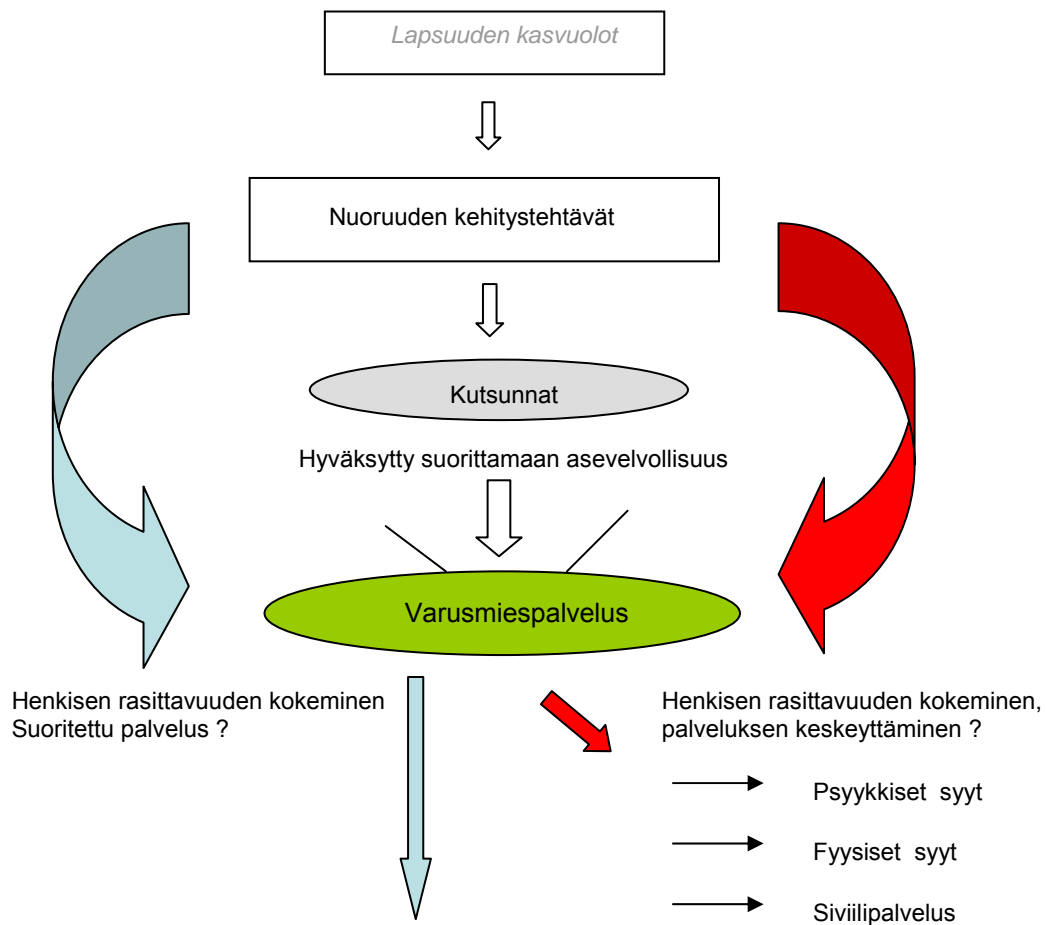
Kappaleen tarkoituksena on esitellä sitä ihmisen elämänkaaren vaihetta, jossa varusmiespalvelusta suorittava elää. Tällä pyritään hakemaan mahdollisia selityksiä tutkimuskohteena olevien keskeyttävien ja jatkavien varusmiesten palveluksesta muodostuneille mielipiteille. Lähtökohta tuleville tarkasteluille on ajatuksessa, että jokainen nuori mies astuessaan kasarminportista sisään alokkaaksi on saavuttanut tietyn "rajan" sinne päästyään. Tällä tarkoitan kutsunnoista saatua hyväksytyä päätöstä eli sopivuutta tulla suorittamaan asevelvollisuutta. Kaikki ovat näin ollen samalla viivalla lähtiessään suorittamaan palvelusta, mutta osalta nuorista palvelus jää kuitenkin kesken ja paluu takaisin siviiliin uutta yritystä odottamaan muutamaksi vuodeksi on edessä.

Varusmiespalveluksen suorittamiseen saattaa liittyä nuorella monia erilaisia tunteuksia ja odotuksia. Joillekin palvelukseen astuminen tuo pelon tai ahdistuksen tunteita, kun toisille palvelukseen astumispäivä on tärkeä askel kohti aikuistumista ja he ovat motivoituneita astellessaan kasarminportista sisään. Nämä erinäiset tuntemukset ovat varmastikin henkilökohtaisia sisäisiä tuntemuksia ja niiden aiheuttamat konkreettiset päätökset, jotka liittyvät palveluksen suorittamiseen tai keskeyttämiseen, rakentuvat osiltaan myös sisäisen psykologisen keskuksen (*psychological core*) tiedostamattomista toiminnoista. Psykologinen keskus määrittää persoonallisuuden syvimmäksi komponentiksi, joka sisältää ihmisen arvot, asenteet, uskomukset sekä käsityksemme itsestä (Weinberg & Gould 2003, 28). Elinympäristössä olevien vaikuttimien merkitystä on kuitenkin syytä tarkastella havaitakseen ajanhengen ilmiöitä nuorten maailmassa.

Lapsuuden kasvuoloilla on merkitystä nuoruuden vaiheeseen. Elämän "eväiden" erot voivat vaihdella vielä nyky-yhteiskunnassakin paljon, minkä vuoksi lapsuuden kasvuoloja tms. ei saisi unohtaa yksilöiden välisissä tarkasteluissa. Tässä työssä ei ole ollut mahdollista tarkastella henkilöiden lapsuuden kasvuoloja, ja siksi keskitynkin tarkastelemaan nuoruuden elämän vaiheen merkityksiä ja sen kehitystehtäviä. Kuviossa 1 on havainnollistettu tutkimuksen rakentuminen.

KUVIO 1. Tutkimuksen rakenne

Nuoruus on aikaa, jolloin pitää ikään kuin uudestaan oppia elämään. Nuoruuden elämänvaiheessa korostuu voimakas yksilöllisyyden herääminen. Nuoren aikuisen elämää voi kutsua hyvin itsekeskeiseksi. Yksilöllistä heräämistä nuori joutuu kuitenkin tunnustelemaan maailmassa olevien vastakkaisuuksien kohtaamisen tai niihin törmäämisen kautta. (Dunderfelt 1992, 80, 95.) Dunderfelt kirjassaan *Elämänkaari-psykologia* (1992) kuvaakin nuoren aikuisen elämää sanalla *kohtaamisia*, jolla hän tarkoittaa uusien ihmisten, uusien kulttuurien, asenteiden, arvojen ja ideologioiden kohtaamista oman itsensä kohtaamisen lisäksi (Dunderfelt 1992, 95). Hänen mukaansa nuoren elämän vaiheen pitää myös ns. tuntua, eikä se saa olla harmaata (Dunderfelt 1992, 95). Nuoren elämän syvä toive on, että elämä kohdataan suoraan, vapaasti ja itsenäisesti ilman rajaavia sääntöjä (Dunderfelt 1992, 95). Nuoruus lienee elämämme energisintä ja ennakkoluulottominta aikaa, mutta toisaalta taas myös sisäisen rauhattomuuden ja tasapainottomuuden aikaa. Dunderfelt linjaakin, että juuri nuoren kokemusmaailman vähyyys luo pelkoja tai ahdistuksen tunteita erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa, kuten vaikka uuteen työpaikkaan tul-

lessa (Dunderfelt 1992, 96). Varusmiespalvelukseen astuminen on hyvin rinnastettavissa tällaiseen uuden ympäristön kohtamiseen liittyvään tapahtumaan.

Nuoruuden elämänvaiheeseen kohdistuu myös useita keskeisiä kehitystehtävähaasteita. Näitä ovat esimerkiksi koulutuksen loppuun saattaminen, ammattitaidon hankkiminen, työuran aloittaminen oman elatuksen hankkimiseksi, itsenäinen asuminen sekä seurustelu- ja parisuhteen muodostaminen. Asevelvollisuuden suorittaminen kuuluu myös kiinteänä osana nuoruuden kehitystehtävä haasteisiin. (Lyytinen ym. 2001, 162.) Tästä esimerkkinä on keskustelua herättänyt aihe asevelvollisuuden merkityksestä nuorten vastuuntunnon kehittäjänä omista teoistaan vastaavaksi ihmiseksi sekä yhteisön vastuulliseksi jäseneksi. Lisäksi huolenaiheeksi on noussut muiden koulutuksellisten instituutioiden riittämätön panostus näiden em. tekijöiden kasvattamiseksi (Lintunen 2006).

Kehitystehtäväkäsitteen luoneen Robert J Havighurstin (1953) mukaan kehitystehtäväteorian pyrkimyksenä on juuri vastata kysymyksiin siitä, miten yksilön kasvu ja kehitys nivoutuvat mm. perheen, koulun, toveriyhteisön ja yhteiskunnan taholta tuleviin vaatimuksiin. Hän painottaa teoriassaan ympäristön ja yhteiskunnan sosiaalisia odotuksia, joista iän mukana viriää jatkuvasti muuttuvia sosiaalisia rooleja niiden yksilölle asettamine odotuksineen ja velvollisuuksineen. Hänen teoriansa yhdistää biologisen kasvun ja sosiaaliset odotukset, jotka muuttuvat elämäkulun eri vaiheissa ja ohjaavat persoonallisuuden kehityksen suuntaa. (Lyytinen ym. 2001, 311 - 312.)

2.2 Varusmieheksi koulutuskulttuurien murroksessa

Keskustelua on paljon myös herättänyt opettajan ja oppilaan roolin muuttuminen sekä koulukurin väheneminen lähes olemattomiin. Koulutuskulttuurin muuttuminen itseohjautuvuuden ja vapaiden valintojen suuntaan on merkittävästi vähentänyt esimerkiksi opettajan auktoriteetin merkitystä. Vaikka puolustusvoimat ovat menossa kovaa vauhtia vallitseviin "koulutustrendeihin" mukaan vastatakseen ajan henkeen, niin sopeutumattomuutta ilmenee edelleen varusmiespalvelukseen tultua. Vapaassa elinympäristössä on mahdollisuus välttää ahdistavat tilanteet, kun taas kurinalainen ympäristö joko "pakottaa" käsittelemään ahdistuksen tai pakenemaan tilanteesta. Varusmiespalveluksessa tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi omien tarpeiden ja palveluksen aikataulutetun ohjelman yhteensovittamisen kokemista mahdottomana sekä yksityisyyden vähyyden tuntemista, joista syntyisi selviytymisen pelko.

Kuri ymmärretään usein tarkoitukseksi auttaa lasta tai nuorta hallitsemaan käyttäytymistään siten, ettei hän vahingoita itseään, muita tai muiden omaisuutta. Kyse on usein siitä, että halutaan heidän oppivan käyttäytymään sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla ja tulevan ”yhteiskuntakelpoiseksi”. Kuri on jotain, jota tehdään lapsen kanssa ja hänen hyväkseen, ei lasta vastaan. (Caplan 1980, 448, 523, 525, 529.)

Kurittomuuteen liittyvät huolenaiheet näkyivät hyvin esimerkiksi syksyllä 2006 suomalaisille tehdyssä kyselyssä (Taloustutkimus Oy:n ja Helsingin Uutisten toimeksiannosta), johon otti osaa 1008 kansalaista. Kyselyn mukaan joka toinen sallisi opettajille laajempia kurinpito-oikeuksia ja kolmannes sallisi vanhemmille lasten ruumiillisen rankaisemisen (Marjamäki 2006). Aihe on virittänyt opettajan ammattikunnassa myös liikehdintää. Yksi opettaja kommentoi Helsingin Uutisten artikkelissa 27.9.2006, että ”kaikki lähtee auktoriteetista”. Tällä hän tarkoittaa, että esimerkiksi ensimmäiset viikot lukuvuoden alussa ovat ratkaisevat opettajan auktoriteetin saamiseksi (Paastela 2006).

Puolustusvoimien koulutuskulttuuria on perinteisesti pidetty hierarkisuutta ja behavioristista oppimiskäsitystä tulkitsevana instituutiona. Tämä ulkoinen mielikuva on saanut puolustusvoimien koulutuskulttuurin kehityspyrkimyksiin, minkä seurauksena tärkeimmäksi linjaukseksi on noussut oppivan organisaation mukainen koulutuskulttuuri. Siinä periaatteena on oppimiskäsityksen muotoutuminen konstruktivismin keskeisiin periaatteisiin, joita ovat itseohjautuvuus, yhteistoiminnallinen oppiminen, oppimaan oppiminen, analyyttinen ajattelu sekä ajasta että paikasta riippumaton avoin oppimis- ja työskentely-ympäristö. Opetustapahtuman ydinprosessin tulisi olla nykyisen opettamisen sijasta oppiminen ja tulevaisuudessa osaaminen ja sen varmistaminen. Tulevaisuudessa puolustusvoimissa pyritään siihen, että sotilasorganisaation koulutuskulttuurin kehitys olisi osa yhteiskunnassa vallitsevaa koulutuskulttuuria (Halonen 2002, 28).

Koulutusjärjestelmän ja asevelvollisuuden yhteensovittamista on selvittänyt E. Laaksonen vuonna 2004 työssään *Varusmiehestä opiskelijaksi*. Hän selvitti varusmiespalveluksen vaikutuksia korkeakouluopintojen aloittamiseen ja jatkamiseen. Tutkimuksen tavoitteena oli tunnistaa varusmiespalveluksen ja korkeakouluopintojen yhteensovittamiseen liittyviä ongelmia ja kartoittaa ongelmien yleisyyttä ja löytää mahdollisuuksia niiden lieventämiseen. Keskeisimmiksi johtopäätöksiksi selvityksessä nousi-

vat opintoihin hakeutumisen vaikeudet varusmiespalveluksen aikana, mikä koettiin erittäin raskaaksi ja vaativaksi (Laaksonen 2004, 45). Selvityksestä käy ilmi, että epäedullisin yhdistelmä opintojen kannalta on tammikuun saapumiserä yhdistettynä 9kk:n tai 12kk:n palvelukseen ja heinäkuun saapumiserä yhdistettynä puolen vuoden palvelukseen (Laaksonen 2004, 46). Selvityksessä todetaankin, että palveluksen pituus ja ajoittuminen voivat olla ratkaisevassa asemassa siinä, aiheutuuko palveluksesta opiskelijalle hyötyä vai haittaa (Laaksonen 2004, 46). Nuorten asevelvollisen kannalta näyttäisikin, että järjestelmien yhteensovittamisessa on vielä kehitettävää.

2.3 Nuorisokulttuurit ajanhengen vaikuttimina

Tässä kappaleessa tuon esille nuoruuden ajan kuvaan tärkeän tulkintojen ymmärtämisen työkalun, eli nuorisokulttuurien ymmärtämisen. Nuoret muodostavat käsityksiään ja uskomuksiaan ympäröivästä maailmasta, mitkä he perustavat tiettyihin oletuksiin, jotka he ovat omaksuneet lähiympäristöstään. He omaksuvat esimerkiksi sosiaalistumisen ja kulttuuriin kasvamisen sekä käsityksensä siitä, mikä on oikein ja väärin.

Jaana Lähteenmaa kuvaa tutkimuksessaan *Myöhäismoderni nuorisokulttuuri* 90-luvun nuorison muutosta. Hän arvioi, että nuoret jakautuvat yhä enemmän joko sitoutumista vaativiin ryhmiin tai kevyisiin ja useisiin väljiin yhteisöihin, joka eivät edellytä tiukkaa sitoutumista eivätkä oman yksilöllisyyden häivyttämistä (Lähteenmaa 2000). Lähteenmaa mainitsee nykypäivän yksinäisyyden tunteen olevan sinkoutumista näiden yhteisöllisyysakselien ulkopuolelle, varsinkin kevyissä yhteisöissä piilee suuri vaara siihen. Yksinäisyys luo turvattomuutta ja tästä nouseva ahdistus tulee lisäämään sitovien ja raskaiden yhteisöllisyyttä vaativien yhteisöjen suosiota, hän arvelee (Lähteenmaa 2000, 72 -73). Lisääntyvä vapaiden valintojen ihannointi ja yksilöllisyyden korostuminen saattaa aiheuttaa ristiriitoja tultaessa kurinalaisempaan ympäristöön, kuten varusmiespalvelukseen.

Nuorten postmodernia maailmankuvaa on myös tutkinut Helena Helve teoksessaan *Arvot, muutos ja nuoret* vuonna 2002. Hän mainitsee jälkimodernien arvojen heijastelevan ristiriitaisuutta (Helve 2002, 207). Suurin osa hänen tutkimistaan nuorista arvostivat esimerkiksi yksilön vapautta. Hyvin moni oli myös sitä mieltä, että yksityisen kansalaisen määräysvalta on liian pieni. Kuitenkin puolet näistä nuorista kaipasi vahvoja johtajia, jotka kykenevät palauttamaan maamme kurin ja järjestyksen (Helve

2002, 208). Oleellista nuorten arvomaailmassa ovat yksilökeskeisyys ja individualismi (Helve 2002, 223). Helve arvioi, että nuoret eivät ole vanhempien ihmisten tavoin sidottuja entisiin arvoihin, eikä heillä ole henkilökohtaisia muistoja vanhoista tilanteista ja olosuhteista (Helve 2002, 222). Voisikin kysyä, millaiseksi tulevaisuudessa nuorison maailmankuva muotoutuu ja mihin muutokset johtavat asevelvollisuuden kokemisen osalta.

2.4 Minäkuvan kehityksestä ja vaikutuksesta

Minäkuvan kehityksen ja siihen vaikuttavien tekijöiden tarkastelu asevelvollisuuttaan suorittavan nuoren elämänkaaren vaiheessa on perusteltua mielestäni sen kiinteään liittymisen vuoksi sotilaan psyykkiseen toimintakykyyn (Heinonen 2005). Psyykkisen toimintakyvyn keskeisinä osatekijöinä nähdään yksilön henkilökohtaiset tiedot ja taidot, kyvykyys, motivaatiotaso, vireystila, energisyys, emotionaalinen tila, minäkäsitys sekä sosiaalinen kompetenssi. Mikään osa-alue ei ole toista pois sulkeva, vaan kaikki osatekijät vaikuttavat yksilön toimintaan (Heinonen 2005). Nuoruudessa minäkäsityksemme muodostuu sen sosiaalisen ympäristön mukana, missä toimimme. Minäkäsitys onkin pitkälti sosiaalinen käsitys, ja muut ihmiset toimivat meille mitapuina. (Heinonen 2005)

Schneider 1976 määrittelee minäkuvan identiteettiksi, itsearviointiksi ja itsearvostukseksi (Schneider 1976, Ojasen 1985, 9 mukaan). Identiteetti tarkoittaa asioita, jotka kuvaavat yksilön roolia tai asemaa. Itsearviointi on jokin ”standardi”, johon minäkuvaavaa piirrettä vertaillaan ja itsearvostuksella tarkoitetaan itsensä hyväksymistä ja arvostusta (Ojanen 1985, 9).

Kääriäisen, Laaksosen ja Wiegandin (1997) teoksessa *Tutkiva ja muuttuva koulu* kuvaillaan minäkuvan muovautuvan yksilön saamista havainnoista itsestään suhteessa muihin, sekä tavoitteissa, arvoissa ja ihanteissa (Kääriäinen, Laaksonen & Wiegand 1997, 196-197). Myönteiset ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset tukevat itsekunnioitusta ja näin lisäävät yleisen minäkuvan myönteisyyttä ja oman minäkuvan hyväksymistä (Kääriäinen ym. 1997, 197). Yhteiskunnan, kulttuurin ja aikakauden vaikutus liittyy kiinteänä edelläkuvattujen asioiden muodostumiseen (Hermann & Stapf 1977, 481, Ojasen 1985, 13 mukaan).

Nuoruus on herkkä kehitysvaihe, jolloin ulkonäkökysymykset ovat myös tärkeitä. Lääketieteen lisensiaatti Anne Herva arvelee tuoreessa väitöskirjassaan (23.2.2007), että lihavalla nuorella on normaaliapainoista ikätoveriaan suurempi riski kärsiä masennuksesta aikuisiässä, mikä selittyy psykologisilla seikoilla (Herva 2007 MTV3-STT:n 2007 mukaan).

Nuorten arvo- ja asennetutkimuksissa on havaittu, että nuorten arvomaailmat painottuvat selkeästi muihin ikäryhmiin verrattuna enemmän itsenäisyyden, individualistisen hedonisimin ja egoismin suuntiin (Puohiniemi 2002, 126 - 127). Turvallisuusmielisyyteen ja turvallisuuden arvostukseen nähdään nuorten mielestä kuuluvan varusmiespalvelus, isänmaallisuus ja armeija (Puohiniemi 2002, 134). Kuitenkin heidän ikäryhmissään turvallisuuden arvostus on hyvin vähäistä (Puohiniemi 2002, 61).

3. VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄMINEN

3.1 Varusmiespalvelus Suomessa

Puolustusvoimien yksi tehtävä on antaa sotilaskoulutusta (Pääesikunta 2004, 12). Varusmieskoulutus on yksi osa koulutusta, jonka tarkoituksena on kouluttaa ja harjaannuttaa asevelvolliset sotilaallisen maanpuolustuksen tehtäviin ja siten luoda edellytykset sodan varalta tarvittavien joukkokokonaisuuksien tuottamiselle. Varusmieskoulutuksen yleinen päämäärä on kouluttaa taistelutahtoinen ja sotakelpoinen sodan ajan joukko tai sen osa. Tuotettujen joukkojen tai niiden osien on viimeistään ensimmäisen kertausharjoituksensa jälkeen kyettävä taistelemaan sodan ajan joukkoyksikön tai puolustushaaran taktisen perusyksikön kokoonpanossa. Näiden päämäärien saavuttamiseksi varusmiesten taidollinen ja fyysinen suorituskyyky on saatava sellaiselle tasolle, että he kykenevät joukkonsa mukana reserviin siirrettäessä täyttämään menestyksellisesti omat puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran mukaiset taistelu tehtävänsä vähintään kahden viikon ajan jatkuvassa taistelukokemuksessa ja käyttämään kaikki voimavaransa yhtämittaisesti 3-4 vuorokautta kestävässä vaativaan ratkaisutaisteluun. (Pääesikunta, 1997)

Varusmiespalvelus on pituudeltaan kuusi, yhdeksän tai kaksitoista kuukautta. Miehistökoulutus kestää pääsääntöisesti 6kk, erikoismiehistö 9-12kk ja johtajakoulutus 12kk. Palvelus suoritetaan maa-, meri- tai ilmavoimissa.

Suomessa on yleinen asevelvollisuus, mikä tarkoittaa, että miespuolinen 17-50-vuotias Suomen kansalainen on velvollinen puolustamaan maamme aseellisesti. Maanpuolustukseen tarvittavat valmiudet asevelvollisille annetaan sotilaskoulutuksessa eri joukko-osastoissa eri puolella Suomea. (Asevelvollisuuslaki 1§, 6§)

Jokaisen asevelvollisen on osallistuttava sotilaslääninsä järjestämään kutsuntoihin sinä vuonna, kun hän täyttää 18 vuotta. Kutsunnoissa vahvistetaan asevelvollisen palveluskelpoisuusluokka ja päätetään hänen palvelustapansa: aseellinen, aseeton tai siviilipalvelus, sekä palvelukseen astumisaika ja paikka (Asevelvollisuuslaki 23§). Varusmiespalvelukseen mennään normaalisti sinä vuonna, kun täytetään 19 tai 20 vuotta (Asevelvollisuuslaki 3§). Varusmiespalveluksen suorittamiseen voi saada lykäystä enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan opiskelun, taloudellisten asioiden järjestämisen tai muun erityisen, henkilökohtaisen syyn perusteella aina sen vuoden

loppuun, kun mies täyttää 28 vuotta (Asevelvollisuuslaki 14§). Varusmiesikäluokalla tarkoitetaan yhden vuoden aikana palvelukseen astuneita. Asevelvollisuudesta voi saada vapautuksen vain erittäin painavilla terveydellisillä perusteilla ja vapautus on ensisijaisesti määräaikainen. Vakavin terveydellisin perustein rauhanajan palveluksesta voidaan vapauttaa kokonaan. Asevelvollisuuslaki tulee uudistumaan vuoden 2008 alusta ja saattaa ottaa kantaa edellä esiintyneisiin kohtiin. Muutoksen tarkoituksena on tehdä laista entistä toimivampi ja täyttää perustuslain nykyvaatimukset (Heikkinen 2006, A4).

Varusmieskoulutuksen tarkoitus ja tavoitteet ohjeistetaan tarkasti pääesikunnan pysyväisasiakirjoilla. Varusmieskoulutuksen tarkoitus on kaksijakoinen: kouluttaa ja harjaannuttaa varusmies maanpuolustuksen tehtäviin ja tuottaa sodan ajan tarvitsemat joukot. Päämäärä on kuitenkin selkeä: taistelutahtoisen ja sotakelpoisen sodan ajan joukon kouluttaminen. Parhaiten päämäärä saavutetaan valitsemalla henkilöt kykijensä mukaisiin tehtäviin ja antamalla heille mahdollisimman hyvää koulutusta (Salo 2004, 41).

Varusmiespalveluksessa koulutettavat asiat sekä koulutustilanne eroavat siviilissä annettavasta koulutuksesta, minkä johdosta alokas joutuu sopeutumaan uudenlaiseen oppimisympäristöön (Salo 2004, 71). Varusmieskoulutuksen erityispiirteinä voidaan aiemmin koetusta koulutuksesta todeta olevan mm. toimintakyvyn luomista poikkeuksellisia olosuhteita varten (Toiskallio 1998, 162). Lisäksi vaaratekijät palveluksessa, oppijoiden aikaisemman kokemuksen puute opetettavista aiheista, oppijoiden ns. pakko-olo velvollisuuskoulutuksessa, koulutuksen ja elämän sisäoppilaitosmaisuus sekä vaikeiden eettisten asioiden käsittely mm. tappamista ja toisen henkilön vahingoittamista perustelluista syistä on toimintakyvyn kannalta hankalaa testata rauhanaikana. Myös koulutuksesta saatuja taisteluteknisiä oppeja on hankala kokeilla ja lähes mahdotonta toteuttaa siviilikentällä. (Salo 2004, 71.)

Varusmieskoulutukseen sisältyy myös opetuksellisia piirteitä, jotka eroavat aiemmin siviilissä saadusta kouluopetuksesta. Näitä ovat sosiaaliset oppimistilanteet, jotka ovat enemmän sääntö kuin poikkeus oppimisessa, koska asioita opetellaan aina toisten ihmisten kanssa. Opettamisessa saavutetaan ainoastaan välitavoite, kun yksilö oppii suorituksen, koska sen jälkeen kiinnitetään huomio joukon suorituskyvyn ja joukon taitavan taistelukäynnin opettamiseen. Oppimissisällöt ovat asiasisällön lisäksi myös laadullisesti erilaisia kuin siviilikoulutuksessa. Lisäksi yksi siviiliopetuslaitoksista

erottava tekijä on liikuntakoulutuksen tärkeys varusmieskoulutuksessa, minkä merkitys lisääntyy samassa suhteessa kuin suomalaisten miesten kunto heikkenee. (Salo 2004, 72.)

3.2 Varusmiespalveluksen keskeyttäminen

Asepalveluksen keskeyttäminen merkitsee keskeytymistä aina terveydellisistä syistä pois lukien siviilipalvelukseen hakeutuminen sekä palveluksen lykkäyshakuprosessit, joita ovat kansalaissyyt, taloudelliset syyt, lähiomaisen terveydentila sekä muut syyt. Naisilla on 45 vuorokauden harkitsemisaika keskeyttämiseen palveluksen astumispäivästä lähtien. Terveydellisistä syistä keskeyttäneelle tehdään aina varuskuntien lääkärien toimesta diagnoosit.

Diagnoosit on jaettu palveluskelpoisuusluokkiin, joihin asevelvollinen terveystarkastuksen jälkeen asetetaan. A-luokkaan määrätään täysin terveet ja ne, joilla on vähäinen sairaus tai vika, joka ei kuitenkaan yleensä rajoita toimintaa kenttäolosuhteissa, esim. lievä likinäköisyys, ryhtivirhe tai lievä allergia. B-luokkaan kuuluu asevelvollinen, jolla olisi terveydellisistä syistä vaikeuksia selviytyä taistelujoukoista, esim. voimakkaat silmälasit, jotka rikkoutuessaan vaikeuttavat liikkumista maastossa tai liikapaino, joka vaikeuttaa varusteiden kantamista. B-luokassa palveleva sijoitetaan peruskoulutuksen jälkeen avustaviin palvelustehtäviin esim. esikunta- ja huoltotehtäviin. E-luokkaan määrätään asevelvollinen, jonka sairaus tai vamma on toistaiseksi esteenä palvelukseen hyväksymiselle mutta todennäköisesti kuitenkin paranee. Mikäli terveyden tila ei ole korjaantunut 25 vuoden ikään mennessä siinä määrin, että hänet voitaisiin hyväksyä tällöin palvelukseen, hänet viimeistään silloin määrätään joko C- tai D luokkaan. C-luokkaan määrätty asevelvollinen vapautetaan rauhanajan palveluksesta, D-luokkaan määrätty palveluksesta sekä sodan että rauhan aikana. (Pääesikunta. 1996, 56 – 57.)

3.3 Varusmiespalveluksen keskeyttämiseen liittyvät tutkimukset

Varusmiespalveluksen keskeyttäjäistä pidetään valtakunnallisia tilastoja, joita ylläpitää ja kokoaa sekä pääesikunnan asevelvollisuusosasto että sotilaslääketieterien laitos. Lisäksi maanpuolustuskorkeakoulun käyttäytymistieteiden laitoksella kerätään valtakunnallisella tasolla kyselymateriaalia kaikista palveluksensa keskeyttäneistä. Terveydellisten syiden vuoksi keskeyttämiset jaetaan kahteen pääluokkaan, jotka ovat fyysiset ja psyykkiset syyt. Psyykkisten eli ns. mielenterveydellisten ongelmien osuus

terveydellisistä syistä keskeyttäneistä on suurin, vähän yli 50 prosenttia (Sahi & Korpela 2002, 8). Muita syitä ovat esimerkiksi kansalaisuusasiat, taloudellinen tilanne ja lähiomaisen sairastuminen sekä siviilipalvelukseen hakeutuminen.

Seuraaviin kappaleisiin on koottu tutkimukset, jotka käsittelevät varusmiespalveluksen osalta palvelusmenestymisen etukäteisarviointia, keskeyttäneille varusmiehille tehtyjen kyselyjen pohjalta taustamuuttujien yhteyksiä keskeyttämisiin sekä kutsuntaikäisten terveydellisiä ja sosiaalisia taustatekijöitä ja arviointia niiden yhteyksistä ja vaikutuksista nuoren miehen terveyteen ja syrjäytymiskehitykseen.

Asepalveluksen keskeyttämistä laajasti on Suomessa tutkinut sotilaslääkäri Kai Parkkola vuonna 1999. Hänen väitöskirjansa käsitteli varusmiespalveluksen keskeyttämisen ennakoitua strukturoidun varusmieshaastattelun ja varusmiesseulan ennustusta. Hän etsi vastauksia seuraavanlaisiin kysymyksiin: Voitaisiinko yhä useampi epäonnistuja löytää etukäteen? Mitkä asiat ovat epäonnistuneessa sopeutumisprosessissa merkitsevimmät? Kuinka tarkkaan voitaisiin ennustaa mahdollinen palveluksessa epäonnistuminen? (Parkkola 1999, 9).

Ensimmäinen tutkimusaineisto tehtiin Turun Rannikkorykmentin vuoden 1993 tammi-kuussa ja kesäkuussa palvelukseen astuneille 447 alokkaalle. Tämä aineisto perustuu elämänmuutokyselyn ja masennuskyselyn analyysiin. Toisen tutkimuksen hän teki kaikille Turun Rannikkorykmentin ja Varsinais-Suomen Ilmatorjuntarykmentin vuoden 1994 palvelukseen astuneille 581 alokkaalle. Tätä aineistoa testattiin tutkimuksessa kehitetyllä varusmiesseulakyselyllä. (Parkkola 1999, 37, 39.)

Tutkimustuloksissa todettiin, että palveluksen keskeytti terveydellisin syin kaikkiaan 10,5 % (48) varusmiestä kahdesta tutkitusta saapumiserästä. Psykiatristen syiden perusteella keskeyttäneitä oli 81 % ja loput olivat somaattisten syiden perusteella keskeyttäneitä. Palveluksen keskeyttämisen ajankohdista ensimmäisen viikon kuluttua keskeyttämisspätös oli tehty kolmanneksesta, yhdeksän vuorokauden kuluttua puolesta ja kahden ensimmäisen palvelusviikon kuluttua kahdesta kolmanneksesta koko keskeyttäneiden määrästä. Kaikkiaan keskeyttäneiden keskimääräinen palvelusaika oli 29 vuorokautta. (Parkkola 1999, 49, 50.)

Varusmiespalveluksen keskeyttäneiden ja suorittaneiden vertailussa elämänmuutokyselyn perusteella vastausten kohtiin sairaus tai vamma, unihäiriöt, oikeusjuttu tai

poliisiasia kesken ja vankilatuomio olivat tilastollisesti merkittävimmät tekijät, jotka olivat yhteydessä varusmiespalveluksen keskeytymiseen. Näistä itsenäisesti tilastollisesti merkittävin palveluksen keskeyttämistä ennustava tekijä oli sairaus tai vamma itsellä, joka nosti keskeyttämistodennäköisyyden yli 4-kertaiseksi. (Parkkola 1999, 52 - 54.)

Parkkola (1999, 83) tyypittää tutkimustulostensa pohjalta varusmiespalveluksen tyyppillisen keskeyttäjän. Seuraavassa lista ominaisuuksista, joita löytyi varusmiespalveluksen keskeyttäjältä.

- asuu isovanhempiensa kanssa tai yksin
- seurustelee tai on avoliitossa tai naimisissa
- vanhempansa ovat eronneet
- hänen isänsä edustaa alempaa toimihenkilöä tai työntekijää ja hän riitelee kotona, isäsuhde lapsuudessa ollut huono
- peruskoulun arvosanat ovat alle kaikkien keskiarvon, ei ole käynyt lukiota
- siviilikoulutus on kesken
- oli työttömänä ennen varusmiespalvelusta, tai oli ollut keskimäärin useammassa työpaikassa ennen varusmiespalvelusta
- hänen taloudellinen tilansa on heikko
- hänellä on sairaus tai vamma
- hänellä on oikeusjuttu tai poliisiasia kesken
- hän on muuttanut henkilökohtaisia tottumuksiaan
- hänen läheinen ystävänsä on kuollut
- hän on ollut vankilassa
- hänen perheessään on ollut muutoksia
- hänellä on unihäiriöitä
- hikoilee paljon, erityisesti hermostuessaan
- häntä pelottaa
- käyttää alkoholia paljon tai ei ollenkaan
- motivaatio-ongelmia
- hänellä oli vähän kavereita kouluaikana
- riippuvainen läheisistään
- ei juuri harrasta liikuntaa

Siviilipalvelukseen hakeutuneiden tutkimustietouden puute sekä heidän keskeyttämiinseen johtaneiden syiden tuntemisen puute mainitaan Parkkolan (1999) tutkimuksessa asioiksi, joita hän ei ole voinut tarkastella työssään (Parkkola 1999, 116).

Pääesikunta ja sotilaslääketieteen laitos ovat julkaiseet raportin vuonna 2002, jossa on kerätty materiaalia varusmiespalveluksen keskeytymisistä kaikista valtakunnan joukko-osastoista vuosilta 1997 – 2000. Kyseisenä ajanjaksona palvelukseen astui 115374 varusmiestä (Sahi & Korpela 2002, 5). Raportti esittelee varusmiespalveluksen keskeyttämisen syitä ja arvioi koulutusuudistuksen (1998) vaikutuksia varusmiespalveluksen keskeytymiseen. Erityisesti raportissa tarkastellaan palveluksen keskeyttämisen ja tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja vammojen yhteyksiä (Sahi & Korpela 2002, 4).

Vuosina 1997 - 2000 7,9 % keskeytti palveluksensa terveydellisistä syistä. Lähes puolelta näistä palvelus keskeytyi kahden ensimmäisen palvelusviikon aikana. Peruskoulutuskauden loppuun mennessä palvelus keskeytyi 5,5 %:lla palvelukseen astuneista. Raportissa havaittiin vertaamalla vuosia 1997 - 1998 vuosiin 1999 - 2000, että palveluksen keskeytyminen terveydellisistä syistä lisääntyi 34 %, eli 6,9 %:sta 8,9 %:iin. Viidestä merkittävimmästä sairausryhmästä tuki- ja liikuntaelinten sairaudet lisääntyivät palveluksen keskeyttämisen syynä eniten (62 %) ja mielenterveyden häiriöiden kohdalla kasvu oli vähäisintä (17 %). Mielenterveyden häiriöiden osuus koko tarkastelujaksosta oli 55,7 % kaikista keskeytymisistä terveydellisistä syistä. (Sahi & Korpela 2002, 5-8.) Johtopäätöksenä raportti toteaa varusmiespalveluksen koulutusuudistuksen 1.7.1998 lisänneen terveyssyyn tapahtuneita keskeytymisiä. Keskeytymiset ovat suhteellisesti eniten lisääntyneet tuki- ja liikuntaelinten sairauksien sekä vammojen ryhmissä (Sahi & Korpela 2002, 23). Raportissa ei ole mainintoja siviilipalvelukseen hakeutuneista.

Hannu Rintanen on vuonna 2000 ilmestyneessä väitöskirjassaan *Terveys ja koulutuksellinen syrjäytyminen* tutkinut yhtenä osana tutkimustaan Nokialla kutsunnalaisten taustoja vuosina 1989 - 1997. Hänen tavoitteenaan oli mm. kuvata kutsuntaikäisten miesten terveystottumuksia, terveydentilaa suhteessa heidän koulutus-tilanteeseensa ja selvittää koulutuksen keskeyttämisen terveydellisiä ja sosiaalisia taustatekijöitä ja arvioida niiden yhteyksiä ja vaikutuksia nuoren miehen terveyteen ja syrjäytymiskehitykseen. (Rintanen 2000, 67.)

Tutkimusaineistot oli koottu vuosina 1971 - 1979 syntyneistä 1518 miehestä ja vuosina 1971 - 1975 syntyneistä 808 miehestä (Rintanen 2000, 70). Tutkimuksen tarkastelun lähtökohdiana olivat kyselyyn vastanneet varusmiehet, joilta kyseltiin heidän terveydentilaansa. Kyselylomake oli yleisesti käytetty lomake puolustusvoimissa, jonka jokainen kutsuntaikäinen täyttää. Lisäksi tarkasteluun otettiin mukaan lääkärintarkastuksesta ilmenneet oireet. Tutkimustuloksista Rintanen esittää tuki- ja liikuntaelinten tauteja olevan syrjäytymisvaarassa olevilla 10 %:la ja koulua käyvillä (lukio tai ammattikoulu) 5 %:la ($p=0.0016$), kun taas esim. mielenterveyden häiriöt ovat suhteessa 26 % syrjäytymisvaarassa olevilla ja koulua käyvillä n. 2 % ($p=0.000$) (Rintanen 2000, 136). Syrjäytymisvaarassa oleva määritellään Rintanen (2000) tutkimuksessa peruskoulun, ammattikoulun tai lukion keskeyttäneeksi, joka ei ole hakeutunut ennen kutsuntatarkastuskevättä tai sen aikana mihinkään koulutukseen. Lisäksi mukana ovat myös ne nuoret jotka eivät ole hakeutuneet tai päässeet peruskoulun jälkeen mihinkään jatko-opintoihin (Rintanen 2000, 89).

Kutsuntalääkärintarkastuksessa kymmenestä yleisimmästä normaalista poikkeavasta löydöksestä löytyi mm. selkärankaan ja alaraajoihin liittyviä oireita. Molemmissa ryhmissä erot olivat merkittävät ($p<0.01$) (selkäranka; syrjäytymisvaarassa olevat n.10 % / koulua käyvät n.4,5 % ja alaraajat; syrjäytymisvaarassa olevilla n.9 % / koulua käyvillä n. 4 %). (Rintanen 2000, 134.)

Tutkimustulostensa tarkastelussa Rintanen toteaa, että terveystietäytymisessään (liikunnan, tupakoinnin ja alkoholinkäytön osalta) syrjäytymisvaarassa olevat poikkesivat huonoon suuntaan kaikilta osin koulua käyviin verrattuna. Psykkisissä oireissa ja sairauksissa tilastolliset erot olivat kaikkien oireiden osalta erittäin merkitsevät. Oireiden kasautumista tapahtui merkittävästi vain syrjäytymisvaarassa olevilla. (Rintanen 2000, 197.)

Vuonna 2004 puolustusvoimien koulutuksen kehittämiskeskus, PvKK (nykyään maanpuolustuskorkeakoulun käyttäytymistieteiden laitos) ja siellä käyttäytymistieteiden osasto julkaisi silloin raportin varusmiespalveluksen keskeyttämisestä saapumisajaksella 2/2001 – 2/2003. Aineisto on yhdistelty kolmen vuoden aineisto, jossa oli tarkasteltu vuosina 2001 – 2003 varusmiespalveluksen keskeyttämisestä noin 4000 palveluksensa keskeyttäneen taustatietojen jakaumia ja yhteyksiä keskeyttämissyyhin sekä seitsemän eri ryhmän vastauksia mielipideväittämiin. (Johansson 2004, 3.) Raportissa todetaan varusmiespalveluksen keskeytyvän yleensä seuraavanlaisista syis-

tä; terveydelliset syyt 58 %, siviilipalvelus 23,1 %, kansalaisuusyyt 0,6 %, taloudelliset syyt 3,1 %, lähiomaisen terveydentila 1,2 %, muut syyt 12,4 %, jotka katsottiin tässä tutkimuksessa analyysin pohjalta kuuluvan psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneisiin. Tarkastelun pohjalta raportissa tuodaan esille mielenterveydellisten ongelmien osuuden keskeyttäjäissä olevan jopa 64,9 %. Johansson arvioi tämän lähes kahden kolmasosan suuruisen joukon muodostuvan noin puolesta terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneistä, siviilipalvelukseen hakeutuneista sekä muista syistä keskeyttäneistä. Raportin analyysin päätuloksena on, että siviilipalvelukseen siirtyneet ja ”muista syistä” keskeyttäneet ilmentävät enemmän psyykkisiä oireita ja negatiivisia ennakoasenteita varusmiespalvelusta kohtaan kuin terveydellisistä syistä keskeyttäneet. Johansson arvioi, että siviilipalvelukseen hakeutumisen taakse naamioituu psyykkisiä syitä, jotka olisivat syitä palveluksen keskeyttämiseen. Raportissa todetaan, että puolet keskeytyksistä tapahtui kahden viikon sisällä palvelukseen astumisesta. (Johansson 2004, 3,7.)

Analyysit tehtiin kysymyslomakkeella, josta ei ole ollut mahdollista erotella psyykkisen- ja fyysisen syyn keskeyttäneitä, vaan ne oli lomakkeen vastausvaihtoehdon ”terveydelliset syyt” alla kysyttäessä keskeyttämisen syytä. Johanssonin (2004) analyyseissa terveyssyyn keskeyttämisestä ilmoittaneiden tulokset palveluksen kokemisesta ovat hyvinkin positiivisia, koska ryhmässä oli myös fyysisistä syistä keskeyttäneitä. Heidän henkisen rasittavuuden kokemisen tasoa ei myöskään ole ollut mahdollista analysoida. Kaikille keskeyttäjäille pidettävä keskeytyskyselyn kyselylomake on uusittu Johanssonin (2004) raportin jälkeen, ja nyt edellä mainittujen ryhmien erottelu on mahdollista.

Tutkimuksessa tehdyssä mielipide-ero analyysissä terveydellisin syin keskeyttäneet kokivat asteikolla 1-5 (1=täysin samaa mieltä, 5= täysin eri mieltä) keskiarvolla 3,18 varusmiespalveluksen henkisesti liian raskaaksi. Muut ryhmät olivat siviilipalvelus 2,41 ja muiden syiden vuoksi keskeyttäneet 2,57. Tulos oli erittäin merkitsevä ($p<0,001$). Fyysisyyttä liian raskaana koettiin taas niin, että terveydellisin syin keskeyttäneet vastasivat keskiarvolla 3,27 ja siviilipalvelukseen siirtyneet keskiarvolla 3,21 ja muut 3,42. Tulos oli merkitsevä ($p<0,05$). Raportista oli myös nähtävissä, että oma arvio kutsuntojen aikaisesta terveydentilan vaikutuksesta palveluksen keskeyttämiseen erosi merkitsevimmän ($p<0,001$) terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneillä ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden osalta. (Johansson 2004, 10.) Johansson to-

teaakin yhteenvetona, että siviilipalvelukseen siirtyneet ja muista syistä keskeyttäneet kokivat kaikista ryhmistä eniten negatiivisia tunteita palveluksesta.

3.4 Pohdintaa keskeyttämiseen liittyvistä tutkimuksista

Seuraaviin kappaleisiin olen koonnut niitä elementtejä, jotka olen katsonut tärkeiksi tutkimusongelmani kannalta. Edellä esittelemieni tutkimusten tuloksissa on huomiotava osaltaan niissä käytettyjen aineistojen iäkkyyys. Nuorisossamme nähtävät heikentyneet fyysisen kunnon muutoksilla, kuten esimerkiksi 12-minuutin juoksutestin tuloksilla tai liikalihavuuden lisääntymisellä voi olla merkittäviäkin vaikutuksia, jos tämän hetkisten aineistojen kanssa olisi tehty vastaavat tutkimukset. Muutos saattaisi näkyä esimerkiksi nuorten henkisen kestävyys tasoissa, mikä vaikuttaisi tulosjakamien erinäköiseen muodostumiseen.

Asevelvollisuuden suorittamiseen on tullut myös muutoksia yhdeksänkymmentäluvun alun ajoista. Asevelvollisia astuu tätä nykyä kaksi kertaa vuodessa palvelukseen (vuodesta 1998 lähtien) ja muitakin muutoksia on tehty, kuten palveluksen helpottamiseksi tehty kevennetty alokaskausi. Osa tämän päivän varusmiespalveluksen suorittamiseen liittyvistä muutoksista onkin todennäköisesti seurausta joidenkin edeltävien tutkimusten tuloksista.

Edeltävien tutkimusten valossa keskeyttämisen ajankohta näyttäisi ajoittuvan varusmiespalveluksessa selkeästi alkupuolelle. Sekä K Parkkolan (1999) tutkimus että Johanssonin (2004) raportti viittaavat palveluksen keskeyttämisen painottuvan kahden ensimmäisen viikon ajalle, jossa suurin osa kaikista keskeytyksistä tapahtuu. Sotilaslääketieteen laitoksen julkaisu on myös samoilla linjoilla tarkasteltuaan terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneitä vuosina 1997 – 2000 (Sahi & Korpela 2002, 5). Koulutusuudistuksen vuoden 1998 (tarkasteluvälillä 1999 -2000) jälkeen tapahtunut kasvu keskeytystilastoihin tuki- ja liikuntaelinvammojen puolella osoittautuivat tutkimuksen mukaan osuvan myös palveluksen alkuvaiheeseen (Sahi & Korpela 2002, 9-10). Pääesikunnan asevelvollisuusosaston tilastojen mukaan terveydellisin syin varusmiespalvelus keskeytyi vuosina 2001 – 2005 vuosittain noin 8 -10 %:lta, josta kuvio liitteenä 1. Monessa yhteydessä puhutaan sopeutumattomuudesta juuri kahden ensimmäisen viikon aikana keskeyttäneillä.

Varusmiespalveluksen keskeyttämiseen liittyvissä tutkimuksissa on keskitytty terveydellisten ominaisuuksien tarkasteluun. Mielestäni se on selitettävissä hyvin varusmiespalveluksen sisältämästä fyysisyydestä, mikä osaltaan liittyy palveluksesta selviytymiseen. Vaikka tutkimuksista (Parkkola 1999; Rintanen 2000) ilmeni sosiaalisten taustatekijöiden olleen lähtökohtaisesti merkittäviä ennustekijöitä varusmiespalveluksen keskeyttämisessä, nousivat terveydelliset tekijät yksittäisinä tekijöinä suurimmiksi. Parkkola (1999) tuli tutkimuksessaan siihen tulokseen, että sairaus tai vamma nelinkertaistaisi todennäköisyyden keskeyttää varusmiespalvelus. H Rintasen (2000) tutkimuksesta käy ilmi, että syrjäytymisriskiryhmään kuuluvalla nuorella löytyy tuki- ja liikuntaelinsairauksia merkittävästi enemmän kuin muuhun ryhmään kuuluneilta ja heillä liikunnan määrä on myös vähäistä.

Sotilaslääketieteen laitoksen julkaisussa todetaan lisääntyneiden tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja vammojen selittyvän lisääntyneillä oireilla jo ennen palvelukseen astumista (Sahi & Korpela 2002, 12). Julkaisun mukaan mikään muu tekijä ei selittäisi lisääntyneitä terveydellisiä oireita heti saapumistarkastusten yhteydessä (Sahi & Korpela 2002, 12). Päätelmä perustunee ajatukseen oireilusta, eikä perustu diagnoituihin vammoihin tai sairauksiin.

Varuskuntalääkärinä toiminut päällikkölääkäri J. Kuokkanen (2005) arvelee, että tuki- ja liikuntaelin vammojen tai sairauksien vuoksi keskeyttäneitä diagnosoidaan tulo-tarkastuksessa entistä herkemmin. Syynä hän pitää puolustusvoimien terveydenhuololle annettuja resursseja sekä uudistunutta lyhintä 6kk palvelusaikaa (ennen uudistusta lyhin palvelus oli 8kk). Palvelusajan lyhenemisestä johtuen varusmiehen ns. minimi palvelusolosuhteellisuusvaatimus palveluksen hyväksytysti suorittamiseen on lyhentynyt, eli pienempi poissaolomäärä sairastelun vuoksi johtaa 6kk:n palveluksessa keskeyttämiseen kuin entisessä 8kk:n palveluksessa. Hän mainitsee myös, että hyvin monen varusmiehen kohdalla palveluksen keskeyttämisen syynä, vaikka diagnoosi olisikin tuki- ja liikuntaelinsairaus, ovat motivaatio-ongelmat. Nämä eivät kuitenkaan ole varsinaisia ns. virallisia keskeyttämisen syitä, mutta Kuokkasen mukaan vaikuttavat taustalla merkittävästi. (J. Kuokkanen, henkilökohtainen tiedonanto 1.4.2005.) Myös Parkkola (1999) mainitsee tutkimuksensa pohdinnassa eräästä kat- sauksesta jo vuodelta 1971, jonka mukaan tulisi harkita käyttöön otettavaksi jokapäi- väiseen palvelukseen kelpaamattomien vapauttaminen kokonaan palveluksesta il- man että heidät leimataan psyykkisesti sairiksi (Parkkola 1999, 103). Parkkola tulee

omissa päätelmissään tulokseen, että pysyvää vapauttamista palveluksesta tulisi harkita suuremmalle osalle sopeutumishäiriöisistä (Parkkola 1999, 116).

Johanssonin (2004) raportista on tulkittavissa, että terveyssyiden vuoksi keskeyttäneet tiedostivat parhaiten kutsuntahetkellä olleen terveydentilan vaikutukset mahdolliseen palveluksen keskeytykseen (Johansson 2004, 10). Samainen ryhmä arvioi palveluksen fyysisen rasituksen hiukan kevyemmäksi kuin sen henkisen rasittavuuden (Johansson 2004, 10). Tulokseen saattaa vaikuttaa terveyssyiden tarkastellun ryhmän koostumus, jota raportissa ei ole voitu eritellä. Terveysyiden keskeyttävien ryhmään kuuluivat sekä fyysisten että psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet. Virallisten puolustusvoimien tilastojen mukaan terveyssyistä keskeyttäneiden psyykkisten syiden osuus on hiukan reilut 50 % (vuosina 1999 - 2000 53,4 %) (Sahi & Korpela 2002, 8). Johansson (2004) arveli raportissaan, että mielenterveysongelmien osuus saattaisi olla jopa kaksi kolmasosaakin terveyssyiden keskeyttäneistä. Hän arvelee siviilipalvelukseen hakeutumiseen liittyvän mielenterveysongelmien diagnoosien välttelyä (Johansson 2004, 13).

Keskeyttäjän profiilin muodostaminen edellä käsiteltyjen tutkimusten valossa ei ole helppoa, eikä sitä voi tehdä yksioikoisesti asioita listaamalla, vaan se pitää nähdä suuntaa antavana yhtenä näkökulmana. Parkkola (1999) oli tyypittänyt palveluksen keskeyttäjän, jolta löytyi monia ominaisuuksia. Hänen 11 kohdan listauksessaan suurin osa liittyi kodin ja sosiaaliseen kasvuympäristön vaikutuksiin. Listalta löytyy myös liikunnan harrastamattomuutta, motivaatio-ongelmia sekä sairautta tai vammaa. Sairaus tai vamma ennen palvelukseen astumista selittäisi Sahin ja Korpelan (2002) mukaan lisääntyneet tuki- ja liikuntaelinsairauksien vuoksi keskeyttäneiden määrään kasvun. Osasta tutkimuksista käy ilmi, että mielenterveysongelmat kulkevat käsi kädessä fyysisen sairauden ja vamman kanssa.

Asevelvollisen arvot, asenteet ja yleensä maailmankuva vaikuttavat osiltaan siihen, kuinka suhtaudutaan varusmiespalvelukseen. Hiukan ehkä negatiivisena asiana toisin esille juuri näiden nuorten arvostuksen vähäisyyden liitettäessä turvallisuus asevelvollisuuteen (Puohiniemi 2002). Lisäksi itseohjautuvuus käsite nähtiin sopivan huonosti yhteen varusmiespalveluksen kanssa (Puohiniemi 2002). Jos tätä asetelmaa peilaa nykynuorison asenteiden muuttumiseen yhteisöllisyyttä korostavasta yhteiskunnasta yksilökeskeisempään kulttuuriin, tulos saattaa olla hyvinkin johdonmukainen. Nuorten arvojen muutokset on havaittu myös muualla kuin Suomessa, kuten

muissa pohjoismaissa, joissa yksilön vapaus ja riippumattomuus laitoksista ja uskosta ovat nyt huipussaan (Inglehart, Kunnaksen 2007 mukaan).

4. TÄMÄN TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tämän työn tarkoituksena on selvittää, onko alokkaana koetulla henkisellä rasittavuudella, ts. ilmaistulla ahdistuksella, selittävää vaikutusta palveluksen keskeyttämiseen. Tähän on vaikuttanut se, että Johansson (2004) raportissaan loi hypoteesin siitä, että siviilipalvelukseen hakeutuvat ilmentäisivät psyykkisiä oireita kuten psyykkisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät, ja että fyysisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät olisivat psyykeltään hyvinkin palveluskelpoisia. Tämä sai mielenkiintoni heräämään asiaa kohtaan ja halusin alkaa tarkastella sitä tutkimustyön ottein. Johanssonin (2004) raportti käsitteli varusmiespalveluksen keskeyttämistä Suomessa vuosina 2001 – 2003. Lisäksi kirjallisuustarkastelusta kävi ilmi, että monilla fyysisistä oireista kärsivillä oli taustalla myös psyykkisiä oireita (Kuokkanen 2005, Parkkola 1999, Rintanen 2000)

Palveluksen keskeyttäneistä on tietoa hyvinkin saatavissa, mutta palvelustaan jatkavien kokemuksista ja mahdollisista oireiluista on vähemmän tutkittua tietoa. Sen vuoksi aineistoon on otettu mukaan tarkasteltaviksi palveluksessa olevien varusmiesten tuntemukset ja mielipiteet ja vertailtu niitä palveluksensa keskeyttäviltä saataviin tuloksiin.

Kyselylomakkeella saatavalla aineistolla selvitettiin koehenkilöiden vastaushetkellä koettua henkisen rasittavuuden tilaa, jonka yhtenä osana toimi erinäisten ahdistusoireiden ilmaiseminen. Osaltaan kysely liittyy myös asenteisiin varusmiespalvelusjärjestelmää kohtaan. Tavoitteena oli löydösten perusteella pyrkiä selittämään palveluksen keskeyttäneiden ja jatkajien välisten eroavaisuuksien tai samankaltaisuuksien merkityksiä palveluksen keskeytymisessä. Näiden kahden aineiston vertailu toisi mahdollisesti esille joitakin ryhmäkohtaisia peruselementtejä, joita voisi käyttää perusteena jatkotutkimukselle tai toimenpiteille.

Tutkimusongelmat ovat seuraavat:

- 1) Miten varusmiespalveluksen keskeyttäjien ja palvelustaan jatkavien ilmaistut tuntemukset alokaskaudella eroavat toisistaan?
- 2) Miten mahdolliset erot selittävät palveluksen keskeyttämistä?

3) Onko palvelustaan jatkavien joukossa henkilöitä, jotka kokevat palveluksessa ahdistusoireilua?

4) Miten ahdistusoireita kokevat eroavat muista palvelustaan jatkavista?

Tälle tutkimukselle on asetettu kolme työhypoteesia, joilla pyritään ennakoimaan tulosten selityksiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 131).

Hypoteesit:

1. Palveluksen jatkajat ovat psyykkisesti vahvempia kuin palveluksen keskeyttäjät, mukaan lukien fyysisistä syistä keskeyttävät
2. Siviilipalvelukseen hakeutuvat ilmentävät psyykkisiä oireita kuten psyykkisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät
3. Fyysisen syyn ilmoittaneilla keskeyttäjillä ilmenee myös psyykkisiä oireita, jotka vaikuttavat taustalla palveluksen keskeytymiseen

5. TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmästä

Tämän tutkimuksen alussa pyrittiin tuomaan esille tutkittavan ilmiön monimutkaisuus sitomalla se laajempiin kokonaisuuksiin, kuten ajanhengen vaikutuksiin ja koulutus-kulttuurien muutoksiin nuoruuden elämän vaiheessa. Tarkoituksena oli tuoda esille nuoruuden elämän vaiheen kehitystehtävien ja nuoren sisäisen kehityksen (persoonallisuuden) muodostumisen vaikutusten merkitystä sopeutumattomuuden tunteiden kokemiseen varusmiespalvelukseen tultua. Tämän työn tulosten tarkastelut perustuvat vastausjakaumien erojen vertailuihin sekä niiden selittävyysasteiden lähempään tarkasteluun. Tutkimusmenetelmän valinnassa on siten päädytty määrälliseen tutkimusotteeseen, mikä oli järkevämpi tuloksien saavuttamiseksi (Metsämuuronen 2003, 208).

Tämä työ on tutkimusmenetelmiltään kvantitatiivinen, jossa aineistot analysoidaan SPSS (*Statistical Package for social Sciences*) –tilasto-ohjelman avulla. Analyysit aloitetaan tarkastelemalla graafisesti kahdentoista keskeytyskyselystä poimitun palveluksen kokemiseen liittyvän kysymyksen (vain kysymykset, jossa $p < 0,05$) välisiä yhteyksiä ristiintaulukointien avulla kolmen eri tutkittavan ryhmän kohdalla. Nämä ryhmät ovat palveluksen jatkajat ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet, palveluksen jatkajat ja fyysisistä syistä keskeyttäneet ja psyykkisestä syystä keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneet. Ristiintaulukoinneissa käytetään X^2 -riippumattomuustestiä erojen tilastollisen merkitsevyyden tarkasteluun.

Graafisten esitysten ja tilastoiden jälkeen esitetään lineaarisessa regressioanalyysissä saadut selittävimmat muuttujat edellä mainittujen kolmen eri ryhmän kohdalla. Palveluksen jatkajien psyykkistä oireilua tarkastellaan erikseen GHQ -12 kysymyssarjalla ja sen tuloksia vertaillaan yhdessä keskeytyskyselystä muodostetun palveluksen ahdistusoireita kuvaavan summamuuttujan kanssa.

5.2 Aineiston kuvaus ja keruu

Tutkimus koostuu kahdesta aineistosta, jotka ovat palveluksensa keskeyttäneet sekä palveluksessa olevat varusmiehet. Molemmat aineistot koostuvat merivoimien varusmiehistä ja edustavat vuoden 2006 saapumiserien peruskoulutuskausilla palvellei-

ta alokkaita. Palveluksessa olevat varusmiehet käsitellään tässä työssä termillä palveluksen jatkajat. Molemmat aineistot on kerätty nimettöminä, eikä niistä siten ole vastaajien henkilöllisyys tunnistettavissa.

Palveluksensa keskeyttäjiä otoskooksi tuli 128 vastausta, joka edustaa 48,5 % osuutta tutkimuksen aineistosta. Palvelustaan jatkavien osuus edustaa siten 51,5 % aineistosta, jossa otoskooksi tuli 136. Lopulliseen tarkasteluun valitut otokset edustavat yhteensä 91,3 % tutkimuksen lähtökohta-aineistosta. Otoksen valinnoista kerrotaan tarkemmin luvussa 5.3. Aineistojen keruuseen ja käyttöön on saatu kirjallinen tutkimuslupa pääesikunnan koulutusosastolta (Liite 2). Aineistojen edustavuutta on käsitelty luvussa 7.3. Taulukossa 1 on esitetty keskeyttäneiden ja jatkajien lukumääräiset (N) ja prosentuaaliset (%) jakaumat aineistossa.

TAULUKKO 1. Palveluksen keskeyttäneiden ja jatkajien jakaumat tarkasteltaessa aineistoa (N ja %)

Palveluksen tila	N	%
palveluksen jatkajat	136	51,5
palveluksen keskeyttäneet	128	48,5
Yhteensä	264	100,0

Keskeyttävien aineisto koostuu merivoimien tammi- ja heinäkuun 2006 saapumiserän varusmiehistä, joilta palvelus on keskeytynyt alokaskauden aikana ja jotka ovat vastanneet maanpuolustuskorkeakoulun (MPKK) käyttäytymistieteiden laitoksen ylläpitämään 67-kohtaiseen keskeyttämiskyselyyn palveluspaikassaan ohjeistuksen mukaisesti. Kyselyyn tuli vastata kaikki varusmiespalveluksensa ennen aikaisesti keskeyttäneet joko yksikön päällikön kanssa käymänsä keskustelun aikana tai käydessään keskustelemassa sosiaalikirjuriin tai lääkärin kanssa. Kysymyssarja on nähtävänä liitteissä 4 ja 5. Keskeyttäjiä aineisto on poiminta kyseisen laitoksen tilastoimasta materiaalista, joka otantahetken mennessä oli saapunut heille. Keskeyttäneiden aineistoa käsitellään tässä tutkimuksessa yhtenä kokonaisuutena joukko-osaston ja saapumiserien osalta. Tulosten ymmärtämisen ja tulkitsemisen kannalta saattaa kuitenkin olla hyvä avata edellä mainitut listaukset jakaumiksi, jotka ovat esitellyt taulukossa 2. Siinä on esitetty molempien saapumiserien alokaskausilla keskeyttäneiltä saatujen vastausaineistojen lukumääräiset (N) ja prosentuaaliset (%) jakaumat joukko-osastoittain.

TAULUKKO 2. Saapumiserissä I/06 ja II/06 alokaskausilla keskeyttäneiltä saatujen vastausaineistojen lukumääräiset (N) ja prosentuaaliset (%) jakaumat joukko-osastoittain.

		Saapumiserä		Yht. N ja %
		I/06	II/06	
Joukko-osasto	SI Mepa	35	25	60
		44,3%	51,0%	43,0%
	Sm Mepa	13	0	13
		16,5%	,0%	10,2%
	UudPr	31	24	55
		39,2%	49,0%	43,0%
Yht. N		79	49	128
Yht. %		100,0%	100,0%	100,0%

Keskeyttämisajankohtien tarkastelusta nähdään (Taulukko 3), että yli puolella palvelus keskeytyi ensimmäisen viikon aikana (67,2%). Kahden viikon jälkeen 75 % keskeyttäneistä oli jättänyt palveluksen. Siviilipalvelukseen hakeutuminen oli jakautunut peruskoulutuskaudelle tasaisemmin kuin muissa ryhmissä.

TAULUKKO 3. Keskeyttämisajankohtien jakaumat peruskoulutuskaudella psyykkisen-, fyysisen syyn keskeyttäneillä, sekä siviilipalvelukseen hakeutuneilla (N ja %).

		Keskeyttämisen syy			Yht. (N ja %)
		fyysiset syyt	psyykkiset syyt	siviilipalvelus	
Keskeyttämishetkellä olin ollut palveluksessa	0-7 vrk	26	24	36	86
		70,3%	80,0%	59,0%	67,2%
	8-14 vrk	3	0	7	10
		8,1%	,0%	11,5%	7,8%
	15-45 vrk	7	6	17	30
	18,9%	20,0%	27,9%	23,4%	
	46-100 vrk	1	0	1	2
		2,7%	,0%	1,6%	1,6%
Yhteensä		37	30	61	128
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Lopulliseen tarkasteluun valittujen palveluksen keskeyttäjiä (psykkisen syyt, fyysiset syyt ja siviilipalvelus) asuinpaikan sekä joukko-osaston ja kotimatkan välisten etäisyyksien vertailusta nähdään, että suurin osa ilmoittaa asuvansa Suur-Helsingin alueella (Taulukko 4). Toki muunkin kokoiset kaupungit ovat kohtalaisesti edustettuna. Yksi vastaus vaikuttaisi olevan virheellinen, sillä jokainen tarkastelussa ollut joukko-osasto sijaitsee alle 250 kilometrin päässä Suur-Helsingin alueelta.

Asuinpaikan kokoa vastaajilta kysyttiin kysymyksellä Millainen on oma asuinpaikkakuntasi? Kotimatkan etäisyyttä joukko-osastossa kysyttiin alun perin seitsemän kohdan erottavilla vaihtoehdoilla. Taulukkoon kohdat on luokiteltu uudelleen kolmeen osaan, koska kyseinen varusmiesaineisto on pääosin alueellisesti hyvin sidoksissa varuskuntaan ja näin ollen ei ole mielekästä eritellä seitsemää ryhmää, joissa pitkien matkojen vaihtoehtoihin ei juuri osu otantoja. Poikkeuksen tästä hieman tekee Uudenmaan prikaatin aineisto, jossa keskeyttäjiä osa tulee kohtuullisen pitkältikin.

Matkan pituuden uudelleen luokittelun ensimmäisessä kohdassa (->80km) ovat mukana alkuperäisen asteikon vastaukset A ja B (A=9km tai vähemmän ja B=10-80km). Toiseen osaan (81-249km) on liitetty vastaukset C ja D (C=81-149km ja D=150-249km) ja kolmanteen osaan (250km->) on liitetty vastaukset E, F, G ja H (E=250km-349km, F=350-449km, G=450-549km ja H=550km tai enemmän).

TAULUKKO 4. Palveluksen keskeyttäneiden (psykkiset ja fyysiset syyt, sekä siviilipalvelukseen hakuneet) asunpaikan sekä joukko-osaston ja kotimatkan välisen matkan pituuden jakaumat (N ja %)

			Matkan pituus joukko-osastosta kotikunnalle			Yht.
			-> 80 km	81-249 km	250-> km	
Asuinpaikka	Suur-Helsingin alue	N	34	13	1	48
		%	70,8%	27,1%	2,1%	100,0%
	suur kaupunki 100 000 - 250 000 asukasta	N	3	8	1	12
		%	25,0%	66,7%	8,3%	100,0%
	suurehko kaupunki 30 000 - 100 000 asukasta	N	5	4	6	15
		%	33,3%	26,7%	40,0%	100,0%
	muu kaupunki 8 000 - 30 000 asukasta	N	10	8	6	24
		%	41,7%	33,3%	25,0%	100,0%
	pieni kaupunki 2000 - 8 000 asukasta	N	3	2	5	10
		%	30,0%	20,0%	50,0%	100,0%
	teollisuuskunta 2000 - 8 000 asukasta	N	3	1	5	9
		%	33,3%	11,1%	55,6%	100,0%
	maaseutukunta 1000 - 2000 asukasta	N	1	2	2	5
		%	20,0%	40,0%	40,0%	100,0%
	maaseutukunta 100 - 1000 asukasta	N	0	2	2	4
		%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%
Yhteensä		N	59	40	28	127
		%	46,5%	31,5%	22,0%	100,0%

Palveluksen jatkajien aineisto kerättiin vapaaehtoisuuteen perustuvalla nimettömällä lomakekyselyllä elokuun lopussa vuonna 2006 merivoimien koulutuskeskuksen alokailta, jotka olivat astuneet palvelukseen heinäkuun 10. päivänä Suomenlahden Meripuolustusalueelle Upinniemeen. Kyseessä oli alokaskauden viimeinen palvelusviikko. Kyselylomakkeena käytettiin samaa kyselyä kuin keskeyttäneille sillä erotuksella, että siitä oli poistettu keskeyttämiseen viittaavat kysymykset (yhteensä 12 kysymystä). Lisäksi jatkajille oli kysymyssarjassa 12-kohtainen General Health Questionnaire – kysymyssarja, jossa kysyttiin sen hetkistä psyykkistä hyvinvointia. Palveluksen jatkajille suoritettu kysymyssarja on kokonaisuudessaan liitteissä 3 ja 5.

Jatkajien koko aineisto kerättiin systemaattisella satunnaisotoksella neljästä merivoimien koulutuskeskuksen perusyksiköstä, joita olivat toinen, kolmas, neljäs ja viides alokaskomppania. Ensimmäisestä komppaniasta ei kerätty aineistoa, koska siellä palvelivat naisasevelvolliset sekä kuljettajiksi koulutettavat. Naisasevelvolliset on rajattu pois tästä tutkimuksesta ja kuljettajat olivat otoshetkellä jo siirtyneet erikoistumiskursseille. Komppanioihin varusmiehet oli jaettu palvelukseen astumisen yhteydessä pääsääntöisesti kutsuntaläänin mukaisesti, millä helpotettiin esimerkiksi yksi-

köiden lomakuljetusten järjestämistä. Kutsuntaläänijako toimi tässä tutkimuksessa jatkajien aineiston otosten määrittelijänä.

Alokkat oli jaettu yksiköihin seuraavanlaisella jaolla: 2.komppaniassa oli vain pääkaupunkilaisia, 3.komppaniassa oli Varsinais-Suomen alueelta tulleita ja pääkaupunkilaisia, 4.komppaniassa oli Uudenmaan alueelta sekä ns. pitkämatkalaisia (Hämeen sotilasläänin ulkopuolisilta alueilta tulleet) sekä pääkaupunkilaisia ja 5. komppaniassa oli sekä Uudeltamaalta että Hämeen suunnalta tulleita sekä myös pääkaupunkilaisia.

Aineiston keruussa kiinnitettiin huomiota eri kutsunta-alueilta tulleisiin varusmiehiin otettaessa otoksia yksiköistä. Palvelustaan jatkavien asuinpaikkojen ja joukko-osaston ja kotimatkan välisen etäisyyden jakaumat on esitetty taulukossa 5. Suur-Helsingin alueelta tulevat edustavat enemmistöä tutkimusaineistosta palveluksen jatkajien kohdalla. Siellä kaksi vastausta on todennäköisesti virheellisiä, koska mistään pääkaupunkiseudulta ei pitäisi olla yli 80 kilometriä Upinniemen varuskuntaan.

TAULUKKO 5. Palvelustaan jatkavien asuinpaikan sekä joukko-osaston ja kotimatkan välisen matkan pituuden jakaumat (N ja %)

			Matkan pituus joukko-osastosta kotipaikkakunnalle			Yhteensä
			-> 80 km	81-249 km	250 km ->	
Asuinpaikka	Suur-Helsingin alue	N	45	2	0	47
		%	95,7%	4,3%	,0%	100,0%
	suuri kaupunki	N	0	19	1	20
	100 000 - 250 000 asukasta	%	,0%	95,0%	5,0%	100,0%
	suurehko kaupunki	N	16	7	3	26
	kaupunki 30 000 - 100 000 as.	%	61,5%	26,9%	11,5%	100,0%
	muu kaupunki	N	13	12	2	27
	8 000 - 30 000 as.	%	48,1%	44,4%	7,4%	100,0%
	pieni kaupunki	N	3	1	0	4
	2000 - 8 000 as.	%	75,0%	25,0%	,0%	100,0%
	teollisuuskunta	N	3	3	0	6
	2000 - 8 000 as.	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
	maaseutukunta	N	2	0	2	4
	1000 - 2000 as.	%	50,0%	,0%	50,0%	100,0%
	maaseutukunta	N	1	1	0	2
	100 - 1000 as.	%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
Yhteensä		N	83	45	8	136
		%	61,0%	33,1%	5,9%	100,0%

Jatkajien otokset kerättiin komppanioissa ensin asettamalla varusmiehet joukkueittain kolmi- / neliriveihin kasarmien pihalle, minkä jälkeen joukkueittain suoritettiin

otosten poiminta. Toisesta ja kolmannesta komppaniasta poimitut otokset saatiin jaolla kolmeen. Neljännestä ja viidennestä komppaniasta otokset saatiin sekä jaolla kolmeen että jaolla kahteen. Jakoa kahteen käytettiin kahden viimeksi mainitun yksikön kohdalla, koska näissä yksiköissä oli pieniä kutsuntaläänin edustuksia kuten pitkämatkalaiset ja Hämeen suunnalta tulleet. Kaikista yksiköistä (pl. toisesta komppaniasta) jätettiin tarkoituksella rajauksen ulkopuolelle pääkaupunkiseudulla asuvat alokkaat, koska heistä saatiin riittävä otos jo 2. komppaniasta.

Koko aineisto kerättiin kahtena eri päivänä. Aineiston keruun ensimmäisenä päivänä otokseen käytetty satunnaisnumero, jolla valittiin kyselyyn osallistujat, oli kolme ja toisena päivänä numero yksi. Valittavien numeroiden (1-3 ja 1-2) valinta tapahtui yksinkertaisen satunnaisotoksen periaatteiden mukaisesti.

5.3 Aineistojen analysointi

Tutkittava aineisto on kokonaisuudessaan yhdistetty tarkasteluja varten yhteiseen tiedostoon tilastolliseen SPSS- ohjelmaan, jotta vertailuja voidaan suorittaa. Molemmille ryhmille (keskeyttäjät ja jatkajat) pidetyn keskeyttämiskyselyn 67-kohtainen kysymyssarjan kysymys numero neljää (4. varusmiespalveluksen keskeyttämisen/lykkäyksen syy?) on käytetty tutkimusaineiston rajausta tehdessä, koska se erottelee keskeyttämisen syyn. Palveluksen jatkajat on eroteltu omaksi ryhmäkseen kyseisessä kysymyksessä.

Lopullisiin tarkasteluihin on otettu mukaan vain fyysisten (N=37) ja psyykkisten (N=30) syiden vuoksi palveluksen keskeyttämisestä ilmoittaneet, sekä siviilipalvelukseen siirtymisestä ilmoittaneet (N=61). Jatkajien aineisto (N=136) toimii kokonaisuudessaan vertailevana aineistona. Tarkasteltava aineisto edustaa peruskoulutuskaudella keskeyttäneitä ja sen suorittaneita varusmiehiä. Lopullisen tutkittavan otoksen edustavuus on 91,3 %:n osuus lähtökohta-aineistosta. Tarkastelujen ulkopuolelle jäivät lukumääräisesti pienet keskeyttäjäryhmät, joita olivat taloudelliset syyt (N=7), lähiomaisen terveys (N=4), huumeiden käyttö (N=3) ja muut syyt (N=11). Niiden osuus kokonaisaineistosta on 8,7 %. Taulukossa 6 on esillä sekä tutkimukseen valittujen ryhmien että ulkopuolelle jätettyjen ryhmien jakaumat (N ja %).

TAULUKKO 6. Tutkimukseen valittujen ryhmien sekä ulkopuolelle jätettyjen ryhmien jakaumat (N ja %)

		Lukumäärä	Prosentti (%)	Tarkasteluun valittujen osuus %
Valitut	palveluksen jatkaja	136	47,1	51,5
	fyysiset syyt	37	12,8	14,0
	psykkiset syyt	30	10,4	11,4
	siviilipalvelus	61	21,1	23,1
	Yhteensä	264	91,3	100,0
Ei valittuja	taloudelliset syyt	7	2,4	
	lähiomaisen terveys	4	1,4	
	huumeiden käyttö	3	1,0	
	muu syy	11	3,8	
	Yhteensä	25	8,7	
yhteensä		289	100,0	

Aineistoa käsiteltiin ensin niin, että keskeyttämiskyselyn 48 mielipidekysymyksestä eroteltiin 16 kysymystä, jotka kuvaavat vastaajien epämukavuuden ja ahdistuksen kokemisen tunteja (=henkinen rasittavuus). Näille kysymyksille suoritettiin χ^2 -riippumattomuustesti erojen merkitsevyyden mittaamiseen. Keskeyttämisen syy (ml. palveluksen jatkajat) on ns. vastemuuttuja, jonka jakautumista selitetään eri oirekysymyksillä. Näistä 12 kysymyksen p-arvo (*Person Chi Square*) osoittautui pienemmäksi kuin 0,05.

Valituille kysymyksille suoritettiin korrelaatiomatriisit ryhmittäin. Ryhminä toimivat jatkajien ryhmä ja keskeyttäjien ryhmä, joka muodostui psyykkisen ja fyysisen syiden keskeyttäjästä, sekä siviilipalvelukseen hakeutuneista. Matriisin pohjalta valittiin selittäviksi kysymyksiksi ne "oirekysymykset", joiden korrelaatiot olivat molemmissa otoksissa samojen kysymysten kohdalla 0,6 tai yli. Näistä muodostettiin summamuuttuja ahdistuksen kokemisen tarkastelua varten. Summamuuttujalla saatujen tulosten tarkempi esittely on luvussa 6.6.

Lopulliseen tarkasteluun valitusta aineistosta muodostettiin kolme tarkasteluryhmää, joiden tuloksia tässä työssä analysoidaan. Kaikkien näiden tarkasteluryhmien kohdalla suoritettiin vielä neljässä eri kysymysryhmässä lineaariset regressioanalyysit antamaan selitysasteet mielipidejakaumien eroavaisuuksille. Lineaarisen regressioanalyysin tarkempi tarkastelu on luvussa 6.4.

Tarkastellusta pääaineistosta on laadittu sekä graafiset esitykset että taulukot selvittämään tilastollisia jakaumia. Tulosten esittämisjärjestys on laadittu tutkimukselle asetetun hypoteesin mukaisesti, jossa selvitetään palveluksen jatkajien ja psyykkisen

syyn vuoksi keskeyttäneiden mielipide-eroja alkaen eniten toisistaan eroavista ilmaisuista. Sitten selvitetään palveluksen jatkajien ja fyysisistä syistä keskeyttäneiden sekä psyykkisestä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden mielipiteiden samankaltaisuuksia henkisestä rasittavuudesta. Lopuksi tarkastellaan palveluksessa olevien psyykkistä oireilua ja vertaillaan summamuuttujalla saatuja tuloksia.

5.4 Käytettävät muuttujat

Molemmille ryhmille yhteisesti käytettävä kysely muodostuu maanpuolustuskorkeakoulun (MPKK) käyttäytymistieteiden laitoksen laatimasta 67-kohtaisesta varusmiespalveluksen keskeyttämiskyselystä, jota käytetään valtakunnassa palveluksen keskeyttäneiden kysymyssarjana. Palveluksen jatkajien psyykkistä hyvinvointia on lisäksi tarkastelu General Health Questionare – kysymyssarjalla. Tutkimuksen selitettävänä muuttujana on palveluksen keskeyttäminen ja palveluksen jatkaminen. Tätä pyritään selittämään alokkaiden ilmaisemilla henkisen rasittavuuden tuntemisen eroilla, jotka muodostuvat itse ilmoitetusta mielipiteestä liittyen palvelukseen sopeutumiseen, epä-mukavuuden kokemisen ja ahdistuksen tuntemuksiin. Varsinainen oiremittari keskeytyskysely ei ole, eikä sitä sellaisena ole käytettykään. Kyselystä saadun aineiston tarkastelun lähtökohtana ovat eri ryhmien välisten mielipiteiden merkitsevyyksien tarkastelut ja niiden liittäminen palveluksen keskeyttämisteorioihin.

5.4.1 Varusmiespalveluksen keskeyttäjäille tehtävä kysely (keskeyttämiskysely)

Tästä kyselystä saadut vastaukset tulevat sekä keskeyttäjäiltä että jatkajilta. Alokas-kauden loppuun jatkaneiden kyselylomake eroaa keskeyttäneiden vastaavasta sillä, että heille pidetystä kyselystä oli poistettu ne kysymykset, jotka viittasivat suoraan keskeyttämiseen (yhteensä 12 kysymystä).

Keskeyttämiskysely muodostuu kahdesta osiosta. Ensimmäiset 19 kysymystä käsittelevät vastaajan taustatietoja ja loput 48 kysymystä vastaajan mielipiteitä varusmiespalveluksesta. Taustatietokysymykset selvittävät vastaajan ikää, siviilisäätyä, koulutusta, taloudellista tilaa, asumismuotoa sekä palveluspaikan ja kodin välistä matkaa. Lisäksi taustatietokysymyksissä kysytään muutamalla kysymyksellä vastaajan mielipidettä palveluksen keskeyttämisen syystä ja ajankohdasta. Kyseisestä osiosta on käytetty tutkimukseen vain palveluspaikan ja kodin välistä matka- ja asuinpaikan kokotietoja, sekä keskeyttämisen syyn ja -ajankohdan kysymysten tietoja.

Mielipidekysymyksissä vastaaja ottaa kantaa erinäisiin väittämiin liittyen varusmiespalvelukseen. Lisäksi varusmies ottaa kantaa myös siviilielämän kokemiseen palveluksen aikana. Seuraavaan listaukseen olen jaotellut väittämät kuudeksi eri ryhmäksi selkeyttämään asiakokonaisuuksien hahmottamista.

1. Kysymykset numeroilla 20, 21, 23, 26, 39, 61 ja 63 liittyvät varusmiehen saamaan ennakkotietoon palveluksesta, yleisiin varuskunnallisiin asioihin, kuten palvelupaikan vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin, palvelupaikan ja koulutushaaravalintoihin.

2. Kysymykset numeroilla 29, 59 ja 60 liittyvät omaan elämäntilanteeseen palveluksen ulkopuolella, kuten suhteisiin kavereihin ja läheisiin.

3. Kysymykset numeroilla 27, 32, 36, 43, 45, 49, 51 ja 54 liittyvät oman perusyksikön ilmapiiriin ja henkilöstön (kanta- sekä varusmieshenkilöstön) toiminnan kokemiseen.

4. Kysymykset numeroilla 34, 48, 53 ja 65 liittyvät oman sisäisen minäkuvan tilaan palveluksessa.

5. Kysymykset numeroilla 22, 25, 30, 33, 35, 38, 40, 42, 46, 50, 52, 56, 57, 58, 64 ja 66 liittyvät palvelukseen sopeutumiseen, siellä koettuun henkiseen ja fyysiseen raskavuuteen, erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuuteen sekä omaan suhtautumiseen sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemuksiin kantahenkilökunnan suhtautumisesta varusmiehiin.

6. Kysymykset numeroilla 24, 28, 31, 37, 41, 44, 47, 55, 62 ja 67 liittyvät keskeyttämisen eri syihin.

Mielipideväittämät kokonaisuudessaan nähtävänä liitteestä 5.

5.4.2 General Health Questionnaire (GHQ 12) -kysymyssarja

Jatkajilta mitattiin psyykkistä hyvinvointia *General Health Questionnaire* – kysymyssarjalla. Kyseinen kysymyssarja on David Goldbergin vuonna 1972 kehittämä mittari, joka on erityisesti kehitetty mittaamaan subjektiivista mielenterveyttä. Mittari on rajattu menetelmiltään niin, että se ei mittaa varsinaisia mielisairausoireita. Jatkajien aineistoon käytetty GHQ:n 12-osainen mittari koostuu pääosin kysymyksistä, jotka mitaavat vastaajan ahdistuneisuutta ja masentuneisuutta sekä tyytyväisyyttä itseensä ja elämäänsä (Lahelma 1989, 59 - 60). Tätä mittaria käytetään tutkimuksessa vertailuaineistona palvelusta jatkavien ryhmän psyykkisen tilan mittaamiseen.

Mittarin sisältämissä kysymyksissä vastausvaihtoehtoja on neljä (yhdestä neljään). Vastausvaihtoehtojen 1 ja 2 valitseminen ilmaisee oireettomuutta. Näistä kahdesta vaihtoehdosta tulee molemmista 0 tarkastelupistettä. Vastausvaihtoehtojen 3 ja 4 valitseminen ilmaisee oireita ja ne pisteytetään yhdeksi. Kokonaispisteet vaihtelevat näin ollen 0 ja 12 välillä. Kokonaispisteet 0-3 kertovat psyykkisen hyvinvoinnin normaalitilasta ja 4-12 alentuneesta psyykkisestä hyvinvoinnista (Goldberg 1972, 35-37 Laaksosen 2005, 40 mukaan). Pisteytyksessä on käytetty kolmen ja neljän välistä katkaisukohtaa, jota on käytetty mm. yliopisto-opiskelijoiden psyykkisten oireiden tutkimisessa (Laaksonen 2005, 40). Katkaisukohtaan on todettu olevan optimaalinen suomalaista väestöä tutkittaessa (Holi ym. 2003 Laaksosen 2005, 40 mukaan).

5.4.3 Ahdistusoireiden summa

Merkitsevyyksien tarkastelujen rinnalle on muodostettu kysymyssarjan neljästä kysymyksestä summamuuttuja, jota käytetään edellä mainittujen tarkastelujen rinnalla. Summamuuttujalla tarkasteltu aineisto on sekä keskeyttäjiiltä että jatkajilta saatavaa vastausmateriaalia.

Summamuuttuja on muodostettu epämukavuus- ja ahdistuskysymyksistä, joiden keskinäinen korrelaatio oli vähintään 0,6 (Liite 7). Näin summamuuttujiksi muodostui neljä kysymystä, jotka ovat kysymyssarjan kysymykset 52, 56, 58 ja 66 (52=kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat minua, 56=sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua, 58=olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt ja 66=varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta). Vastausvaihtoehdot vaihtelivat yhdestä (1=olen täysin samaa mieltä) viiteen

(5=olen täysin eri mieltä). Kokonaispisteet vaihtelevat näin ollen 4 ja 20 välillä. Kokonaispisteet 4-8 kertovat ahdistuksen oireiden kokemisesta ja kokonaispisteet 9-20 kertovat "oireettomuudesta" tai vähäisestä ahdistuksen kokemisesta. Katkaisukohta pisteiden 8 ja 9 väliin on valittu siksi, että sillä saadaan tuotua esille ahdistusoireita runsaimmin kokevat varusmiehet. Tuloksia ja niiden analysointia on tarkasteltu tarkemmin luvuissa 6.6 ja 7.

6. TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitetään päätulokset keskeytyskyselyn niiden mielipideväittämiensä osalta, jotka liittyvät palveluksessa koettuun epämukavuustekijöihin ja ahdistusoireiluun (yhteensä 12 kysymyksestä). Tulokset esitetään kolmena eri vertailuna. Ensimmäiseksi esitetään palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden tulokset. Toiseksi esitetään palveluksen jatkajien ja fyysisistä syistä keskeyttäneiden ja kolmanneksi psyykkisestä syistä keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen ha-keutuneiden vertailutulokset. Tulokset esitetään graafisesti, mistä ilmenee prosentuaaliset jakaumat. Lisäksi esityksen yhteydessä esitetään lukumääräiset jakaumat taulukossa. Tilastollisen merkitsevyyden ero ja p-arvo tulevat esille jokaisen kysymyksen esityksen kohdalla. Tulosten merkityksiä käsitellään tarkemmin luvussa seitsemän.

6.1 Palvelusta jatkavat ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet

Palvelustaan jatkavien ja psyykkisestä syystä keskeyttämisen ilmoittaneiden varusmiesten mielipiteiden välinen ero on lähes kaikissa 12 keskeyttämiskyselyn kysymyksessä mitattuna suuri. Lähes kaikista kuviosta nähdään, että mielipiteet menevät lähes ristiin. Tilastollisesti erot ovat näissä väittämässä erittäin merkitseviä (p-arvot: 0,000). Tulokset ovat esitetty kolmessa alaluvussa eroteltuna seuraavanlaisiin asiakokonaisuuksiin:

- 1) sopeutuminen palvelukseen sekä siellä koettu henkinen ja fyysinen rasittavuus
- 2) erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuus
- 3) omaan suhtautumiseen sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja koke-miseen sekä kokemuksiin kantahenkilökunnan suhtautumisesta omaan itseensä

Jokaisessa näissä luvuissa tulokset ovat vielä eroavaisuuden merkitsevyyssjärjestyk- sessä lähtien eniten toisistaan eroavista mielipiteistä. Kaikkien kysymysten tarkaste- lujärjestykseksi kysymysten numeroinnin mukaan muotoutui täten seuraavanlainen järjestys: 22 (kysymyksen numero), 66, 52, 56, 58, 50, 33, 25, 57, 46, 40, 35.

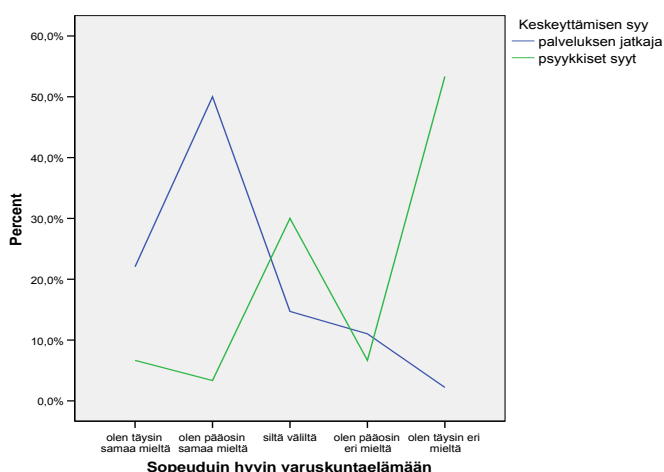
Kyselyn väittämät, jotka liittyvät varuskuntaelämään sopeutumiseen, siellä koettuun henkiseen ja fyysiseen rasittavuuteen tarkasteltiin kolmella kysymyksellä. Kasarmiolosuhteiden, sotilaallisten harjoitusten, sekä yhteisesti pidettyjen oppituntien ahdistavuutta tarkasteltiin viidellä väittämällä. Sotilaselämän muodollisuuksien noudattamista ja suhtautumista kantahenkilökuntaan tarkasteltiin neljällä väittämällä.

Kaikista kahdestatoista väittämästä väittämät "sopeuduin hyvin varuskuntaelämään" ja "varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta" mielipiteet erosivat tarkasteltavien ryhmien välillä kaikkein eniten. Väittämien kysymysten numerot kyselyssä ovat 22 ja 66. Seuraaviksi eniten erotteleviksi mielipiteiksi nousivat ahdistuksen kokemukset palveluksessa. (kysymysten numerot 52, 56, 50). Vähiten eroavaisuuksia esiintyy mielipiteissä, joissa kysellään vastaajien kokemuksia kantahenkilökunnan suhtautumisesta varusmiehiin sekä mielipiteissä liittyen omien henkilökohtaisten mukavuuksien tinkimiseen palveluksessa (kysymysten numerot 40 ja 35).

Sopeutuminen palvelukseen sekä siellä koettu henkinen ja fyysinen rasittavuus

Palveluksen jatkajista 72,1 % ilmoittaa sopeutuvansa varusmiespalvelukseen, kun psyykkisen syyn vuoksi keskeyttämisen ilmoittaneista vain 10 % ilmoittaa sopeutumisesta (mielipideväittämässä "sopeuduin hyvin varuskuntaelämään" vastausvaihtoehdot "olen pääosin samaa mieltä" ja "olen täysin samaa mieltä"). Sopeutumattomuudesta vastaavat tulokset ovat jatkajien osalta 13,2 % ja keskeyttäneiden osalta 60 % (vastausvaihtoehdot, "olen pääosin eri mieltä" ja "olen täysin eri mieltä"). Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 1 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 1. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään".

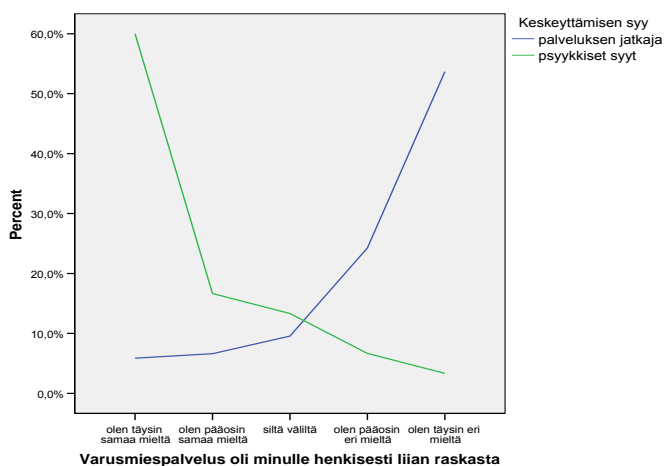

$\chi^2=75,778$
df=4
p=0,000

		Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	30	68	20	15	3	136
		22,1%	50,0%	14,7%	11,0%	2,2%	100,0%
	psyykkiset syyt	2	1	9	2	16	30
		6,7%	3,3%	30,0%	6,7%	53,3%	100,0%

Henkistä rasittavuutta koettiin vain vähän palveluksen jatkajien ryhmässä, sillä vastaajista 78 % ei pitänyt palveluksen henkistä rasittavuutta liiallisena. Vertailtavan keskeyttäjäryhmän kohdalla vain 10 % ei pitänyt palveluksen henkistä rasittavuutta liiallisena. Palveluksen henkistä rasittavuutta kokivat palvelustaan jatkavien ryhmästä 12,5 % ja keskeyttäneiden ryhmästä 76,7 %. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 2 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 2. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta".

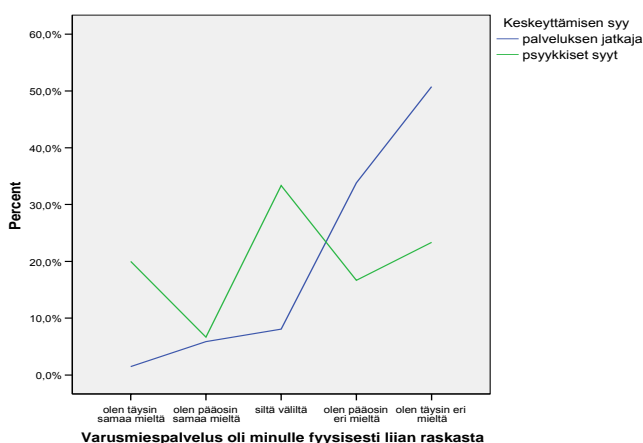

$X^2=66,827$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	8	9	13	33	73	136
		5,9%	6,6%	9,6%	24,3%	53,7%	100,0%
	psyykkiset syyt	18	5	4	2	1	30
		60,0%	16,7%	13,3%	6,7%	3,3%	100,0%

Tämän kysymysryhmän viimeisessä väittämässä, jossa kysytään palveluksen fyysisen rasittavuuden kokemista. Palveluksen jatkajista 84,5 % ilmoittaa, että palvelus ei ole fyysisesti liian raskasta. Vertailtavan keskeyttäjäryhmän kohdalla 40 % ilmoittaa ettei palvelus ole fyysisesti liian raskasta. Palveluksen liiallisesta fyysisestä rasittavuudesta ilmoitti palveluksen jatkajista 7,4 % ja keskeyttäneistä 26,7 %. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p<0,001$). Kuviossa 3 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 3. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta".

$\chi^2=36,303$
df=4
p=0,000

		Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	2	8	11	46	69	136
		1,5%	5,9%	8,1%	33,8%	50,7%	100,0%
	psyykkiset syyt	6	2	10	5	7	30
		20,0%	6,7%	33,3%	16,7%	23,3%	100,0%

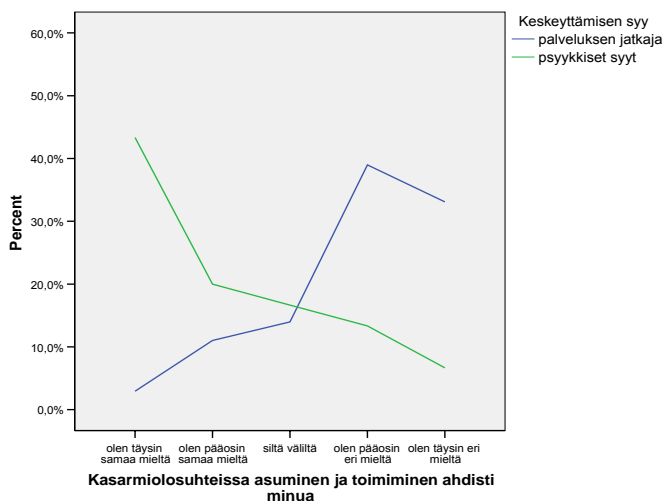
Erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuus

Seuraavana esitellään tulokset ahdistuskokemusten mielipidejakaumista kasarmiolosuhteista, sotilaallisista harjoituksista, oppitunneista sekä tulokset fyysisen ja henkisen väsymyksen tilan kokemisesta että unihäiriöiden kokemisen tuntemukset. Näitä kokemuksia palveluksesta kysyttiin väittämällä "kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat minua", "sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua", "olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt", "oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua" sekä väittämällä "minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä".

Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat palveluksen jatkajien ryhmässä 13,9 % ja vertailtavassa keskeyttäjäryhmässä 63,3 %. Ahdistavuutta taas eivät kokeneet 72,1 % jatkajista, eikä 20 % keskeyttäneistä. Ryhmien vastausten erot

ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 4 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 4. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua".

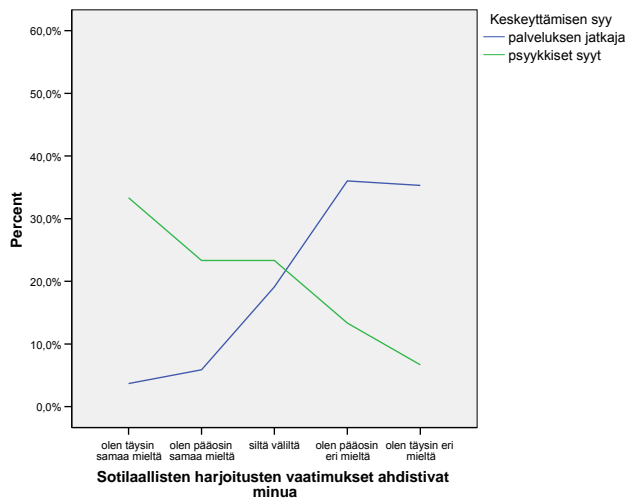

$X^2=51,608$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	4	15	19	53	45	136
		2,9%	11,0%	14,0%	39,0%	33,1%	100,0%
	psyykkiset syyt	13	6	5	4	2	30
		43,3%	20,0%	16,7%	13,3%	6,7%	100,0%

Sotilaallisten harjoitusten vaatimusten ahdistavuudesta palveluksen jatkajista selkeä enemmistö 71,3 % eivät koe niitä ahdistaviksi, kun vain 20 % vertailtavista keskeyttäneistä ilmoittaa, ettei koe niitä ahdistavaksi. Ahdistavuutta taas koettiin jatkajien ryhmässä 9,6 % osalta vastaajista ja keskeyttäneiden osalta 56,6 % vastaajista. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 5 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 5. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua".

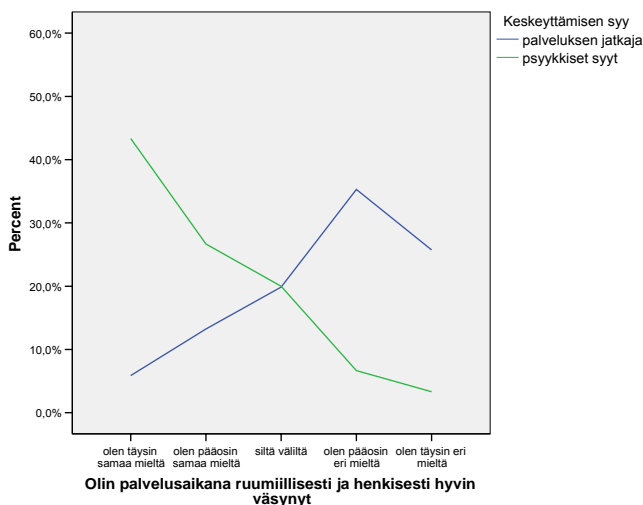

$\chi^2=43,079$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliiltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttäminen syy	palveluksen jatkaja	5	8	26	49	48	136
		3,7%	5,9%	19,1%	36,0%	35,3%	100,0%
	psykykkiset syyt	10	7	7	4	2	30
		33,3%	23,3%	23,3%	13,3%	6,7%	100,0%

Palvelusaikana ruumiillisesta ja henkisestä väsymyksestä ilmoitti 19,1 % palveluksen jatkajista ja 70 % vertailtavan ryhmän keskeyttäjäistä. Väsymystä ei kokenut palveluksen jatkajista monikaan, sillä 70 % ilmoitti, etteivät ole kokeneet liemmin väsymyksen tunteita. Keskeyttäjäien ryhmässä tilanne oli toinen, sillä vain 10 % ilmoitti, etteivät ole kokeneet väsymyksen tuntemuksia. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p<0,001$). Kuviossa 6 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 6. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt".

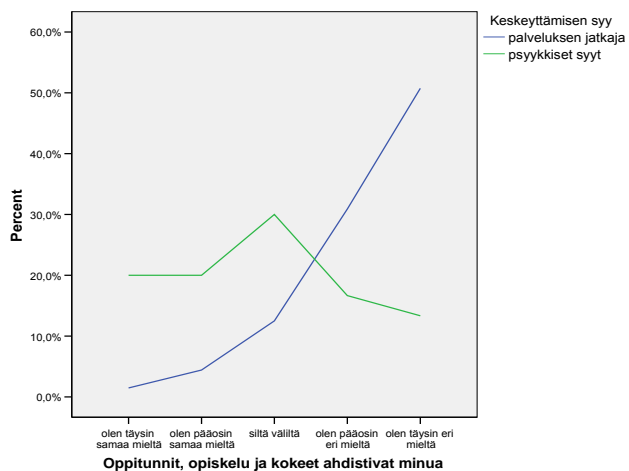
$X^2=42,456$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	8	18	27	48	35	136
		5,9%	13,2%	19,9%	35,3%	25,7%	100,0%
	psyykkiset syyt	13	8	6	2	1	30
		43,3%	26,7%	20,0%	6,7%	3,3%	100,0%

Oppitunnit, opiskelu ja kokeet eivät ahdistaneet palveluksen jatkajista 81,6 % vastaajia. Keskeyttäneistä 30 % ei pitänyt niitä ahdistavina. Ahdistavuutta vastaavasti koettiin jatkajien ryhmässä 5,9 % osalta vastaajista ja keskeyttäneiden osalta 40 % vastaajista. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p<0,001$). Kuviossa 7 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 7. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua".

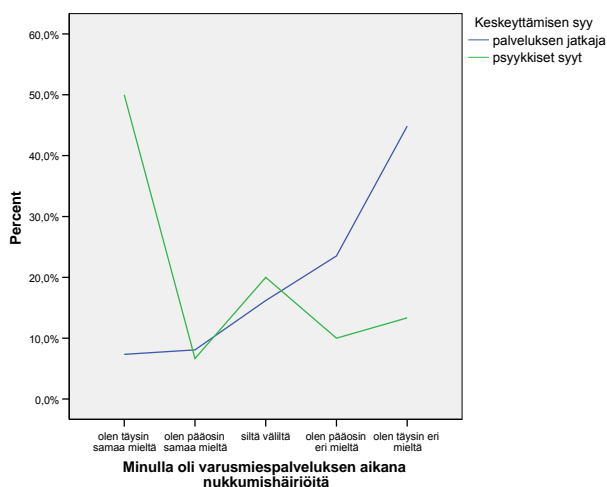

$X^2=40,151$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	2	6	17	42	69	136
		1,5%	4,4%	12,5%	30,9%	50,7%	100,0%
	psyykkiset syyt	6	6	9	5	4	30
		20,0%	20,0%	30,0%	16,7%	13,3%	100,0%

Nukkumishäiriöitä ilmoitti kokeneensa palveluksen jatkajien ryhmässä 15,5 % ja vertailuryhmän keskeyttäneistä 56,7 %. Nukkumishäiriöitä eivät kokeneet jatkajien ryhmässä 68,4 % vastaajista ja 23,3 % keskeyttäjästä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p<0,001$). Kuviossa 8 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 8. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minulla oli varusmiespalveluksen (alokaskauden) aikana nukkumishäiriöitä".

$X^2=38,329$
df=4
p=0,000

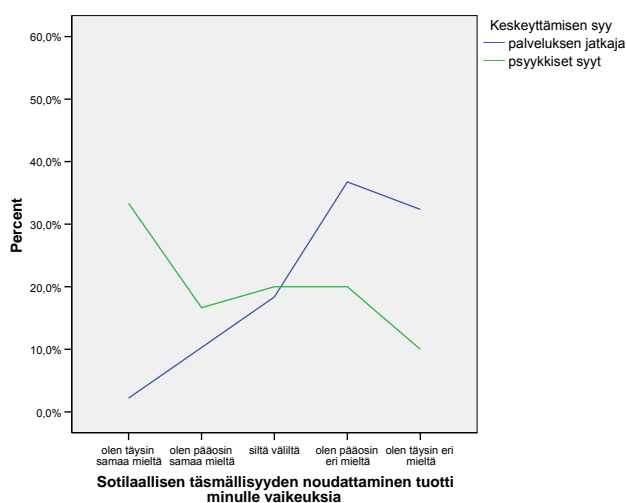
		Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttäminen syy	palveluksen jatkaja	10	11	22	32	61	136
		7,4%	8,1%	16,2%	23,5%	44,9%	100,0%
	psyykkiset syyt	15	2	6	3	4	30
		50,0%	6,7%	20,0%	10,0%	13,3%	100,0%

Suhtautuminen sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen sekä arviointi kantahenkilökunnan suhtautumisesta varusmiehiin

Seuraavat tulokset käsittelevät mielipidejakaumia neljässä väittämässä, jotka ovat mielipiteitä sotilaselämän muodollisuuksien noudattamisesta ja niiden henkilökohtaisesta kokemisesta sekä kantahenkilöstön suhtautumista omaan itseensä. Kokemukset näistä tekijöistä kyseltiin seuraavanlaisilla väittämillä: "sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia", "sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset, jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan", "kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani" ja "minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani".

Sotilaallisen täsmällisyyden noudattamisen vaikeuksia kokivat 12,6 % palveluksen jatkajista ja 50 % vertailuryhmän keskeyttäneistä. Täsmällisyyteen liittyviä vaikeuksia ei koettu palveluksen jatkajien ryhmässä 68,7 % vastaajien osalta, eikä keskeyttäjäiden ryhmässä 30 % vastaajien osalta. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 9 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 9. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia".

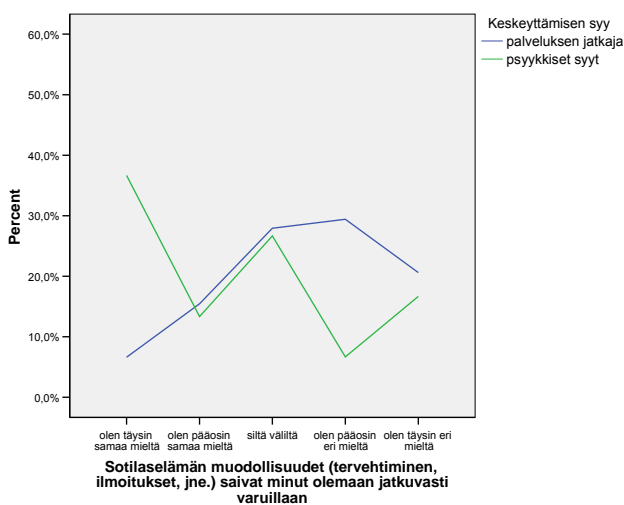

$\chi^2=37,011$
df=4
p=0,000

		Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	3	14	25	49	43	134
		2,2%	10,4%	18,7%	36,6%	32,1%	100,0%
	psyykkiset syyt	10	5	6	6	3	30
		33,3%	16,7%	20,0%	20,0%	10,0%	100,0%

Sotilaselämän muodollisuudet rasittaviksi koki 22 % palveluksen jatkajista ja vertailuryhmän keskeyttäneistä 50 %. Vähemmän rasittavuudesta ilmoittivat 50 % jatkajista ja 23,4 % keskeyttäjäistä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Kuviossa 10 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 10. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillani".

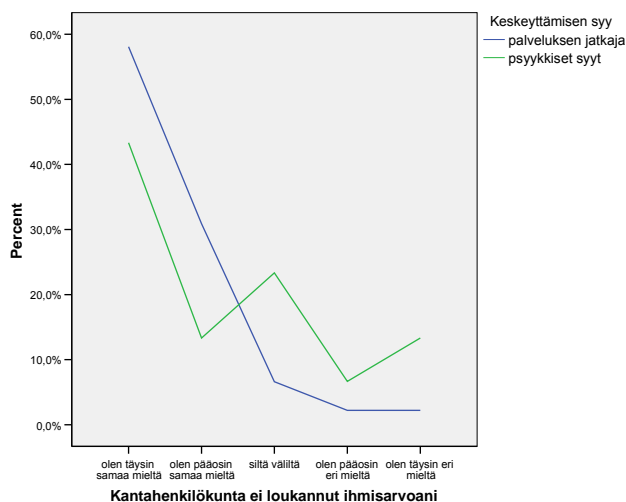

$\chi^2=23,723$
df=4
p=0,000

		Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset, jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	9	21	38	40	28	136
		6,6%	15,4%	27,9%	29,4%	20,6%	100,0%
	psyykkiset syyt	11	4	8	2	5	30
		36,7%	13,3%	26,7%	6,7%	16,7%	100,0%

Kantahenkilökunnan ihmisarvon loukkauksista itseään kohtaan ilmoitti 4,4 % jatkajista ja 20 % vertailuryhmän keskeyttäjästä. Kantahenkilökunnan toimintaa ei loukkavana pitänyt 89 % palveluksen jatkajista ja 56,6 % keskeyttäneistä. Ryhmien vastusten erot ovat tilastollisesti hyvin merkitsevät ($p<0,01$). Kuviossa 11 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 11. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani".

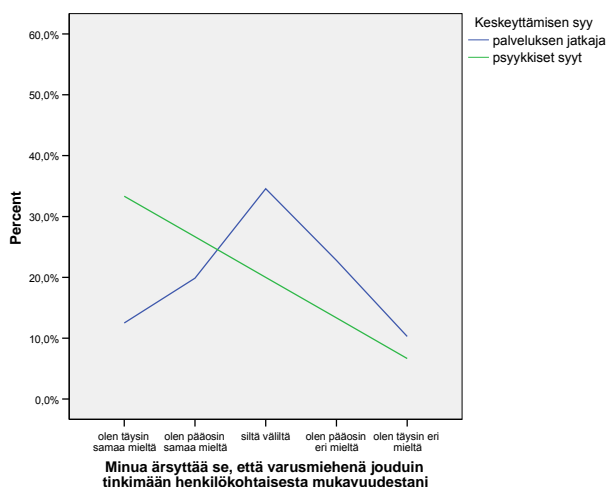

$\chi^2=19,663$
df=4
p=0,001

		Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	79	42	9	3	3	136
		58,1%	30,9%	6,6%	2,2%	2,2%	100,0%
	psyykkiset syyt	13	4	7	2	4	30
		43,3%	13,3%	23,3%	6,7%	13,3%	100,0%

Henkilökohtaisen mukavuuden tinkimisessä palvelusaikana palveluksen jatkajista 32,4 % ja vertailuryhmän keskeyttäjästä 60 % ilmoittivat sen ärsyttävän itseään. Henkilökohtaisen mukavuuden tinkimistä ei ärsyyntynyt 60 % jatkajista ja 33 % keskeyttäjästä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti merkitsevät ($p < 0,05$). Kuviossa 12 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 12. Palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani".

$X^2=10,110$
df=4
p=0,039

		Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	17	27	47	31	14	136
		12,5%	19,9%	34,6%	22,8%	10,3%	100,0%
	psyykkiset syyt	10	8	6	4	2	30
		33,3%	26,7%	20,0%	13,3%	6,7%	100,0%

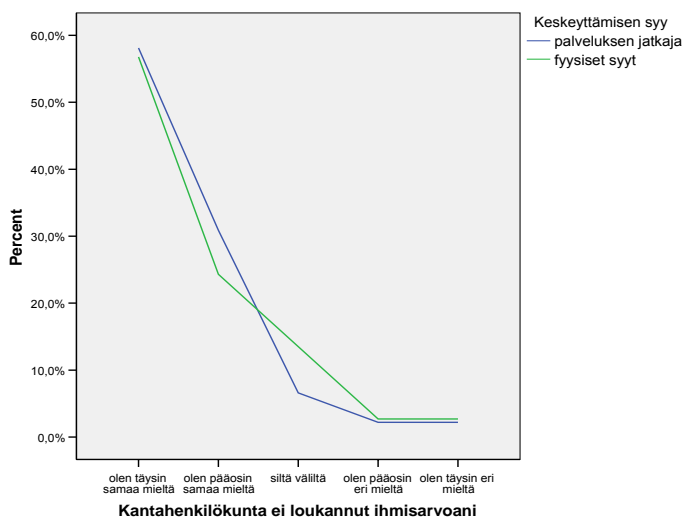
6.2 Palveluksen jatkajat ja fyysisistä syistä keskeyttäneet

Palvelustaan jatkavien ja fyysisistä syistä keskeyttämisen ilmoittaneiden varusmiesten mielipiteiden välinen ero vaihtelee samankaltaisuudesta hyvinkin eriäviin mielipiteisiin. Tulokset ovat esitetty kokonaisuudessaan eroavaisuuden merkitsevyysjärjestyksessä lähtien eniten samankaltaisuutta ilmentävistä mielipiteistä hypoteesinasettelun mukaisesti, jossa arveltiin fyysisistä syistä keskeyttäneiden olevan psyykkisiltä ominaisuuksiltaan hyvinkin palveluskelpoisia. Tulosten tarkastelun mielekkyyden vuoksi niitä ei aseteltu samoin kuin edellisessä luvussa. Kaikkien kahdentoista kysymysten tarkastelujärjestykseksi muotoutui täten seuraavanlainen järjestys: 40 (kysymyksen numero), 66, 25, 50, 58, 56, 33, 46, 35, 52, 22, 57.

Kaikista kahdestatoista kysymyksestä mielipiteet väittämiin "kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani" ja "varusmiespalvelus (=alokaskausi) oli minulle henkisesti liian raskasta" olivat tarkasteltavilla ryhmillä lähes täysin samankaltaiset. Väittämien kysymysten numerot ovat 40 ja 66. Seuraaviksi eniten samankaltaisista mielipiteistä kuvastivat sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen, ahdistuksen kokemukset erinäisissä palvelustilanteissa sekä fyysinen ja henkisen väsymyksen tila (kysymysten numerot 25, 50, 58, 56). Nämä samankaltaisuutta ilmentävät vastaukset ovat selkeästi positiivishenkisiä mielipiteitä palveluksesta ja sen kokemisesta. Selkeästi eniten eroavaisuutta ilmentää mielipidejakauma väittämässä, jossa kysytään varusmiespalveluksen fyysisen rasittavuuden kokemusta (kysymys numero 57).

Kantahenkilökunnan ihmisarvon loukkauksista itseään kohtaan ilmoitti 4,4 % jatkajista ja 5,4 % vertailuryhmän keskeyttäjästä. Kantahenkilökunnan toimintaa ei loukkavana pitänyt 89 % palveluksen jatkajista ja 81,1 % keskeyttäneistä. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä. Kuviossa 13 esitetään tulosten graafiset ja numeraaliset jakaumat.

KUVIO 13. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani".

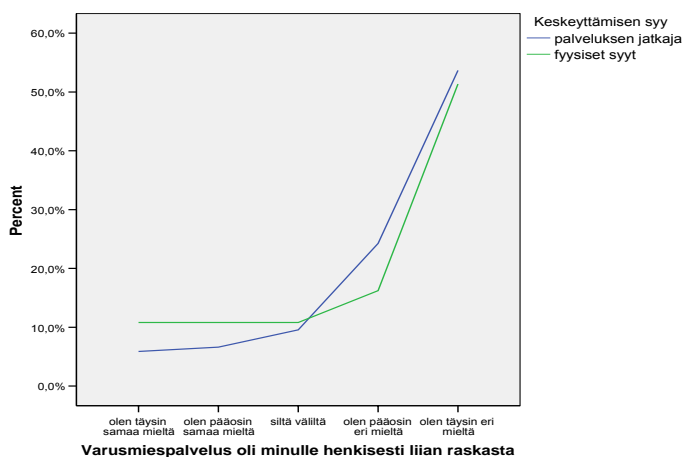
$X^2=2,205$
 $df=4$
 $p=0,696$

		Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	79	42	9	3	3	136
		58,1%	30,9%	6,6%	2,2%	2,2%	100,0%
	fyysiset syyt	21	9	5	1	1	37
		56,8%	24,3%	13,5%	2,7%	2,7%	100,0%

Henkisestä rasittavuudesta ilmoitti 12,5 % palveluksen jatkajista ja 21,6 % vertailuryhmän keskeyttäjästä. Henkistä rasittavuutta ei koettu kovinkaan paljoa ryhmissä, sillä jatkajista 78 % ja keskeyttäjästä 67,6 % ei pitänyt palveluksen henkistä rasittavuutta liiallisena. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä. Kuviossa 14 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 14. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta".

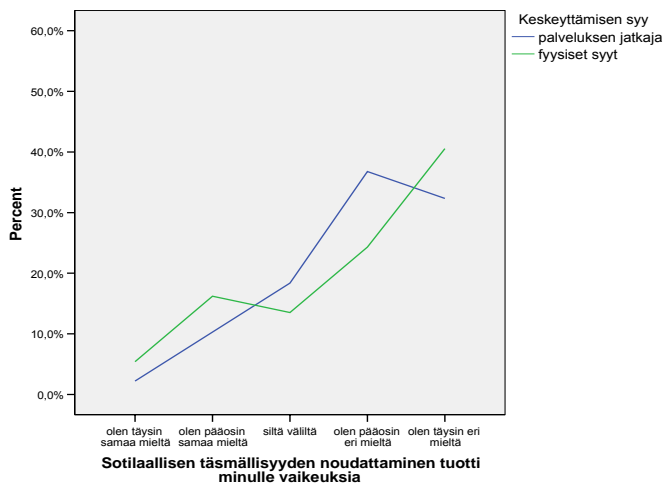

$\chi^2=2,611$
df=4
p=0,625

		Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	8	9	13	33	73	136
		5,9%	6,6%	9,6%	24,3%	53,7%	100,0%
	fyysiset syyt	4	4	4	6	19	37
		10,8%	10,8%	10,8%	16,2%	51,4%	100,0%

Sotilaallisen täsmällisyyden noudattamisen vaikeuksia kokivat 12,6 % palveluksen jatkajista ja 19,6 % vertailuryhmän keskeyttäneistä. Täsmällisyyteen liittyviä vaikeuksia koettiin vähän molemmissa ryhmissä, palveluksen jatkajien ryhmässä 68,7 % vastaajien osalta ja keskeyttäjäryhmässä 64,8 % vastaajien osalta. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä. Kuviossa 15 esitetään tulosten graafiset ja numeraaliset jakaumat.

KUVIO 15. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia".

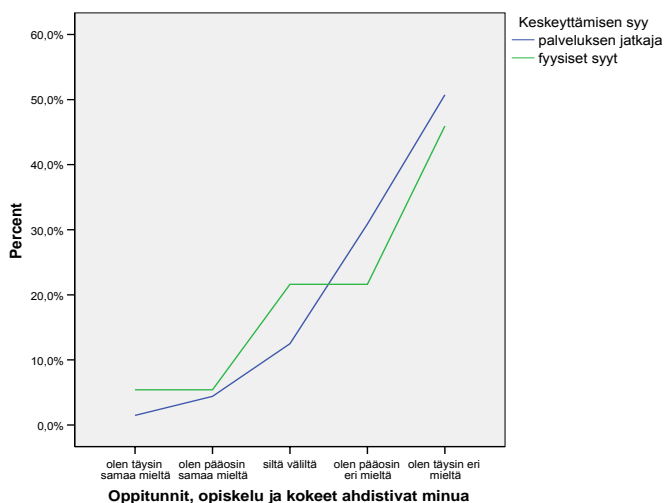

$X^2=4,148$
 $df=4$
 $p=0,386$

		Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	3	14	25	49	43	134
		2,2%	10,4%	18,7%	36,6%	32,1%	100,0%
	fyysiset syyt	2	6	5	9	15	37
		5,4%	16,2%	13,5%	24,3%	40,5%	100,0%

Oppitunnit, opiskelu ja kokeet eivät juuri ahdistaneet kummankaan ryhmän vastaajia, sillä 81,6 % jatkajista ja 67,5 % vertailuryhmän keskeyttäneistä ei ilmoittanut niiden ahdistavuudesta. Ahdistavuutta vastaavasti koettiin jatkajien ryhmässä 5,9 % osalta vastaajista ja keskeyttäneiden osalta 10,8 % vastaajista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkittävyyttä. Kuviossa 16 esitetään tulosten graafiset ja numeraaliset jakaumat.

KUVIO 16. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua".

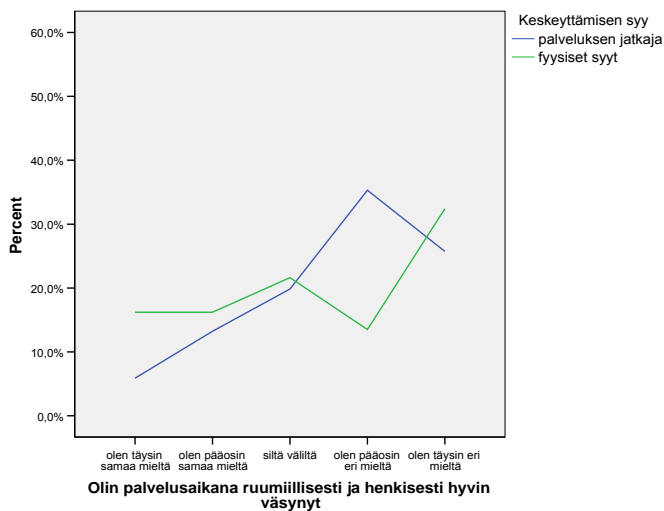

$X^2=4,682$
 $df=4$
 $p=0,322$

		Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	2	6	17	42	69	136
		1,5%	4,4%	12,5%	30,9%	50,7%	100,0%
	fyysiset syyt	2	2	8	8	17	37
		5,4%	5,4%	21,6%	21,6%	45,9%	100,0%

Palvelusaikana ruumiillisesta ja henkisestä väsymyksestä ilmoitti 19,1 % palveluksen jatkajista ja 32,4 % vertailtavan ryhmän keskeyttäjästä. Väsymystä ei enemmälti koettu kummassakaan ryhmässä, sillä 70 % jatkajista ja 45,9 % keskeyttäneistä ilmoitti, etteivät ole kokeneet häiritsevää väsymyksen tunnetta. Ryhmien vastausten eroille ei saatu tilastollista merkitsevyyttä, vaikka erot lähestyivätkin tilastollisesti merkitsevän eron rajaa (p -arvo on pienempi kuin 0,05). Kuviossa 17 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 17. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt".

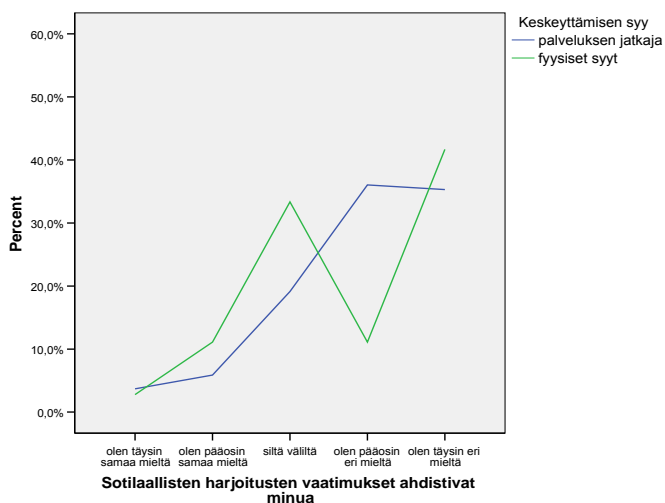

$\chi^2=9,054$
df=4
p=0,060

		Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	8	18	27	48	35	136
		5,9%	13,2%	19,9%	35,3%	25,7%	100,0%
	fyysiset syyt	6	6	8	5	12	37
		16,2%	16,2%	21,6%	13,5%	32,4%	100,0%

Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistavat 9,6 % palveluksen jatkajista ja 13,9 % vertailuryhmän keskeyttäjästä. Ahdistavuutta ei kokenut 71,3 % jatkajien ryhmän ja 52,8 % keskeyttäjäryhmän vastaajista. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti merkitsevät ($p < 0,05$). Kuviossa 18 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 18. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua".

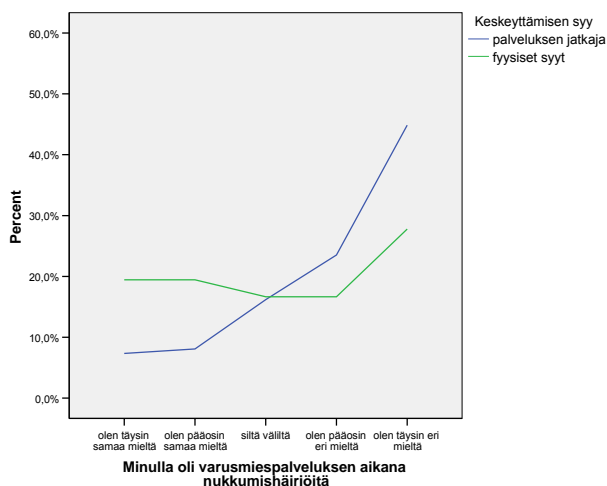

$\chi^2=9,837$
 $df=4$
 $p=0,043$

		Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	5	8	26	49	48	136
		3,7%	5,9%	19,1%	36,0%	35,3%	100,0%
	fyysiset syyt	1	4	12	4	15	36
		2,8%	11,1%	33,3%	11,1%	41,7%	100,0%

Nukkumishäiriöitä ilmoitti kokeneensa palveluksen jatkajien ryhmässä 15,5 % ja vertailuryhmän keskeyttäneistä 38,8 %. Nukkumishäiriöitä eivät kokeneet jatkajien ryhmässä 68,4 % vastaajista, eikä 44,5 % keskeyttäjästä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti merkitsevät ($p<0,05$). Kuviossa 19 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 19. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minulla oli varusmiespalveluksen (alokaskauden) aikana nukkumishäiriöitä".

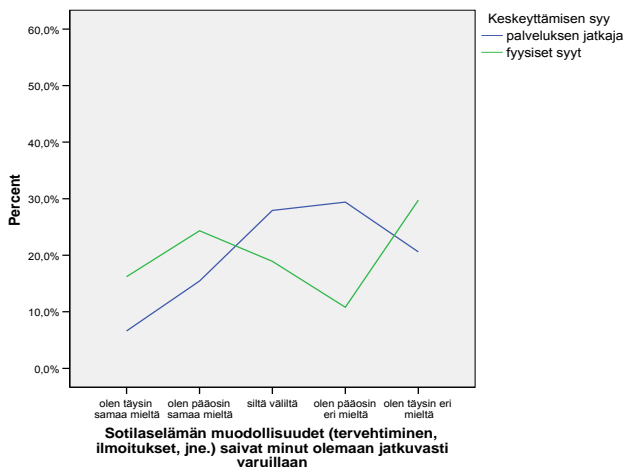

$\chi^2=10,340$
df=4
p=0,035

		Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	10	11	22	32	61	136
		7,4%	8,1%	16,2%	23,5%	44,9%	100,0%
	fyysiset syyt	7	7	6	6	10	36
		19,4%	19,4%	16,7%	16,7%	27,8%	100,0%

Sotilaselämän muodollisuudet rasittaviksi koki 22 % palveluksen jatkajista ja vertailuryhmän keskeyttäneistä 40,5 %. Muodollisuuksien vähemmän rasittavuudesta ilmoittivat 50 % jatkajista ja 40,5 % keskeyttäjästä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti merkitsevät ($p < 0,05$). Kuviossa 20 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 20. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillani".

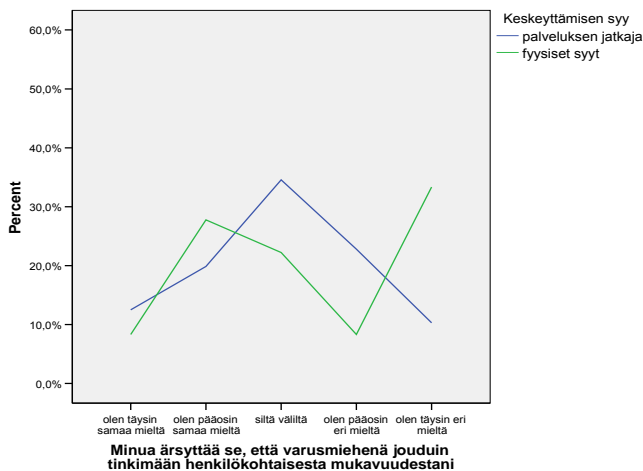

$X^2=10,360$
 $df=4$
 $p=0,035$

		Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset, jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	9	21	38	40	28	136
		6,6%	15,4%	27,9%	29,4%	20,6%	100,0%
	fyysiset syyt	6	9	7	4	11	37
		16,2%	24,3%	18,9%	10,8%	29,7%	100,0%

Henkilökohtaisen mukavuuden tinkimisessä palvelusaikana palveluksen jatkajista 32,4 % ja vertailuryhmän keskeyttäjästä 36,1 % ilmoittivat sen ärsyttävän itseään. Henkilökohtaisen mukavuuden tinkimisestä ei ärsyntynyt 33,1 % jatkajista ja 41,6 % keskeyttäjästä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti hyvin merkitsevät ($p<0,01$). Kuviossa 21 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 21. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani".

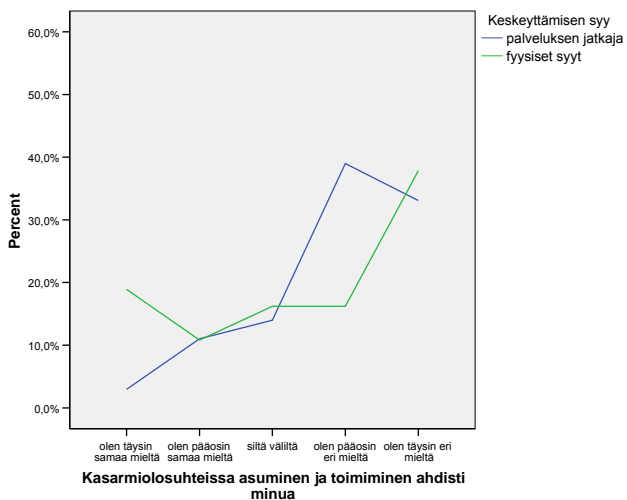
$X^2=15,618$
 $df=4$
 $p=0,004$

		Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	17	27	47	31	14	136
		12,5%	19,9%	34,6%	22,8%	10,3%	100,0%
	fyysiset syyt	3	10	8	3	12	36
		8,3%	27,8%	22,2%	8,3%	33,3%	100,0%

Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat palveluksen jatkajien ryhmässä 13,9 % ja vertailtavassa keskeyttäjäryhmässä 29,7 %. Ahdistavuutta taas eivät kokeneet 72,1 % jatkajista, eikä 54 % keskeyttäneistä. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti hyvin merkitsevät ($p<0,01$). Kuviossa 22 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 22. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua".

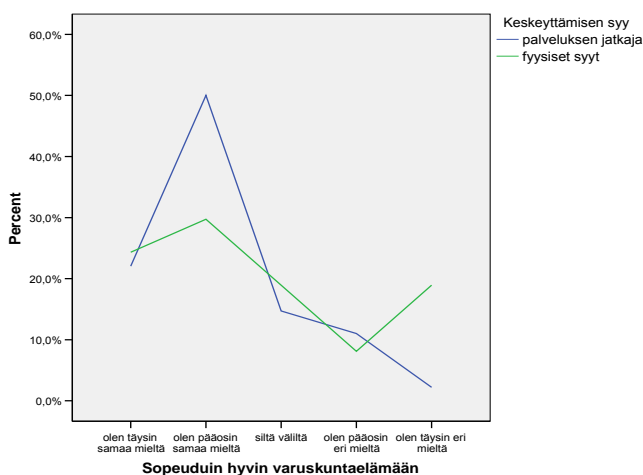

$\chi^2=16,389$
df=4
p=0,003

		Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	4	15	19	53	45	136
		2,9%	11,0%	14,0%	39,0%	33,1%	100,0%
	fyysiset syyt	7	4	6	6	14	37
		18,9%	10,8%	16,2%	16,2%	37,8%	100,0%

Palveluksen jatkajista 72,1 % ilmoittaa sopeutuvansa varusmiespalvelukseen, kun vertailtavan ryhmän keskeyttäjästä 54 % ilmoittaa sopeutumisesta. Sopeutumattomuudesta vastaavat tulokset ovat jatkajien osalta 13,2 % ja keskeyttäneiden osalta 27 %. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti hyvin merkitsevät ($p < 0,01$). Kuviossa 23 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 23. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään".

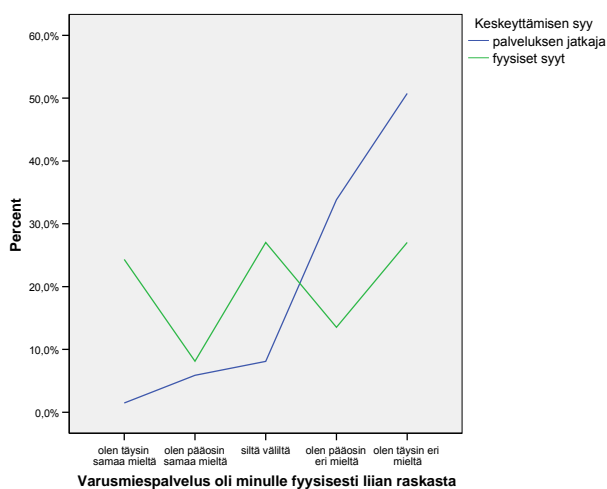

$X^2=17,308$
 $df=4$
 $p=0,002$

		Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	30	68	20	15	3	136
		22,1%	50,0%	14,7%	11,0%	2,2%	100,0%
	fyysiset syyt	9	11	7	3	7	37
		24,3%	29,7%	18,9%	8,1%	18,9%	100,0%

Tämän kysymysryhmän viimeisessä väittämässä, jossa kysytään palveluksen fyysisen rasittavuuden kokemista. Keskeyttäjäistä 40,5 % ilmoittaa, ettei palvelus ole fyysisesti liian raskasta, kun palveluksen jatkajista sen ilmoittaa 84,5 % vastaajista. Palveluksen liiallisesta fyysisestä rasittavuudesta ilmoitti palveluksen jatkajista 7,4 % ja keskeyttäneistä 32,4 %. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p<0,001$). Kuviossa 24 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 24. Palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta".

$X^2=40,3364$
 $df=4$
 $p=0,000$

		Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	2	8	11	46	69	136
		1,5%	5,9%	8,1%	33,8%	50,7%	100,0%
	fyysiset syyt	9	3	10	5	10	37
		24,3%	8,1%	27,0%	13,5%	27,0%	100,0%

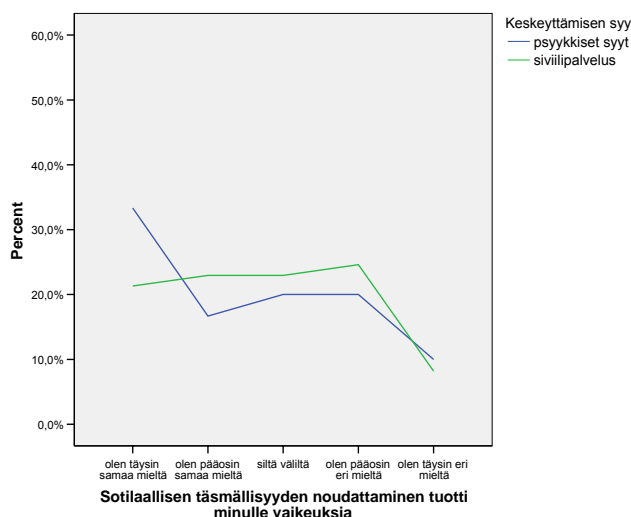
6.3 Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet

Psykkisestä syystä palveluksen keskeyttämisestä ilmoittaneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden mielipiteiden väliset erot vaihtelevat yleisesti vähän. Vertailutulokset ovat esitetty myös eniten samankaltaisuutta ilmentävistä mielipiteistä lähtien, niin kuin edellisessä luvussa. Tarkastelujärjestys tukee tutkimukselle asetettua hypoteesia, jossa arveltiin siviilipalvelukseen hakeutumisen taakse "piiloutuvan" psyykkisiä oireita. Kaikkien kahdentoista kysymysten tarkastelujärjestykseksi muotoutui täten seuraavanlainen järjestys: 25 (kysymyksen numero), 56, 40, 52, 58, 35, 57, 46, 22, 66, 50, 33.

Sotilaallisen täsmällisyyden noudattamisen vaikeuksia kokivat 40 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjäistä ja 44,3 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneis-

ta keskeyttäjästä. Täsmällisyyteen liittyviä vaikeuksia ei kokenut 30 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 32,8 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,76$, ns). Kuviossa 25 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 25. Psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia".

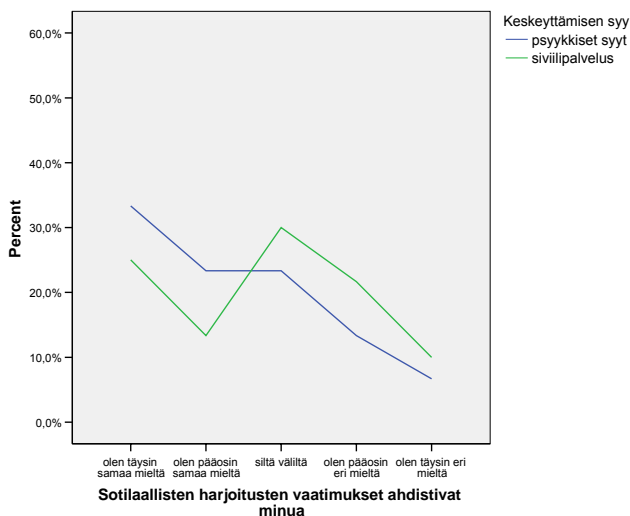

$\chi^2=1,868$
df=4
 $p=0,760$

		Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psyykkiset syyt	10	5	6	6	3	30
		33,3%	16,7%	20,0%	20,0%	10,0%	100,0%
	siviilipalvelus	13	14	14	15	5	61
		21,3%	23,0%	23,0%	24,6%	8,2%	100,0%

Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat 56,6 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 48,3 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Ahdistavuutta ei kokenut 20 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 31,7 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,557$, ns). Kuviossa 26 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 26. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua".

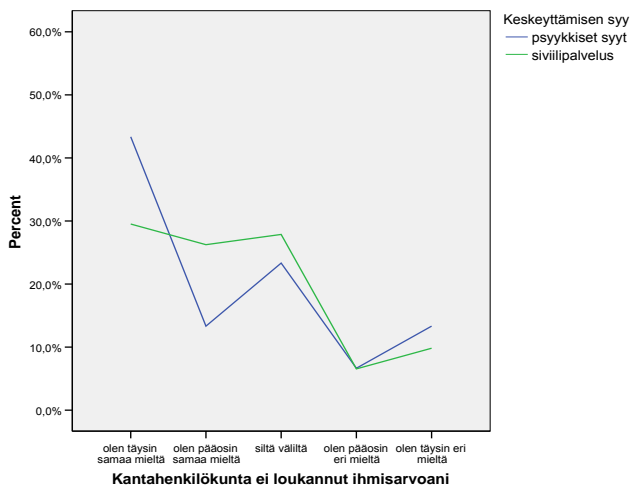

$X^2=3,005$
df=4
p=0,557

		Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	10	7	7	4	2	30
		33,3%	23,3%	23,3%	13,3%	6,7%	100,0%
	siviilipalvelus	15	8	18	13	6	60
		25,0%	13,3%	30,0%	21,7%	10,0%	100,0%

Kantahenkilökunnan ihmisarvon loukkauksia koettiin 56,6 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjäien vastauksista ja 55,7 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjäien vastauksista. Loukkauksia ei kokenut 20 % psyykkisen syyn keskeyttäjäistä, eikä 16,4 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastauksen eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,553$, ns). Kuviossa 27 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 27. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani".

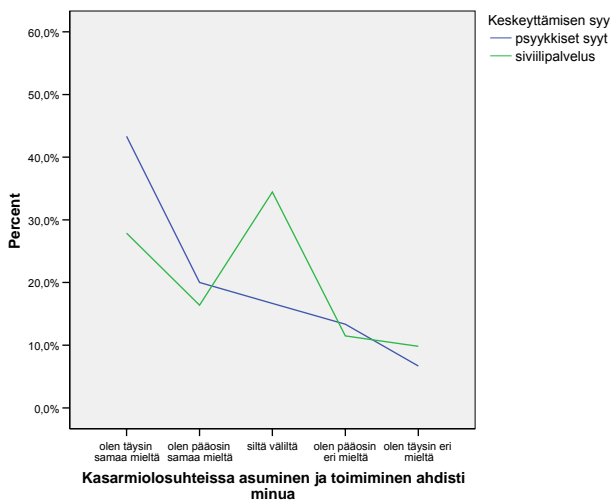

$X^2=3,031$
df=4
p=0,553

		Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	13	4	7	2	4	30
		43,3%	13,3%	23,3%	6,7%	13,3%	100,0%
	siviilipalvelus	18	16	17	4	6	61
		29,5%	26,2%	27,9%	6,6%	9,8%	100,0%

Kasarmiolosuhteet kokivat ahdistavaksi 63,3 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 44,1 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Ahdistavuutta ei kokenut 20 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 21,4 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkittävyyttä ($p=0,391$, ns). Kuviossa 28 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 28. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua".

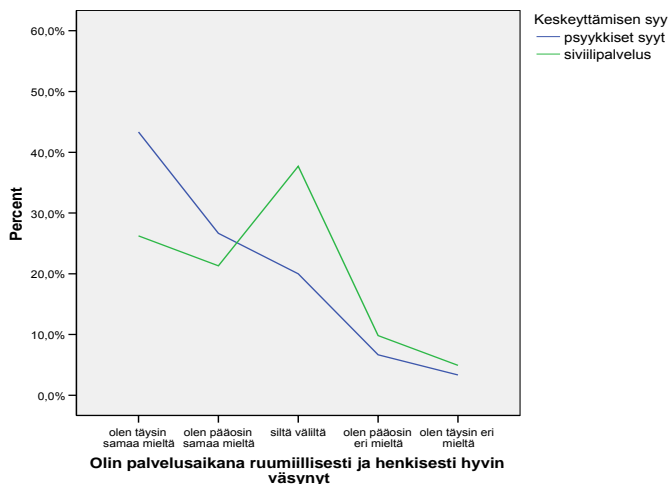

$X^2=4,115$
 $df=4$
 $p=0,391$

		Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	13	6	5	4	2	30
		43,3%	20,0%	16,7%	13,3%	6,7%	100,0%
	siviilipalvelus	17	10	21	7	6	61
		27,9%	16,4%	34,4%	11,5%	9,8%	100,0%

Väsymystä palveluksessa kokivat 70 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjäistä ja 47,5 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjäistä. Väsymystä liiemmästi ei kokenut 10 % psyykkisen syyn keskeyttäjäistä, eikä 14,7 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,352$, ns). Kuviossa 29 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 29. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt".

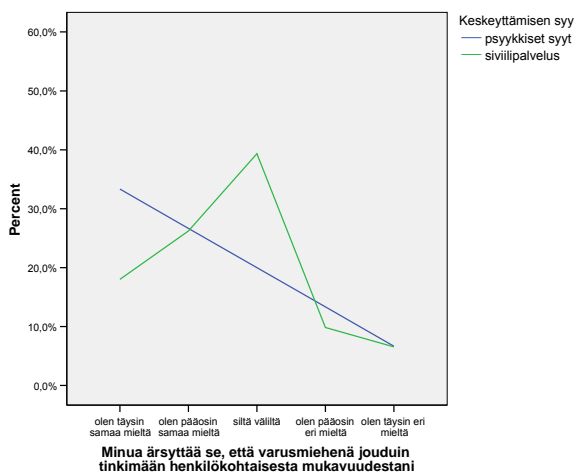
$X^2=4,419$
df=4
p=0,352

		Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	13	8	6	2	1	30
		43,3%	26,7%	20,0%	6,7%	3,3%	100,0%
	siviilipalvelus	16	13	23	6	3	61
		26,2%	21,3%	37,7%	9,8%	4,9%	100,0%

Henkilökohtaisesta mukavuuden tinkimisestä ärsyyntyi 60 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 44,2 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Ärsyyntyvyyttä ei juuri kokenut 20 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 16,4 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,337$, ns). Kuviossa 30 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 30. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani".

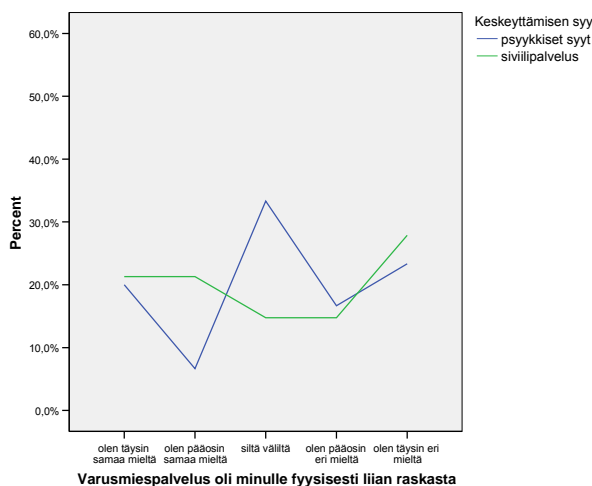

$X^2=4,548$
 $df=4$
 $p=0,337$

		Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	10 33,3%	8 26,7%	6 20,0%	4 13,3%	2 6,7%	30 100,0%
	siviilipalvelus	11 18,0%	16 26,2%	24 39,3%	6 9,8%	4 6,6%	61 100,0%

Palveluksen fyysisesti liian raskaaksi ilmoittivat vain 26,7 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä, kun taas siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä rasittavuudesta ilmoitti 42,6 %. Rasittavuutta ei kokenut 40 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 42,7 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastauksen eroilla ei ole kuitenkaan tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,187$, ns), vaikka yksittäisissä vastausryhmissä onkin selkeitä eroja kuten väittämien "olen pääosin samaa mieltä" ja "siltä väliltä" kohdalla. Kuviossa 31 esitetään tulosten graafiset ja numeriset jakaumat.

KUVIO 31. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta".

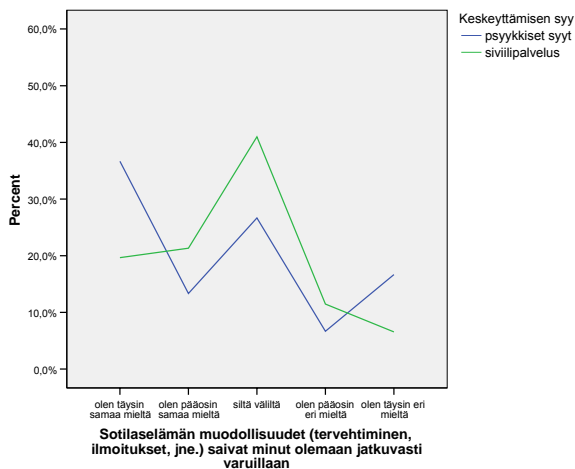

$X^2=6,162$
 $df=4$
 $p=0,187$

		Varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	6	2	10	5	7	30
		20,0%	6,7%	33,3%	16,7%	23,3%	100,0%
	siviilipalvelus	13	13	9	9	17	61
		21,3%	21,3%	14,8%	14,8%	27,9%	100,0%

Sotilaselämän muodollisuudet häiritsivät 50 % psyykkisen syyn ilmoittaneiden keskeyttäjien mielestä ja 41 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneiden keskeyttäjien mielestä. Muodollisuudet eivät häirinneet 24,4 % psyykkisen syyn keskeyttäjiä, eikä 18,1 % siviilipalvelukseen hakeutuneita. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkittävyyttä ($p=0,155$, ns). Kuviossa 32 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 32. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillani".

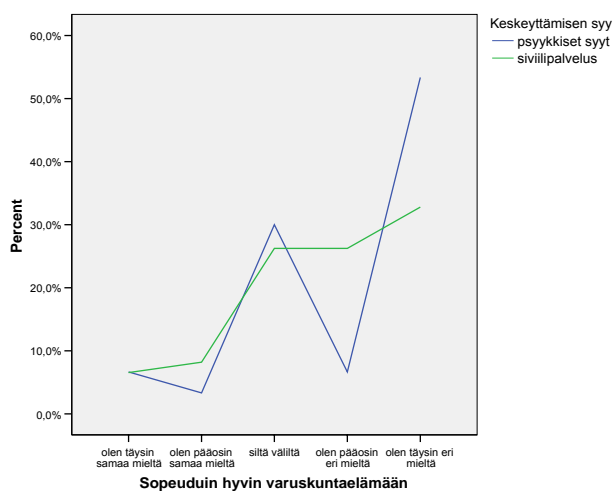

$X^2=6,668$
df=4
p=0,155

		Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset, jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	11 36,7%	4 13,3%	8 26,7%	2 6,7%	5 16,7%	30 100,0%
	siviilipalvelus	12 19,7%	13 21,3%	25 41,0%	7 11,5%	4 6,6%	61 100,0%

Sopeutumisesta palvelukseen ja varuskuntaelämään ilmoitti vain 10 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 14,8 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Sopeutumattomuutta koki 60 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä ja 59 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,143$, ns). Kuviossa 33 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 33. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään".

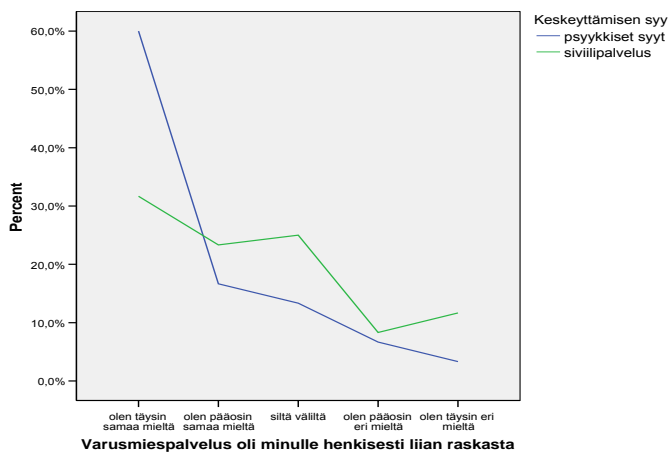

$X^2=6,863$
df=4
p=0,143

		Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	2	1	9	2	16	30
		6,7%	3,3%	30,0%	6,7%	53,3%	100,0%
	siviilipalvelus	4	5	16	16	20	61
		6,6%	8,2%	26,2%	26,2%	32,8%	100,0%

Palveluksen henkistä raskautta ilmoitti kokevansa 76,7 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 55 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Henkistä raskautta ei kokenut 10 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 20 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkitsevyyttä ($p=0,123$, ns). Kuviossa 34 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 34. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta".

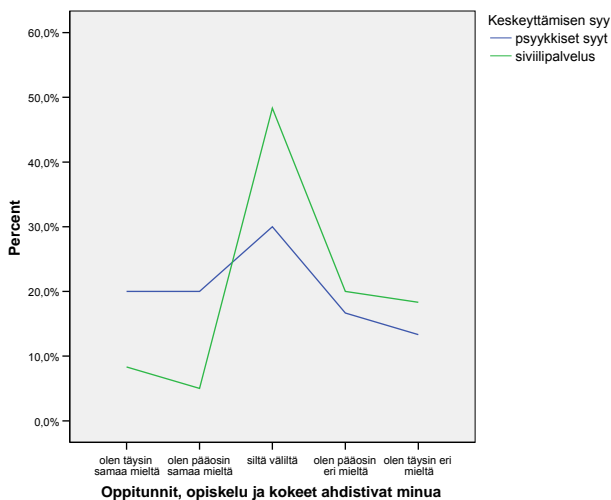

$\chi^2=7,250$
df=4
p=0,123

		Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	18	5	4	2	1	30
		60,0%	16,7%	13,3%	6,7%	3,3%	100,0%
	siviilipalvelus	19	14	15	5	7	60
		31,7%	23,3%	25,0%	8,3%	11,7%	100,0%

Oppituntien, opiskelun ja kokeiden ahdistavuutta kokivat 40 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä mutta vain 13,3 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Ahdistavuutta ei kokenut 30 % psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 38,3 % siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten eroilla ei ole tilastollista merkittävyyttä ($p=0,068$), vaikka tässäkin väittämässä yksittäisten vastausvaihtoehtojen kohdalla on suuria eroja, kuten väittämässä "olen täysin samaa mieltä", "olen pääosin samaa mieltä" ja "siltä väliltä". Kuviossa 35 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 35. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua".

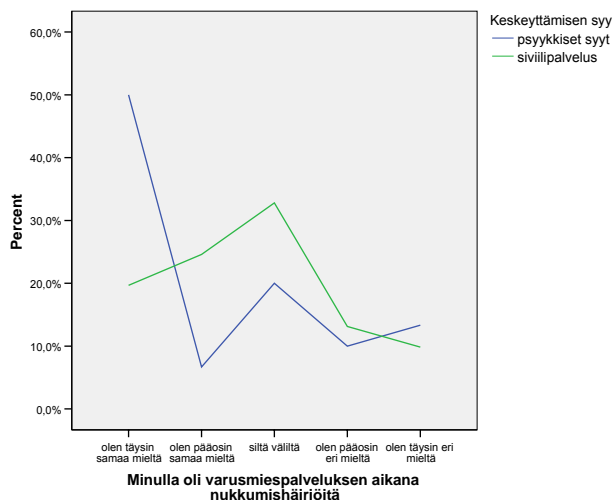

$\chi^2=8,737$
df=4
p=0,068

		Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua					Total
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	6	6	9	5	4	30
		20,0%	20,0%	30,0%	16,7%	13,3%	100,0%
	siviilipalvelus	5	3	29	12	11	60
		8,3%	5,0%	48,3%	20,0%	18,3%	100,0%

Nukkumishäiriöistä ilmoitti 56,7 % psyykkisen syyn ilmoittaneista keskeyttäjästä ja 44,3 % siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneista keskeyttäjästä. Nukkumishäiriöitä ei koettu 23,3 prosentilla psyykkisen syyn keskeyttäjästä, eikä 22,9 prosentilla siviilipalvelukseen hakeutuneista. Ryhmien vastausten erot ovat tilastollisesti merkitsevät ($p < 0,05$). Kuviossa 36 esitetään tulosten graafiset ja numeeriset jakaumat.

KUVIO 36. Psykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden prosentuaaliset (%) ja lukumääräiset (N) mielipidejakaumat väittämässä "Minulla oli varusmiespalveluksen (alokas-kauden) aikana nukkumishäiriöitä".

$X^2=11,228$
df=4
 $p=0,024$

		Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä					Yht.
		olen täysin samaa mieltä	olen pääosin samaa mieltä	siltä väliltä	olen pääosin eri mieltä	olen täysin eri mieltä	
Keskeyttämisen syy	psykkiset syyt	15	2	6	3	4	30
		50,0%	6,7%	20,0%	10,0%	13,3%	100,0%
	siviilipalvelus	12	15	20	8	6	61
		19,7%	24,6%	32,8%	13,1%	9,8%	100,0%

6.4 Lineaarisen regressioanalyysin antamat tulokset

Edellisissä luvuissa kuvailtiin keskeytyskyselystä saatuja jakaumia palvelukseen sopeutumisesta, ahdistuksen kokemuksista sekä suhtautumisista sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen. Graafisista esityksistä oli havaittavissa, että mielipiteissä oli suuret erot palveluksen jatkajilla ja psykkinen syyn vuoksi keskeyttäneiden kesken. Fyysisten syiden vuoksi keskeyttämään joutuneet ilmensivät eniten samankaltaisuutta jatkajien kanssa, vain fyysisen rasituksen kokeminen erosi selkeästi ryhmien välillä. Psykkisen syiden vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet ilmensivät myös paljon samankaltaisuutta mielipiteissään. Tilastollisesti merkitseväksi eroksi tulivat vain nukkumishäiriöiden kokemukset, joita psykkinen syyn

vuoksi keskeyttäjät ilmaisivat enemmän kuin siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneet.

Tässä tutkimuksessa oli lähtökohtana ajatusmalli, jossa kaikki kaksitoista kysymysväittämää ovat periaatteessa samanarvoisia. Kiinnostuksen kohteena olivat siis kaikki muuttujissa tapahtuvat muutokset. Tarkoituksena oli analyysien avulla selvittää, oliko selittävässä muuttujissa jokin sellainen tai joitakin sellaisia muuttujia, jotka muita paremmin tai itsenäisemmin selittäisi alokaskaudella muodostuneen epämukavuuden tunteita.

Seuraavaksi esitetään ne väittämät kolmessa eri tarkasteluryhmässä, jotka erottivat ryhmien mielipiteet toisistaan. Tarkoituksena on selvittää, mikä tai mitkä tekijät selittivät tilastollisesti eniten palveluksen keskeyttämistä. Tarkasteluryhmien muodostus on valittu vastaamaan sitä hypoteesin mukaista asetelmaa, jossa psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet ilmentäisivät samankaltaisuutta kokemuksissaan palveluksesta.

Tarkastelu toteutettiin seuraavanlaisesti:

- 1) Palveluksen jatkajat ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet
- 2) palveluksen jatkajat ja siviilipalvelukseen hakeutuneet ja
- 3) psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet

Lineaarinen regressioanalyysi suoritettiin kolmelle eri tarkasteluryhmälle kolmen kysymysryhmän kokonaisuuksina, eli sopeutuminen palvelukseen sekä fyysisen että henkisen rasittavuuden kokeminen, erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuus ja suhtautuminen sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen.

- 1) Palveluksen jatkajat ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet

Näiden kahden ryhmän yhteistarkastelua pidän perusteltuna niiden palveluskokemusten suurimman eroavaisuuden vuoksi, mistä saadaan selittävät tekijät esille analysoinnin pohjaksi ja mahdolliset perusteet jatkotutkimukselle.

Ensimmäisessä ryhmässä olivat kysymykset sopeutumisesta palvelukseen sekä fyysisen että henkisen rasittavuuden kokeminen yhteensä kolme kysymystä (kysymyk-

set numeroilla 22, 57, 66). Lineaarinen regressioanalyysi suoritettiin SPSS -tilastollisenohjelman askeltavalla analysointimallilla (*Stepwise*). Suurimmat selityssasteet muodostuivat väittämien "sopeuduin hyvin varuskuntaelämään"(kysymys numero 22) ja "varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta" (kysymys numero 66) kohdalle. Selityssaste (*Adjusted R Square*) muodostui yksin kysymyksen numero 66 kohdalle 37,1 prosenttiseksi. Molemmat väittämät yhdessä saadaan selittäväksi asteeksi 38,9 prosenttia (Taulukko 7). Analyysimallin ulkopuolelle jäi kysymys numero 57 ("varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta").

TAULUKKO 7. Selityssasteet vastausten jakaumien eroille väittämässä, jotka liittyvät palveluksessa sopeutumiseen, sekä fyysisen että henkisen rasittavuuden kokemiseen palveluksen jatkajien ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,613(a)	,375	,371	,612
2	,630(b)	,397	,389	,603

a Predictors: (Constant), Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta

b Predictors: (Constant), Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta, Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään

Toisessa ryhmässä olivat kysymykset, jotka käsittelivät erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuutta. Näitä olivat kokemukset kasarmiolosuhteista, sotilaallisista harjoituksista, oppitunneista, sekä kokemukset fyysisestä ja henkisestä väsymyksen tilasta sekä unihäiriöistä (kysymykset numeroilla 33, 50, 52, 56, 58). Näistä viidestä kysymyksestä kolmessa saadaan askeltavalla analyysimallilla (*Stepwise*) selittäviksi tekijöiksi seuraavat väittämät: "Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat minua", "oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua" ja "olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt". Selityssaste (*Adjusted R Square*) ensimmäisen väittämän kohdalla on 24,5 prosenttia. Ensimmäinen ja toinen väittämä yhdessä selityssaste nousee 31,3 prosenttiin. Edelliset kaikki kolme väittämää yhdessä selityssasteeksi muodostuu noin 33,5 % (Taulukko 8). Analyysimallin ulkopuolelle jäivät kysymykset numeroilla 33 ja 56 ("minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä" ja "sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua").

TAULUKKO 8. Selityssasteet vastausten jakaumien eroille väittämässä, jotka liittyvät erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuuden kokemiseen palveluksen jatkajien ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,500(a)	,250	,245	,671
2	,567(b)	,321	,313	,640
3	,589(c)	,347	,335	,630

a Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua

b Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua, Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua

c Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua, Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua, Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt

Kolmannessa ryhmässä oli neljä kysymystä, jotka käsittelivät varusmiehen suhtautumista sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen, sekä varusmiesten arviointiin kantahenkilökunnan suhtautumiseen omaan itseensä (kysymykset numeroilla 25, 35, 40 ja 46).) Näistä kysymyksistä kahdesta saadaan askeltavalla analyysimallilla (*Stepwise*) selittäviksi tekijöiksi seuraavat väittämät: "Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia" ja "sotilaselämän muodollisuudet saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan". Selitysaste (*Adjusted R Square*) ensimmäisen väittämän kohdalla on 16,1 prosenttia. Ensimmäisen ja toisen väittämä yhdistelmä tuottaa selitysasteeksi 17,6 prosenttia (Taulukko 9). Analyysimallin ulkopuolelle jäi kysymys numero 35 ("minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudesta").

TAULUKKO 9. Selitysasteet vastausten jakaumien eroille väittämissä, jotka liittyvät sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen, sekä varusmiesten arviointiin kantahenkilökunnan suhtautumiseen omaan itseensä palveluksen jatkajien ja psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,407(a)	,166	,161	,711
2	,432(b)	,187	,176	,704

a Predictors: (Constant), Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia

b Predictors: (Constant), Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia, Sotilaselämän muodollisuudet saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan

2) Palveluksen jatkajat ja siviilipalvelukseen hakeutumisen vuoksi palveluksen keskeyttäneet

Näiden kahden ryhmän yhteistarkastelu liittyy tutkimusasetelmaan, jossa haetaan tuloksia siviilipalvelukseen hakeutuneiden ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden palveluskokemusten eroavaisuuksien selvittämiseksi. Seuraavat vertailut esitetään samassa järjestyksessä kuin edellisen tarkastelun vertailut. Tarkoituksena on näin helpottaa merkitysten tarkastelua ja pohdintojen tekemistä. Analyysit suoritettiin myös samaisella askeltavalla analysointimallilla (*Stepwise*).

Ensimmäisestä ryhmästä olevista kysymyksistä (sopeutuminen palvelukseen sekä fyysinen että henkinen rasittavuus) kysymykset numeroilla 22 ja 66 saadaan selittävimiksi tekijöiksi ("sopeuduin hyvin varuskuntaelämään"(kysymys numero 22) ja "varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta" (kysymys numero 66). Selitysasteeksi (*Adjusted R Square*) muodostui yksin kysymyksen 22 kohdalle 29,1 %. Molemmat väittämät yhdessä saadaan selitysasteeksi 34,5 prosenttia (Taulukko 10). Analyysimallin ulkopuolelle jäi kysymys numero 57 ("varusmiespalvelus oli minulle fyysisesti liian raskasta").

TAULUKKO 10. Selitysasteet vastausten jakaumien eroille väittämässä, jotka liittyvät palveluksessa sopeutumiseen, sekä fyysisen että henkisen rasittavuuden kokemiseen palveluksen jatkajien ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,542(a)	,294	,291	1,168
2	,593(b)	,351	,345	1,122

a Predictors: (Constant), Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään

b Predictors: (Constant), Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään, Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta

Toisesta kysymysryhmästä erinäisten palvelusolosuhteiden ahdistavuuden kokemuksen erottaviksi tekijöiksi saadaan kysymykset "minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä", "oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua", "kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdistivat minua" ja "olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt" (kysymysten numerot 33, 50, 52 ja 58). Taulukosta 11 nähdään edellä mainittuihin kysymyksiin vastausjakaumien selitysasteet *Adjusted R Square* sarakkeen kohdalta. Kaikkien neljän väittämän yhteiseksi selitysasteeksi tuli 27,7 prosenttia.

TAULUKKO 11. Selitysasteet vastausten jakaumien eroille väittämissä, jotka liittyvät erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuuden kokemiseen palveluksen jatkajien ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,464(a)	,215	,211	1,231
2	,501(b)	,251	,243	1,206
3	,524(c)	,275	,264	1,190
4	,540(d)	,292	,277	1,179

a Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua

b Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua, Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä

c Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua, Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä, Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt

d Predictors: (Constant), Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua, Minulla oli varusmiespalveluksen aikana nukkumishäiriöitä, Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt, Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua

Kolmannessa kysymysryhmässä, jossa kyseltiin varusmiesten suhtautumista sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen sekä heidän arviointiin kantahenkilökunnan suhtautumiseen omaan itseensä nousi esille kaksi selittävää tekijää mielipidejakaumille (kysymys numerot 25, 35, 40 ja 46). Kysymys sotilaallisen täsmällisyyden noudattamisesta (kysymys numero 25) ja kantahenkilökunnan suhtautumisesta (kysymys numero 40) antoivat 21 prosentin selitysasteen vastausten eroavaisuudelle. Taulukosta 12 nähdään molempien kysymysten selitysasteet sarakkeen kohdasta *Adjusted R Square*.

Taulukko 12. Selitysasteet vastausten jakaumien eroille väittämässä, jotka liittyvät sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen, sekä varusmiesten arviointiin kantahenkilökunnan suhtautumiseen omaan itseensä palveluksen jatkajien ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,415(a)	,172	,168	1,272
2	,461(b)	,213	,205	1,244

a Predictors: (Constant), Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia

b Predictors: (Constant), Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia, Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani

3) Psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet

Näiden kahden ryhmän yhteistarkastelulla pyritään selvittämään tutkimukselle annettua hypoteesin ajatusta siitä, että siviilipalvelukseen hakeutuneet ilmentäisivät myös psyykkisiä oireita. Kysymysryhmien tarkasteluasetelma on sama kuin edellisissä kappaleissa. Näistä kysymysryhmistä ainoastaan ensimmäisestä kysymysryhmästä nousi esille selittävä tekijä kohderyhmien välille. Taulukosta 13 nähdään, että kysymysnumero 66 ("varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta") osoitti ryhmien väliseksi selitysasteeksi 5,1 prosenttia (*Adjusted R Square*). Mikään muu yhdestätoista kysymyksestä ei antanut tehdyllä analyysimallilla selittävää eroavaisuutta ryhmien välille.

TAULUKKO 13. Selitysasteet vastausten jakaumien eroille väittämässä, jotka liittyvät palveluksessa sopeutumiseen, sekä fyysisen että henkisen rasittavuuden kokemiseen psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneiden ja siviilipalvelukseen hakeutuneiden ryhmissä.

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,248(a)	,062	,051	,462

a Predictors: (Constant), Varusmiespalvelus oli minulle henkisesti liian raskasta

Ryhmien vastausjakaumia tarkastellaan seuraavaksi asuinpaikan koon (Taulukko 14) ja kotimatkan pituuden mukaan (Taulukko 15). Asuinpaikka tarkastelusta nähdään, että ryhmien varusmiehet tulevat pääosin joko Suur-Helsingin tai hyvin pienten kaupunkien/kuntien alueilta. Vastausten jakaumilla ei ole tilastollisia merkitsevyyseroja ($p=0,596$, ns). Kotimatkan pituus tarkastelusta nähdään, että psyykkisin syin keskeyttäneistä puolet tulevat alle 80 kilometrin päästä, kun siviilipalveluksen hakeutuneista

vain noin kolmasosalla on alle 80 kilometriä palvelukseen. Siviilipalvelukseen hakeutuneilla lähes puolella on joukko-osastoonsa matkaa 81 -249 kilometrin väliltä. Suurimmat erot löytyvätkin juuri kotimatkan pituustarkastelusta, jossa psyykkisen syyn keskeyttäneet edustavat lähialueilta (alle 80km) tulevia ja siviilipalvelukseen hakeutuneet edustaisivat hiukan kauempaa tulevia ja pitkämatkalaisia (81 – 249km ja 250km->).

TAULUKKO 14. Palveluksen keskeyttäneiden jakaumat asuinpaikan mukaan (N ja %)

			Keskeyttämisen syy		Yht.
			psyykkiset syyt	siviilipalvelus	
Asuinpaikka	suur - Helsingin alue	N	9	20	29
		%	31,0%	69,0%	100,0%
	suur kaupunki 100 000 - 250 000 asukasta	N	4	4	8
		%	50,0%	50,0%	100,0%
	suurehko kaupunki 30 000 - 100 000 asukasta	N	5	7	12
		%	41,7%	58,3%	100,0%
	muu kaupunki 8 000 - 30 000 asukasta	N	4	15	19
		%	21,1%	78,9%	100,0%
	pieni kunta tai kaupunki 100 - 8 000 asukasta	N	8	15	23
		%	34,8%	65,2%	100,0%
Yhteensä		N	30	61	91
		%	33,0%	67,0%	100,0%

$X^2=2,765$
df=4
p=0,596

TAULUKKO 15. Palveluksen keskeyttäneiden jakaumat (N ja %) kotimatkan pituuden mukaan.

			Keskeyttämisen syy		Yht.
			psykkiset syyt	siviilipalvelus	
Kuinka pitkä matka on joukko-osastosta kotikunnalle	-> 80 km	N	15	18	33
		%	45,5%	54,5%	100,0%
	81-249 km	N	7	25	32
		%	21,9%	78,1%	100,0%
	250-> km	N	8	17	25
		%	32,0%	68,0%	100,0%
Yhteensä		N	30	60	90
		%	33,3%	66,7%	100,0%

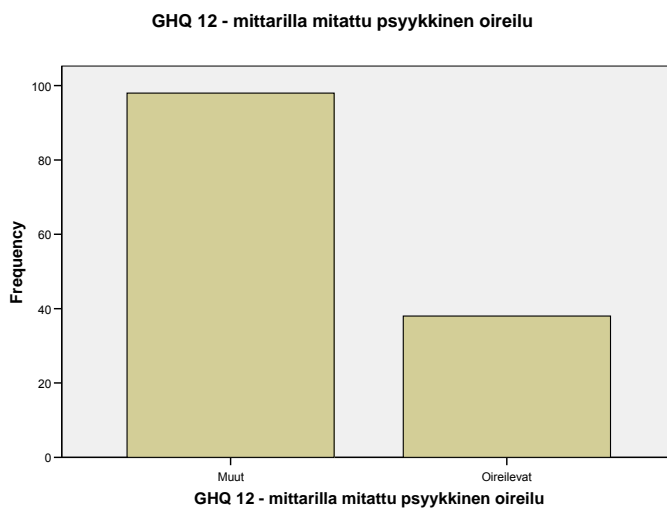
$\chi^2=4,092$
df=4
p=0,129

6.5 GHQ 12–kysymyssarjalla saadut tulokset

Seuraavassa luvussa esitetään palvelustaan jatkavien psyykinen oireilu GHQ:lla (*General Health Questionnaire* – kysymyssarjalla) mitattuna. Vastausjakaumat esitetään graafisesti ja taulukolla, jossa ne ovat eroteltuna oireileviin (yhteispisteet 4-12) ja muihin (yhteispisteet 0-3). Jokaisen kahdentoista osakysymyksen tulokset ovat nähtävissä liitteestä 6. Luvun lopussa tarkastellaan yhdessä keskeytyskyselystä muodostetun summamuuttujan ja GHQ:n tuloksia. Summamuuttujalla saadut tulokset edustavat siinä kohtaa vain palvelustaan jatkajien tuloksia. Ne esitetään myös eroteltuna oireileviin (yhteispisteet 9-20) ja muihin (yhteispisteet 4-8), niin kuin GHQ:n tulokset. Kokoaineiston tulokset summamuuttujalla tarkasteltuna on esitetty erikseen luvussa 6.6.

Kuviosta 37 nähdään palvelustaan jatkaneiden mielipidejakaumat lukumäärinä (N) ja prosentteina (%) GHQ:lla mitattuna. Kaikista jatkajista (136:sta) 98:lla psyykinen hyvinvointi edusti normaalitilaa (=muut) ja 38:lla se edusti alentunutta psyykkistä tilaa (=oireilevat). Prosentteina luvut ovat 72,1 ja 27,9. Taulukosta 16 nähdään kokonaispistejakaumat lukumääräisesti (N) sekä prosentteina (%).

KUVIO 37. GHQ 12 - mittarilla mitattu psyykinen oireilu palveluksen jatkajilla (N ja %).

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
Muut	98	72,1
Oireilevat	38	27,9
Yhteensä	136	100,0

TAULUKKO 16. GHQ -12 kysymyssarjalla mitatun ahdistusoireilun pistejakaumat lukumääräisesti (N) sekä prosentteina (%).

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
Pisteet 0	44	32,4
1	31	22,8
2	16	11,8
3	7	5,1
4	12	8,8
5	2	1,5
6	4	2,9
7	3	2,2
8	6	4,4
9	4	2,9
10	1	,7
11	4	2,9
12	2	1,5
Yht.	136	100,0

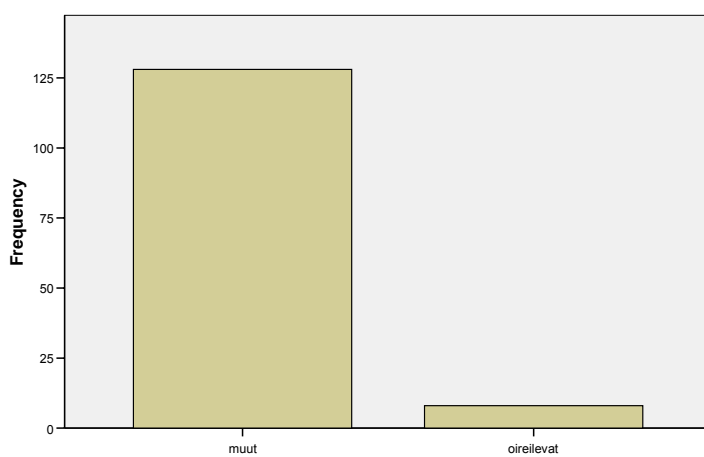
Kuviosta 38 nähdään palvelustaan jatkaneiden mielipidejakaumat lukumäärinä (N) ja prosentteina (%) summamuuttujalla mitattuna. Kaikista jatkajista (136:sta) 128:lla ah-

distuksen kokemukset edustivat vähäisiä tuntemuksia(=muut) ja 8:lla se edusti oireilua ahdistuksen kokemisessa (=oireilevat). Prosentteina luvut ovat 94,1 ja 5,9. Kuviossa 39 on nähtävissä summamuuttujan kokonaispisteillä 9-20 pistettä saaneiden (=oireilevat) vastausjakaumat GHQ 12 -mittarilla tarkasteltuna (yhteensä kahdeksan vastausta). Kuvioista nähdään, että seitsemän näistä vastaajista oireilee myös GHQ mittarilla mitattuna (pisteet 4-12).

KUVIO 38. Palvelustaan jatkavien vastausjakaumat lukumäärinä (N) ja prosentteina (%) summamuuttujalla mitattuna

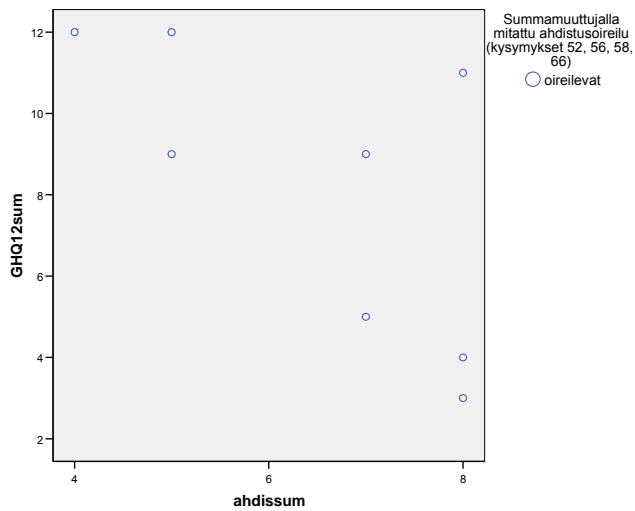
Summamuuttujalla mitattu ahdistusoireilu (kysymykset 52, 56, 58, 66)

Summamuuttujalla mitattu ahdistusoireilu (kysymykset 52, 56, 58, 66)

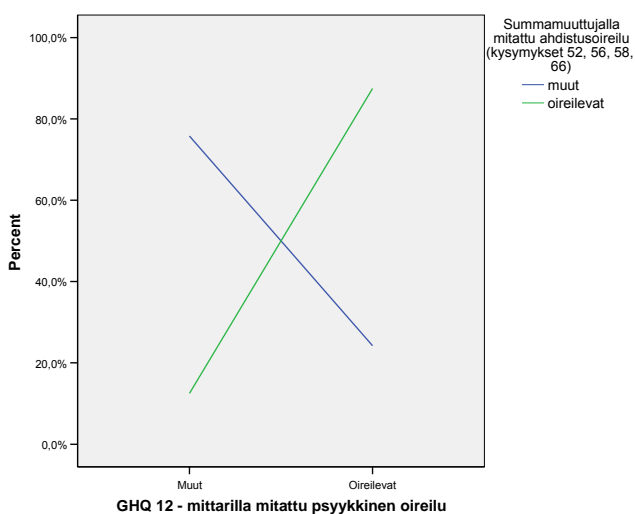
	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
muut	128	94,1
oireilevat	8	5,9
Yhteensä	136	100,0

KUVIO 39. Summamuuuttujalla oireilevien pistejakaumat suhteessa GHQ -12 vastauksiin.

Seuraavassa kuviossa on nähtävänä summamuuuttujan ja GHQ -mittarin vastausjakaumien yhteistarkastelu (Kuvio 40). Siinä nähdään, että summamuuuttujalla oireilevista 87,5 % oireilee myös GHQ mittarilla. Summamuuuttujalla oireilevista 12,5 % ei ilmennä oireilua GHQ mittarilla.

KUVIO 40. GHQ 12 -mittarin ja keskeytykselystä muodostetun summamuuttujan väliset vastausjakaumat palveluksen jatkajien ryhmässä (N ja %).

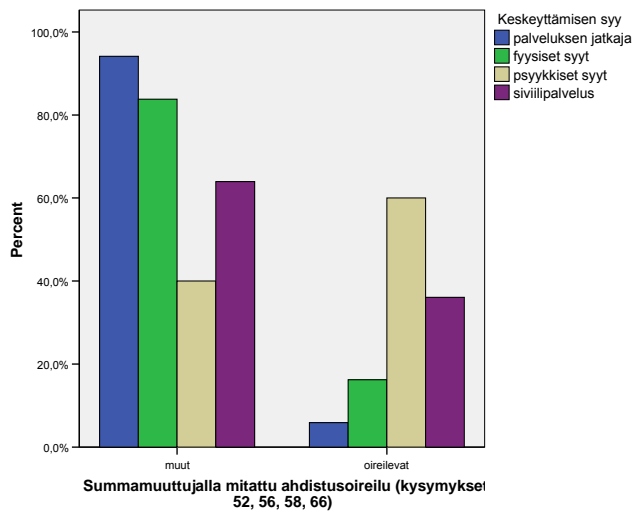

		GHQ 12 - mittarilla mitattu psykkinen oireilu		Yht.
		Muut	Oireilevat	
Summamuuttujalla mitattu ahdistusoireilu	muut	97	31	128
		75,8%	24,2%	100,0%
	oireilevat	1	7	8
		12,5%	87,5%	100,0%
Yhteensä		98	38	136
		72,1%	27,9%	100,0%

6.6 Ahdistusoireiden summamuuttujalla saadut tulokset

Tässä luvussa esitetään ahdistusoireiden summamuuttujalla mitatun oireilun tulokset neljän ryhmän kesken. Nämä ryhmät ovat palveluksen jatkajat, psykkinen ja fyysisen syyn keskeyttäneet sekä siviilipalvelukseen hakeutuneet. Kuviosta 41 nähdään, että selkeästi suurin oireilevien ryhmä löytyy psykkinen syyn keskeyttäjien ryhmästä (60 %) ja pienintä oireilu on jatkajien ryhmässä (5,9 %). Siviilipalvelukseen hakeutuneilla oireilua ilmeni 36,1 prosentilla vastaajista. Vastuserot ovat kaikkiaan tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$).

KUVIO 41. Lukumääräiset (N) ja prosentuaaliset (%) jakaumat keskeyttämisen syyn ja summamuuttujalla mitatun ahdistusoireilun mukaan.

$X^2=56,129$
 $df=3$
 $p=0,000$

		Summamuuttujalla mitattu ahdistusoireilu		Yht.
		muut	oireilevat	
Keskeyttämisen syy	palveluksen jatkaja	128	8	136
		94,1%	5,9%	100,0%
	fyysiset syyt	31	6	37
		83,8%	16,2%	100,0%
	siviilipalvelus	39	22	61
		63,9%	36,1%	100,0%
	psyykkiset syyt	12	18	30
		40,0%	60,0%	100,0%
Yhteensä		210	54	264
		79,5%	20,5%	100,0%

7. POHDINTA

7.1 Tutkimuksen keskeisimmät havainnot

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon ja millaisia henkisen rasittavuuden tuntemuksia alokkaaksi tulleilla nuorilla miehillä muodostuu peruskoulutuskaudella. Lisäksi samassa tarkastelussa pyrittiin selvittämään tuntemusten määrän ja sisällön vaikutusta palveluksen keskeytymiseen. Koko tarkastelu suoritettiin mielipidekyselyllä, jossa tiedusteltiin vastaajien henkisen rasittavuuden eri tekijöiden kokemisen tasoa. Näitä eri tekijöitä tarkasteltiin kolmen eri vertailuryhmän vastausjakauksen kesken, jotka olivat palveluksen jatkajat ja psyykkisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät, palveluksen jatkajat ja fyysisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät sekä psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneet ja siviilipalvelukseen hakeutuneet keskeyttäjät. Toisena tutkimustarkoituksena oli selvittää, ilmeneekö palvelustaan jatkavien ryhmässä psyykkistä oireilua ja miten tämä ryhmä eroaa muista jatkajista. Hypoteeseina olivat: 1) Palveluksen jatkajat olisivat psyykkisesti vahvempia kuin keskeyttäjät, 2) Siviilipalvelukseen hakeutuvat ilmentäisivät psyykkisiä oireita kuten psyykkisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät ja näin ollen eivät eroaisi henkisen rasittavuuden kestävydessä juuri ollenkaan vaan hakeutumisen taakse saattaisikin piiloutua psyykkisiä ongelmia, 3) Fyysisten syiden joukoon piiloutuu myös psyykkisiä oireita, jotka vaikuttaisivat taustalla palveluksen keskeytymiseen.

Ensimmäisessä vertailussa palveluksen jatkajien ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden henkisen rasittavuuden kokemisessa olivat suurimmat erot. Kaikissa mielipiteissä erot olivat tilastollisesti erittäin merkitsevät ($p < 0,001$). Erityisesti palvelukseen sopeutumiseen ja henkiseen rasittavuuteen liittyvissä kysymyksissä vastausjakaumat olivat lähes toistensa peilikuvia. Näihin kysymyksiin ilmaistuilla mielipiteillä näyttäisi myös olevan keskeyttämiseen tilastollisesti selittävin osuus (noin 39 %). Seuraavaksi eniten näyttäisi selittävän erinäisten palvelustilanteiden ahdistavuuteen liittyvät mielipide-erot (noin 34 %) ja vähiten selittäisi sotilaselämän muodollisuuksien noudattamiseen ja kokemiseen liittyvät mielipide-erot (noin 18 %). Asuinpaikan koon tai kotimatkan pituudella joukko-osastosta ei tässä aineistossa ollut merkitystä.

Toisessa vertailussa palveluksen jatkajien ja fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneiden henkisen rasittavuuden kokemisen erot vaihtelivat hyvin vähäisistä eroista erittäin merkitseviin eroihin. Mielipide eroavaisuuksia ei saatu väittämien kohdalla, jotka kä-

sittelivät kantahenkilökunnan suhtautumista varusmiehiin, palveluksen henkistä rasittavuutta, sotilaallisen täsmällisyyden noudattamista, opiskeluun liittyviä palvelustilanteita sekä fyysisen että henkisen väsymyksen tilan tuntemisista. Merkitsevät ($p < 0,05$) erot syntyivät sotilaallisten harjoitusten, nukkumishäiriöiden ja sotilaselämän muodollisuuksien kokemisessa. Hyvin merkitsevät ($p < 0,01$) erot syntyivät kasarmi- ja varuskuntaelämään sopeutumattomuudessa. Vain palveluksen fyysiseen rasittavuuteen liittyvät ilmaisut erosivat erittäin merkitsevästi ($p < 0,001$). Tulokset näiden ryhmien välisessä vertailussa osoittavat, että fyysisten syiden vuoksi keskeyttäneet kokevat myös psyykkisiä oireita. Tulosta näyttäisi vahvistavan myös tarkasteltu kirjallisuus, joissa on mainintoja fyysisten syiden ja psyykkisten oireiden välisien yhteyksien vaikutuksista palveluksen keskeyttämisessä.

Kolmannessa vertailussa tarkasteltiin psyykkisen syyn vuoksi keskeyttäneitä ja siviilipalvelukseen hakeutuneita. Tulokset osoittavat hyvin ensimmäisen hypoteesin mukaisen ajatuksen siitä, että ryhmät ilmentäisivät samankaltaisuutta ahdistuksen kokemisessa. Tilastollisesti merkitsevä ero ($p < 0,05$) syntyi ryhmien välisille vastauksille vain unihäiriöiden kokemisessa. Haettaessa selityksasteita eri tekijöiden mukaan vain palveluksen liiallisen henkisen rasittavuudessa saatiin noin 5 % selittävä ero.

Summamuuttujalla tarkasteltuna ahdistusoireilussa ilmeni kuitenkin noin 24 prosenttiyksikön eroavaisuus psyykkisen syyn keskeyttäjien oirehtiessa siviilipalvelukseen hakeutuneita enemmän. Summamuuttujalla tehdyllä tarkastelulla pyrittiin hakemaan eroja selkeästi oireilevien ja ei-oireilevien välille. Tulos näyttäisikin muodostuneen siitä, että psyykkisen syyn keskeyttäjät ilmensivät vastauksissaan ahdistusoireita selvästi enemmän kuin siviilipalvelusmiehet, ja lisäksi he ilmensivät oireita useamman väittämän kohdalla, mikä ilmeni summamuuttujatarkastelussa. Ahdistuksen ilmaukset näyttäisivät olevan yleistyneitä psyykkisen syyn keskeyttäjillä, kun siviilipalvelukseen hakeutuneilla yksittäiset asiat saattavat olla syitä hakeutumiseen pois palveluksesta. Siviilipalvelusmiesten henkisen rasittavuuden kokemukset olivat yleisesti tasoltaan hieman vähäisempiä.

Palvelustaan jatkavien ryhmän psyykkisen oireilun mittaaminen oli toinen tutkimuksen tarkoituksen kohde, jota mitattiin GHQ -12 mittarilla. Valitun katkaisukohdan (3/4) mukaan tarkasteltuna näyttäisi psyykkistä oireilua kokevan 27,9 % vastaajista. Näistä oireilevista palveluksen jatkajista 18,4 % (seitsemän vastaajaa) ilmaisee myös ahdistuksen tunteja summamuuttujalla mitattuna. Mittarit eivät ole keskenään suoranaises-

ti verrannollisia, sillä summamuuttuja mittaa lähinnä palveluksen erityiskysymyksiä ja GHQ yleistä asennetta elämään. GHQ –mittarilla saatuun tulokseen oireilevista saattaa vaikuttaa kyselyn suoritusajankohta, sillä osalle jatkajista oli juuri ennen kyselyä tiedotettu koulutusvalinnoista. Tämä saattaa vaikuttaa joidenkin kohdalla negatiivisempaan vastausten antoon, vaikka kysely ei suoranaisesti ota kantaa palvelusolosuhteisiin.

7.2 Johtopäätöksiä tuloksista

Psyykkisen syyn keskeyttämissyyksi ilmoittaneet varusmiehet osoittautuivat tässä tutkimuksessa selkeimmin eniten ilmentävän negatiivissuuntaisia tuntemuksia palveluksen henkisen rasittavuuden kokemisessa. Seuraavaksi eniten negatiivisuutta ilmensivät siviilipalvelukseen hakeutuneet. Vähiten henkistä rasittavuutta keskeyttäjiä ilmensivät fyysisen syyn ilmoittaneet keskeyttäjät.

Fyysisen syyn vuoksi keskeyttäneillä näyttäisi tulevan summamuuttujalla tarkasteltuna lähes jatkajien ryhmän kaltaiset jakaumat, mutta yksittäisten kysymysten kohdalla yli puolella niistä syntyy eriasteisia eroja. Tämä tukee aiempia tuloksia siitä, että fyysisillä syillä vapautettujen joukolla on myös psyykkisiä ongelmia. Vastausjakaumien eroja saattaisi osaltaan selittää tietysti myös ”oikean” fyysisen vamman/sairauden aiheuttama palveluskelvottomuus, mihin saattaa liittyä myös ylipainoisuutta. Tätä tietoa ei aineistosta ollut saatavissa, mutta uusimmat tutkimustulokset viittaavat juuri lihavuuden ja psyykkisten oireiden samanaikaiseen esiintymiseen (Herva 2007).

Siviilipalvelukseen hakeutumisesta ilmoittaneiden mielipiteet osoittautuivat hyvinkin samankaltaisiksi psyykkisen syyn keskeyttäjien kanssa. Molemmissa ryhmissä eniten keskeyttämistä selittivät palveluksen sopesumiseen ja palveluksen henkisen rasittavuuden kokemiseen liittyvät tuntemusten erot, kun heitä verrattiin palveluksen jatkajiin. Siviilipalvelukseen hakeutuneet eivät kokeneet niin monessa eri palvelustilanteessa henkistä rasittavuutta kuin psyykkisen syyn keskeyttäjät, vaan jokaisella tuntui olevan se oma ”asia” tai omat ”asiat”, jotka he kokivat rasittavina. Kuitenkin ryhmien samankaltaisuus yksittäisissä vastausjakaumissa tukee osaltaan Johanssonin (2004) raportissa kirjaamaa päättelyä siitä, että siviilipalvelukseen hakeutumiseen saattaisi liittyä myös mielenterveysongelmien peittäilyä.

Siviilipalvelukseen hakeutuneiden ja terveydellisistä syistä keskeyttäneiden (psykyiset ja fyysiset syyt) ”tiet” erkanevat hyvinkin paljon siitä hetkestä, kun he kasarmiportilta astelevat ulos keskeyttäessään palveluksen. Siviilipalvelukseen lähtevät siirtyvät pois puolustusvoimien koulutuksesta kokonaan ja he saavat toiminnalleen ikään kuin yleisesti hyväksyttävän tarkoituksen. Terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneille annetaan yleensä lykkäystä, kunnes he palaavat palvelukseen uudelleen arviotaviksi muutaman vuoden kuluttua. Osalla heistä palveluksen lykkääntyminen jatkuu, osa vapautuu ehkä kokonaan asevelvollisuuden suorittamisesta, eivätkä he ns. ole kelpollisia suorittamaan asevelvollisuutta. Osa heistä saattaa myös jatkaa palvelusta ja suoriutua siitä. Ennuste palveluksen myöhemmin suorittamiseen on kuitenkin huono juuri mielenterveydellisten syiden vuoksi vapautetuilla (Parkkola 1999, 91).

Keskeyttävien asevelvollisten ongelmiin on osaltaan puolustusvoimissa puututtukin erilaisilla yhteistyöprojekteilla muiden tahojen kanssa, joissa tarkoituksena on auttaa näitä nuoria selviytymään elämässä eteenpäin. Vaikka nuorten keskuudessa varusmiespalveluksen arvostus olisi vähenemässä, näkisin kuitenkin sen vielä vahvasti edustavan monelle nuorelle positiivisesti haasteellista kokemusta juuri kyseisessä elämänvaiheessa. Myös yhteiskunnallinen asennoituminen kansalaismielipiteineen tukee asevelvollisuuden suorittamista.

Tämä tutkimus osoitti, että palveluksessakin olevat varusmiehet kokevat henkistä rasittavuutta ja psyykkisiä oireita, tosin vain hyvin pieni osa heistä. Näytäisikin siltä, että jatkajat kestäisivät henkisen rasittavuuden paremmin kuin keskeyttäjät. Se, mistä tämä johtuu, on vaikea todentaa tässä aineistossa. Syitä voisi hakea monista asioista kuten vaikka varhaiskasvatuksesta tai lapsuuden elinolosuhteista jne. Näitä seikkoja ja monia muitakaan ihmismielen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ei tarkasteltu tässä tutkimuksessa. Tuloksissa huomioitavaa on kuitenkin jatkajille tehdyn kyselyn ajan-kohta, joka oli viimeisellä peruskoulutuskauden viikolla, sillä tarkastellusta kirjallisuudesta löytyy viitteitä palveluksen hyvin suureen suorittamistodennäköisyyteen peruskoulutuskauden läpikäymisen jälkeen (Johansson 2004).

Osalla jatkajista ilmeni psyykkistä oireilua, mihin osaltaan saattoi vaikuttaa tieto seuraavan koulutusvaiheen valinnoista. Osa jatkajista vastasi kysymyksiin parin tunnin sisällä siitä hetkestä kun he saivat tietää koulutusvalinnoista. Kaikkien kohdalla nämä valinnat eivät varmaankaan miellyttäneet.

Mielipiteitä, joita tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, ilmentävät juuri kyselyssä hetkenä koettua henkistä rasittavuutta ja psyykkistä tilaa. Varuskunnissa toimivat sosiaalikuuraattorit ja sotilaspastorit ovat niitä erityishenkilöitä, joiden puoleen varusmiehet voivat kääntyä tuntiessaan siihen tarvetta. Oireilevien jatkajien osuuksia näiden palvelujen käytössä ei tässä tutkimuksessa ollut mahdollista selvittää.

Vaikka tehtävänä on kouluttaa taistelukelpoista reserviä, emme saisi unohtaa koulutettavien nuoruuden vaihetta, johon liittyy kiinteänä osana esimerkiksi opintoihin liittyvät asiat. Koulutusvaihtoehdoista ja niihin hakeutumisesta asevelvollisuuden aikana sekä palveluksen ja opintojen yhteensovittamisesta tulisi antaa riittävästi ja riittävällä tarkkuudella tietoutta sekä opastusta asevelvollisille. Opinto-ohjauksen puutetta kun koetaan sekä varusmiespalveluksessa olevien että opintojen puolella olevien nuorten keskuudessa (Komonen 2001, 111 ja Laaksonen 2004, 45 ja Vuorinen & Valkonen 2001, 3 - 4).

7.3 Tulosten luotettavuus ja eettisyys

Merkittävä tulosten yleistettävyyteen vaikuttavia tekijöitä on aineiston edustavuus. Palveluksen jatkajien osuus 136 varusmiestä on pieni osuus valtakunnassa koko saapumiserän noin 14 000 varusmiehen joukossa ja 128 keskeyttäjän osuus on pieni saapumiserässä noin 4000 valtakunnassa keskeyttäjän joukossa. Tarkastelu onkin järkevämpää siirtää merivoimien alokkaiden tarkasteluksi. Näin ollen otosten edustavuus nousee huomattavasti. Merivoimien joukkoihin palvelukseen astuvat nuoret ovat pääsääntöisesti kohtuullisen suppealta alueelta ja kaupungeista tulevia. Poikkeuksen tekee Uudenmaan prikaati, jonne saapuu myös ruotsinkieliseltä pohjanmaalta moni ikäluokan nuorista. Heillä kotimatkaa joukko-osastosta tulee enemmän kuin 250 kilometriä. Tämä seikka vaikuttaa myös yleistettävyyteen.

Keskeytyksikysely on mielipiteisiin perustuva kysely, johon voi vaikuttaa moni yksittäinenkin asia, kuten esimerkiksi oma siviilitilanne perheen tai koulutuksen suhteen tai vaikka koulutushaaravalinnat peruskoulutuskauden lopulla. Tässä aineistossa vain kaksi alokasta ilmoitti palveluksen keskeytyneen niillä viikoilla kun koulutushaaravalinnoista yleensä päätetään, eli peruskoulutuskauden viimeisillä viikoilla, joten niiden osuuden uskon olevan vähäistä.

Edellä mainittuja taustatekijöitä kun ei kyselystä voi suoraan poimia ja kun mielipidejakaumien todellisen muotoutumisen taustoja ei tiedetä, ei yleistämistä voida suoraan aina käyttää. Tähän liittyvät tutkimuksen teorioiden valinnatkin, joissa pyrittiin löytämään mielipiteiden ymmärtämisille ja niiden erilaisille jakaumille yleisiä linjauksia nuoruuden aikaan sisältyvistä vaikuttimista. Keskeytyskyselylle ei ole erikseen suoritettu validiteetti- ja reliabiliteettitarkastelua. Mittari on reliabeli, jos vastaukset ovat eri mittauskerroilla lähes samanlaiset (Metsämuuronen 2003, 43). Validiteetti taas viittaa siihen, tutkitaanko sitä mitä on tarkoitus tutkia (Metsämuuronen 2003, 43).

Tulosten luotettavuutta tarkasteltaessa on otettava esiin myös tutkimuksessa käytetyn *General Health Questionnaire* -mittarin validiteetti ja reliabiliteetti. Kaksitoistaosaisen version reliabiliteettikertoimet ovat vaihdelleet 0.52 ja 0.83 välillä (Laaksonen 2005 Goldberg:n 1972, 80 mukaan). Psykkisen oireilun mittarina GHQ –mittarin reliabiliteettia on pidetty hyvänä. Muissa tutkimuksissa on usein käytetty 2 / 3 katkaisukohtaa, mutta Suomessa käytettäväksi suositellaan pisteitä 3 / 4 (Laaksonen 2005 Holin 2003 mukaan). Keskeytyskyselyn neljän ahdistuskysymyksen muodostaman summamuuttujan reliabiliteettia ei ole mitattu.

Kyselytutkimuksen validiteettiin voivat vaikuttaa monet tekijät, niin kuin tämänkin tutkimuksen kyselyihin. Virheitä voi tapahtua kysymysten erilaisesta tulkinnasta ja varsinkin niissä henkilökohtaisissa kysymyksissä, joissa tiedustellaan henkisen hyvinvoinnin tilaa esimerkiksi erilaisen ahdistuksen tuntemusten muodossa. Vastaajat saattavat sortua todellisen tuntemuksen salailuun, eivätkä tietoisesti halua tuoda esille mahdollisia psyykkisiä oireitaan. Vaikka kyselyt olivat ehdottoman nimettömiä ja siitä on vastaajia tiedotettu ennen kyselyn alkua, niin todellisten tuntemusten virhemahdollisuus on kuitenkin olemassa. Ryhmien vastausten jakaumat olivat kaikkiaan hyvinkin saman suuntaista kuin Johanssonilla (2004).

Aineiston keräämisessä otettiin huomioon, etteivät tutkittavien henkilöllisyydet paljastuneet. Jatkavien aineiston kohdalla tätä korostettiin mm. pyytämällä heitä poistamaan nimilaput rinnasta ennen saapumistaan kolmiriviin yksiköidensä eteen ja keskeyttäneiden kohdalla nimettömyys perustui keskeytyskyselyn sisältämän toimintatavan mukaiseen ohjeistukseen. Palveluksen jatkajilta kysyttiin suullinen suostumus ja heille ilmoitettiin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Jatkajien aineistosta kaksi ilmoitti, etteivät he halua ottaa osaa kyselyyn. Heille suotiin mahdollisuus poistua tilaisuudesta. Katsoisin, että palveluksen jatkajat tiesivät hyvin tutkimuksen

tarkoituksen ja oman osuutensa siihen. Varusmiespalveluksen keskeyttäneiltä erillisistä lupaa ei ole pyydetty, vaan heidän aineisto on kerätty tutkimusluvan mukaisesti MPKK:n käyttäytymistieteiden laitoksen tiedostoista. Tutkimukselle lupa on myönnetty pääesikunnan koulutusosastolta. Tutkimuslupa on nähtävissä liitteessä 2.

7.4 Jatkotutkimuksen aiheita

Yksi tärkeimmistä jatkotutkimuksen aiheista olisi vertailujen suorittaminen isommilla aineistoilla, jotta tuloksia voitaisiin yleistää enemmän ja jotta tuloksia voitaisiin käyttää apuna keskeyttämisiin liittyvissä muissa tutkimuksissa ja kehittämissyrkimyksissä. Erityisesti tarkastelu siviilipalveluksen hakeutuneiden ja psyykkisten syiden vuoksi keskeyttäneiden välille ahdistuksen kokemisessa tulisi saattaa tarkemman analysoinnin kohteeksi. Ryhmiä tulisi tarkastella muutoinkin moniulotteisemmin, kuten esimerkiksi psyykkisen kestävyuden tai ylipainoisuuden kannalta.

Mielenkiintoista olisi myös saattaa GHQ -12 kysely palveluksen keskeyttäneiden vastattaviksi ja katsoa millaisia eroja / samankaltaisuuksia saataisiin. Keskeytyskyselyn validiteettikysymykset nousevat tietysti esille laajempien tutkimusten yhteydessä. Valtakunnallista aineistoa keskeytyskyselyyn vastaajista löytyy vuosien takaa valtavat määrät puolustusvoimilta. Eri kyselyjen merkitsevyyksivertailut olisivat myös yksi jatkotutkimuksen aihe. Löytämällä henkistä rasittavuutta mittaavat parhaat kysymykset saatettaisiin löytää hyviä ennusarvoja antavia kysymyksiä. Ylipäätään vahvalla mittarilla saatuja tuloksia voisi käyttää apuna ikäluokkien henkisen oireilun tutkimuksissa, kuten esimerkiksi kutsuntoihin liittyvissä seulontatutkimuksissa. Tavoitteena voisi olla kehittää hyvä henkisen oireilun testi, jonka pohjalta voitaisiin etukäteen löytää ne nuoret, joiden psyykinen tila ennustaa tulevan palveluksen keskeytymisen. Näitä nuoria tulisi kuitenkin ensisijaisesti pyrkiä ohjaamaan ja auttamaan heidän pyrkimyksissään suoriutua palveluksesta, mutta myös muita vaihtoehtoja olisi tuotava perustellusti esille.

Tutkimuksen havainto siitä, että palveluksessa olevat varusmiehet ilmaisevat henkisen rasittavuuden tuntemuksia ei sinällään kummaksuta, mutta osalla heistä tuntemukset olivat hyvinkin voimakkaita tasoltaan ja vielä kahdella eri tarkastelutavalla mitattuna. Peruskoulutuskauden henkisen rasittavuuden kokemisen pohjalta pidempi palveluksen seuranta jatkajien osalta voisi tuottaa ajatuksia myös myöhemmin keskeytyneestä palveluksesta.

LÄHTEET

1. Julkaisemattomat lähteet

Johansson, A. 2004. Varusmiespalveluksen keskeyttäminen saapumiserissä 2/2001 – 2/2003, kolmen vuoden yhdistetty aineisto. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskuksen Käyttäytymistieteiden osasto.

Kelho, K. 2005. Tilastot terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneistä vuosista 1998-2005. Sotilaslääketieteenlaitos

Pääesikunta 1997. Varusmieskoulutus ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus. Koulutusosaston pysyväisasiakirja A 01:05.01.01

2. Julkaistut lähteet

2.1 Kirjallisuus ja opinnäytteet

Caplan, F. 1980. (toim.) Vanhempien käsikirja. Helsinki: Otava

Dunderfelt, T. 1992. Elämänkaaripsykologia. Porvoo: WSOY
Opinnäytteet

Goldberg, D. 1972. The Detection of Psychiatric Illness by a Questionnaire. A Technique for the Identification and Assessment of Non-psychotic Psychiatric Disease. Oxford: Oxford University Press

Halonen, P. 2002. Sotilaspedagogiikkaa kouluttajille. Vaasa: Ykkös-Offset Oy

Heinonen, E. (2005) Merivoimien taistelualushenkilöstön toimintakyky 2010-luvulla. Yleisesikuntaupseerikurssi 52. Maanpuolustuskorkeakoulu, Koulutustaidon laitos, Helsinki.

Helve, H. 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Yliopistopaino. Helsinki

- Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara P. 2005. Tutki ja kirjoita. Gummerrus Kirjapaino Oy. Jyväskylä
- Komonen, K. 2001. Koulutusyhteiskunnan marginaalissa? Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden nuorten yhteiskunnallinen osallisuus N:o 47. Joensuu: Yliopistopaino
- Kääriäinen, H., Laaksonen P., & Wiegand E. 1997. Tutkiva ja muuttuva koulu. WSOY. Porvoo
- Laaksonen, E. 2004. Varusmiehestä opiskelijaksi, Selvitys varusmiespalveluksen vaikutuksista korkeakouluopintojen aloittamiseen ja jatkamiseen, Opetusministeriön julkaisuja 2004:28. Yliopistopaino
- Laaksonen, E. 2005. Yliopisto-opiskelijoiden psyykkinen oireilu ja siihen yhteydessä olevat tekijät. Helsinki: Hakapaino Oy
- Lahelma, E. 1989. Unemployment, re-employment and mental well-being. A panel survey of industrial jobseekers in Finland. Scandinavian Journal of Social Medicine, Supplementum 43.
- Lyytinen, P. Korhonen, M. & Lyytinen, H. 2001. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WS Bookwell Oy
- Lähteenmaa, J. 2000. Myöhäismoderni nuorisokulttuuri, Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisen ulottuvuuksista, Väitöskirjan yhteenveto. Helsinki: Hakapaino Oy
- Metsämuuronen, J. 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Gummerrus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Ojanen, M. 1985. Kasvatus ja minäkuva. Tampereen yliopiston psykologian tutkimuksia. Jäljennyspalvelu
- Parkkola, K. 1999. Varusmiespalveluksen keskeyttämisen ennakointi. Seurantatutkimus srukturoidun varusmieshaastattelun ja varusmiesseulan ennusarvosta. Turun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Sotilaslääketieteellinen Aikakausi-lehti, LXXIV:1a. Turku: Grafia Oy

Puohiniemi, M. 2002. Arvot, asenteet ja ajankuva. Limor kustannus

Pääesikunta 1996. Sotilasterveydenhuolto. toim. Kimmo Koskenvuo. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu. Hämeenlinna: Karisto.

Pääesikunta 2004. Taskutietoa Puolustusvoimista. Pääesikunnan viestintäosasto. Edita Prima Oy

Rintanen, H. 2000. Terveys ja koulutuksellinen syrjäytyminen nuoren miehen elämänsä aikana. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden laitos. Väitöskirja.

Sahi, T. & Korpela H. 2002. Sotilaslääketieteenlaitoksen julkaisuja Vol.1 numero 1. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.

Salo, M. 2004. Alokkaat talon tavoille, Etnografinen tapaustutkimus Boudieun sosiologian näkökulmasta. Maanpuolustuskorkeakoulun Koulutustaidonlaitoksen Julkaisusarja 2 No 14/2004. Edita Prima Oy.

Toiskallio, J. 1998 (toim.). Toimintakyky Sotilaspedagogiikassa. Maanpuolustuskorkeakoulun koulutustaidon julkaisusarja 2 N:o 4.

Vuorinen, P. & Valkonen S. 2001. Opintojen keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa oppilaitoksen näkökulmasta. Koulutuksen Tutkimuslaitos/Jyväskylän Yliopisto. Jyväskylä: Yliopistopaino.

Weinberg, R. S. & Gould D. 2003. Foundations of Sport and Exercise Psychology. Third Edition. Human Kinetics.

2.3 Artikkelit

Backman, N.-E. 2006. Varusmiesten selkävaivat halutaan estää harjoittelulla. Helsingin Sanomat 21.9.2006, Kotimaa A8

Hakkarainen, K. 2006. Saunamajurien aika on ohi. Helsingin Sanomat 2.12.2006, Kotimaa A4

Harkki, P. 2005. Mikä varusmiehiä vaivaa? Maitojunalla kotiin. Apu-lehti 29.7.2005 nro:30, 24-25.

Heikkinen, M. 2006. Kunnat ja armeija eri mieltä asevelvollisten lääkäripalveluista. Helsingin Sanomat 2.12.2006, Kotimaa A4

Holi, M., Marttunen M. & Aalberg V. 2003. Comparison of the GHQ-36, the GHQ-12 and the SCL-90 as psychiatric screening instruments in the Finnish population. Nordic Journal of Psychiatry 57:233-238

Kunnas, K. 2007. Virolaiset arvostavat vapautta, nautintoja ja rahaa. Helsingin Sanomat 7.2.2007 Ulkomaat.

Lintunen, A. 2006. Asevelvollisuus koului nuoria vastuunkantoon. Helsingin Sanomat 18.9.2006, Mieli C4

Marjamäki, M. 2006. Joka toinen vaatii opettajille laajempia kurinpito-oikeuksia. Helsingin Uutiset 24.9.2006, etusivu, 6

Paastela, K. 2006. "Kaikki lähtee auktoriteetista" Opettaja ei saa pillastua eikä näyttää tunteitaan. Helsingin Uutiset 27.9.2006, 11

Suorsa, S. 2006. Suomalaiset vaativat: Asevelvollisuus pitää säilyttää. Helsingin Uutiset 3.12.2006, 4

3. Muut lähteet

Asevelvollisuuslaki 1950. Tulostettu 22.1.2007

www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1950/19500452

Herva, A. 2007. Liikalihavuus altistaa nuoria masennukselle. MTV3-Uutiset, Kotimaa internet sivusto. Tulostettu 25.2.2007

<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2007/02/506892>

Kuokkanen, J. 2005. Suomenlahden Meripuolustusalueen päällikkölääkärin haastattelu 1.4.2005. Haastatteluaineisto on tutkijan hallussa.

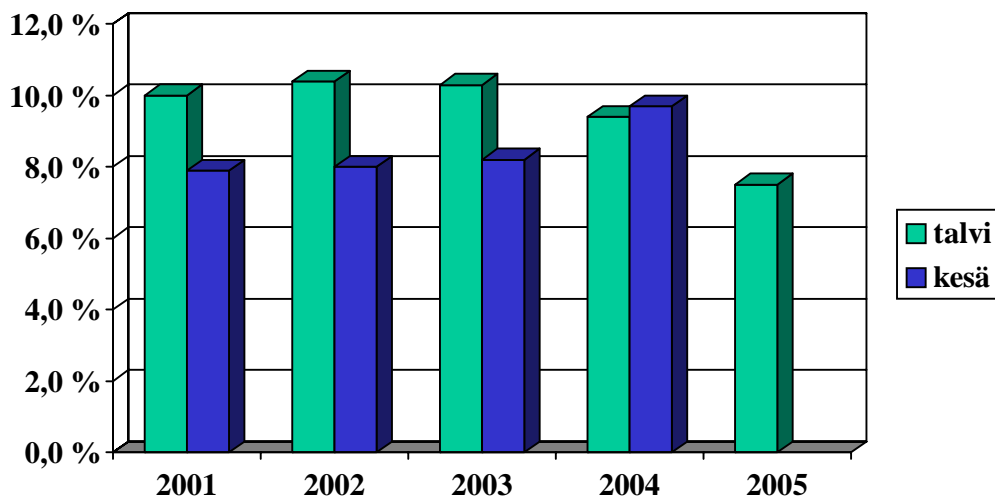

LIITTEET

- Liite 1   Kuvio A: Varusmiespalveluksen terveydellisten syiden vuoksi keskeyttäneiden osuudet kesän ja talven saapumiseristä vuosina 2001 – 2005
- Kuvio B: Koulutusuudistuksen vuoden 1998 vaikutus terveydellisistä varusmiespalveluksen keskeyttäisiin.
- Liite 2   Tutkimuslupa
- Liite 3   Kyselylomakkeen etusivu palveluksen jatkajille
- Liite 4   Kyselylomakkeen etusivu palveluksen keskeyttäjille.
- Liite 5   Kyselomakkeen yhteisesti kysytyt kysymykset (kys. nrot 1-67) ja vain palveluksen jatkajilta kysytyt kysymykset (kys. nrot. 67-81)
- Liite 6   GHQ -12 kysymyssarjan osakysymysten vastausjakaumat
- Liite 7   Kysymysten väliset korrelaatiot

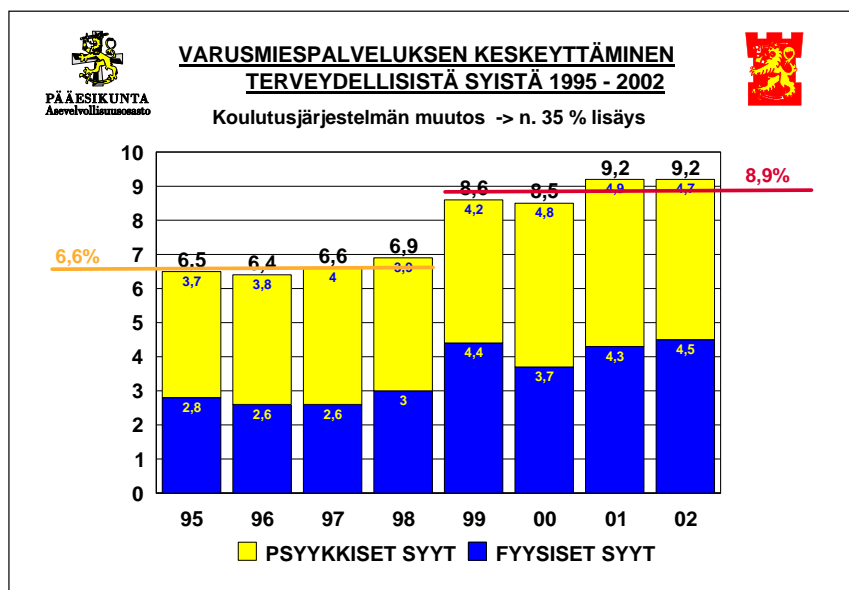
LIITE 1

KUVIO A. Valtakunnalliset varusmiespoistumat terveydellisistä syistä kesän ja talven saapumiseristä vuosina 2001 - 2005. Otokset perustuvat Vartti-tiedostoihin viikkojen 20 - 23 aikana pl. saap.erä 1/05, jossa otos 12vko:n ajalta.

(Lähde: Pääesikunta, asevelvollisuusosasto)

KUVIO B. Koulutus uudistuksen 1998 vaikutus terveydellisistä syistä keskeyttämiin varusmiespalveluksessa.

(Lähde: Pääesikunta, asevelvollisuusosasto)

LIITE 2. Tutkimuslupa**ASIAKIRJAKORTTI**

356
PE:52.06.01/07.07.20
06

Asiakirja AC10138**Valmis ja allekirjoitettu**

Otsikko	TUTKIMUSLUVAT KADETIT KIUTTU, LUMME JA ELONEN		
Lyhyt kuvaus	Tutkimusluvut kadettien opintonäytetöihin		
Sa/Si/Lä	Sisäinen	Asiakirjan päiväys	07.07.2006
Asiakirjan käsittelijä ja yksikkö	Rami Saarniaho/Koulu- os/PE/PVAH Pääesikunta ja alaiset laitokset/Pääesikunta/Koulutusosasto		
Asiakirjan laji	Esittely	Lähetyspvm	07.07.2006

Allekirjoitus

Allekirjoitukset

Hyväksyn (viimeinen allekirjoitus) - Hannu Herranen Pv:n henkilöstöpäällikkö Kenraaliluutnantti
 7.7.2006

Esittelen - Erkki Nordberg Koulutusosaston päällikkö Eversti 7.7.2006

Asiakirjat

Liitetyt asiakirjat [tutkimusluvut_V1.doc] 7.7.2006 10:35:54 Rami Saarniaho:
 Liite 1 Kad Kiutun tutkimuslupa-anomus.doc
 Liite 2 Kad Lumpeen tutkimussuunnitelma.doc
 Liite 3 Kadetti Elosen tutkimuslupa-anomus.doc

Lisätietoja

Yhteystiedot

Vastaanottajat	MpKKkoulu - Maanpuolustuskorkeakoulu Koulutustaidon laitos (jakelu) PEhenk-os - Pääesikunta Henkilöstöosasto (tiedoksi) Kiuttu Olli - Lentosotakoulu Koulutuskeskus (tiedoksi) Lumme Vesa - Suomenlahden Meripuolustusalue Esikunta (tiedoksi) Elonen Teemu - Lentosotakoulu Koulutuskeskus (tiedoksi)
Lähetäjät	Saarniaho Rami - Pääesikunta Koulutusosasto

Säilytystiedot

Tehtäväluokitus	52.06.01 Koulutus / Palkatun henkilökunnan koulutus / Peruskoulutus		
Asiakirja valmistunut	07.07.2006	Voimassaolon päätymispäivä	
Säilytysaika	sp	Hävittämisvuosi	Säilytetään pysyvästi
Säilytysmuoto	sähköinen, paperi tai muu irrallinen media	Suojeluluokka	

Sähköisen asiakirjan PE ja AL asiakirjat
säilytyspaikka 10.7.06 22:01:20 siirretty lähiarkistoon PE ja AL lähiarkisto Arja Varila/Esik-os/PE/PVAH
Paperiasiakirjan Pääesikunta ja alaiset laitokset/Pääesikunta/Koulutusosasto
säilytyspaikka Sijainnin tarkenne:
PEkirjaamo
Pysyväissäilytystun- 356 PE
nus
Tulostukset 10.7.2006 11:26 Arja Varila/Esik-os/PE/PVAH Arkistosihiteeri:
SP tulostus tehty

Julkisuus

Julkisuus Julkinen

LIITE 3. Kyselylomakkeen etusivu palveluksen jatkajille**VARUSMIESPALVELUKSEN JATKAJILLE TEHTÄVÄN KYSELYN KYSYMYSSARJA**

Tällä kyselyllä kerätään tunteja, kokemuksia ja mielipiteitä alokaskauden ajasta. Kyselyn tarkoituksena on saada vertailuaineistoa keskeyttävien varusmiesten vastaavan kyselyn rinnalle. Tavoitteena on vertailla palvelustaan jatkavien ja keskeyttävien tunteja, kokemuksia ja mahdollisia ahdistusoireita palveluksessa. Palveluksen keskeyttäneistä on tietoa hyvinkin saatavissa, mutta palvelustaan jatkavien kokemuksista ja mahdollisista oireiluista on vähemmän tutkittua tietoa. Tarkoituksena on sen vuoksi tutkia palveluksessa olevien varusmiesten tuntemuksia ja mielipiteitä alokaskauden lopulla ja vertailla niitä palveluksensa keskeyttäviltä saataviin vastaaviin tuloksiin.

Tämä kysely liittyy Maanpuolustuskorkeakoulussa kadettikurssilla 90 opiskelevan kadetti Vesa Lumpeen pro-gradu lopputyöhön.

Kysely on täysin luottamuksellinen eikä vastaajan henkilöllisyys paljastu missään vaiheessa, eikä sillä ole tutkimuksen kannalta mitään merkitystä. **Älä siis merkitse nimeäsi äläkä henkilötunnustasi vastauslomakkeeseen.**

Vastaaminen tapahtuu optisesti luettavalle tiedonkeruulomakkeelle. Jotta kone hyväksyisi vastauksesi, toimi seuraavasti:

- vastaa vain lyijykynällä lomakkeen alaosaan kohtaan "Vastaukset"
- mustaa valitsemasi vaihtoehdon mukaisen ruudun sisusta siten, että siinä oleva numero tai kirjain peittyi; ei ruudun reunojen yli ulottuvia rasteja
- kultakin riviltä mustataan vain yksi ruutu
- lue ensin kukin kysymys tai kysymysryhmä tarkasti läpi, vastaa sitten harkitusti; älä suotta kiirehdi
- jos mustaat väärän ruudun, pyyhi mustaus tarkasti pois, jottei lukulaite tulkitsisi riville kahta merkkiä
- älä korjaa virhettä yliviivauksella. Tarvittaessa saat kyselyn valvojalta uuden lomakkeen

ÄLÄ TAITA VASTAUSLOMAKETTA

PARHAIMMAT KIITOKSET JO ETUKÄTEEN VASTAUKSESTASI

LIITE 4. Kyselylomakkeen etusivu palveluksen keskeyttäjäille

PvKK:n asiak:n nro /

VARUSMIESPALVELUKSEN KESKEYTTÄJILLE TEHTÄVÄN KYSELYN KYSYMYSSARJA

Tällä kyselyllä kerätään tietoja varusmiespalveluksen keskeyttämisen syistä. Niiden avulla halutaan kehittää palveluksen edellytyksiä siten, että mahdollisimman moni varusmiespalveluksensa aloittanut voisi suorittaa sen menestyksellisesti loppuun asti. Varusmiespalveluksensa keskeyttäneiden siviilitilanteen selvittämisellä on oma tärkeä merkityksensä, koska näin saadun tiedon avulla voidaan kehittää viranomaisyhteistyötä esiintyvien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Kyselyyn vastaavat kaikki varusmiespalveluksensa ennenaikaisesti keskeyttävät joko yksikön päällikön kanssa käymänsä keskustelun aikana tai käydessään keskustelussa sosiaaliterapeutin tai lääkärin kanssa.

Kysely on täysin luottamuksellinen eikä vastaajan henkilöllisyys paljastu missään vaiheessa, eikä sillä ole tutkimuksen kannalta mitään merkitystä. **Älä siis merkitse nimeäsi äläkä henkilötunnustasi vastauslomakkeeseen.** Kyselyyn vastaaja merkitsee lomakkeen yläosaan joukko-osastokoodin, vuoden ja saapumiserän.

Vastaaminen tapahtuu optisesti luettavalle tiedonkeruulomakkeelle. Jotta kone hyväksyisi vastauksesi, toimi seuraavasti:

- **vastaa vain lyijykynällä lomakkeen alaosaan kohtaan "Vastaukset"** (Lomakkeen yläosaan, jossa lukee "taustatiedot", merkitsee kyselystä vastaava henkilö joukko-osastokoodin, vuoden ja saapumiserän)
- **mustaa valitsemasi vaihtoehdon mukaisen ruudun sisusta siten, että siinä oleva numero tai kirjain peittyi; ei ruudun reunojen yli ulottuvia rasteja **kultakin riviltä mustataan vain yksi ruutu****
- lue ensin kukin kysymys tai kysymysryhmä tarkasti läpi, vastaa sitten harkitusti; älä suotta kiirehdi
- jos mustaat väärän ruudun, pyyhi mustaus tarkasti pois, jottei lukulaite tulkitse riville kahta merkkiä
- älä korjaa virhettä yliviivauksella. Tarvittaessa saat kyselyn valvojalta uuden lomakkeen

ÄLÄ TAITA VASTAUSLOMAKETTA ÄLÄKÄ KASTELE SITÄ

Vaikka kysely ei välttämättä vaikutakaan omaan tilanteeseesi, vastaamalla todennäköisesti olet mukana kehittämässä seuraavien ikäluokkien palvelusolosuhteita.

PARHAIMMAT KIITOKSET JO ETUKÄTEEN VASTAUKSISTASI

LIITE 5. Kyselomakkeen yhteisesti kysytyt kysymykset (kys. nrot 1-67) ja vain palveluksen jatkajilta kysytyt kysymykset (kys. nrot. 67-81)

Mustaa yhtä kysymystä kohden vain yksi vaihtoehto

Vastaajan taustatietoja koskevat kysymykset 1 - 19.

1. Sukupuoli

- A. mies
- B. nainen

2. Minkä ikäinen olet

- A. 18 vuotta
- B. 19 vuotta
- C. 20 vuotta
- D. 21 vuotta
- E. 22 vuotta tai vanhempi

3. Keskeyttämishetkellä olin ollut palveluksessa (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.

- A. 0 - 7 vrk
- B. 8 - 14 vrk
- C. 15 - 45 vrk
- D. 46 - 100 vrk
- E. 101 -180 vrk
- F. 181 - 270 vrk
- G. 271 - 362 vrk
- (I. palveluksen jatkaja)

4. Vastaa kohtaan I Varusmiespalveluksen keskeyttämisen/lykkäyksen syy (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.

- A. oma terveydentilani (fyysiset syyt)
- B. oma terveydentilani (mielenterveydelliset syyt)
- C. siviilipalvelukseen hakeutuminen
- D. kansalaisuuden muutos / kaksoiskansalaisuus
- E. taloudelliset syyt (oma/oman perheen tai vanhempien talous)
- F. lähiomaisen terveydentila
- G. alle 45 vrk palvelleena naisasevelvollisen palveluksen keskeyttäminen
- H. huumeiden käyttö
- I. muu syy / (palveluksen jatkaja)

5. Mikä on sotilasarvosi

- A. alokas
- B. jääkäri/sotamies/matruusi (tai muu vastaava)
- C. korpraali/ylimatruusi
- D. RAUK:n oppilas
- E. alikersantti
- F. upseerioppilas
- G. upseerikokelas tai kersantti

6. Mikä oli sotilaskoulutuksesi vaihe (palveluksen) tai palveluksen keskeyttämisen hetkellä

- A. peruskoulutusvaihe (alokaskoulutus)
- B. aliupseerikoulu (RAUK)
- C. reserviupseerikoulu (RUK)
- D. miehistökurssi
- E. miehistön erikoiskoulutusvaihe
- F. jatkokoulutusvaihe

7. Kuinka pitkä matka sinulla on joukko-osastostasi kotipaikkakunnallesi

- A. 9 km tai vähemmän
- B. 10 - 80 km
- C. 81 - 149 km
- D. 150 - 249 km
- E. 250 - 349 km
- F. 350 - 449 km
- G. 450 - 549 km
- H. 550 km tai enemmän

8. Mikä on peruskoulutuksesi

- A. en ole suorittanut peruskoulua loppuun
- B. olen käynyt peruskoulun
- C. lukion opinnot ovat kesken
- D. lukion oppimäärä, mutta ei ylioppilastutkintoa
- E. ylioppilas

9. Mikä on ammattikoulutuksesi (jos sinulla on useampia tutkintoja, merkitse korkein)
- A. minulla ei ole mitään ammatillista koulutusta
  - B. ammattikoulu kesken
  - C. työllisyyskurssi
  - D. oppisopimuskoulutus
  - E. ammattikoulututkinto
  - F. opisto- tai ammattikorkeakoulukoulutus kesken
  - G. opisto- tai ammattikorkeakoulututkinto
  - H. korkeakouluopinnot kesken
  - I. korkeakoulututkinto
10. Millainen on asuinpaikkakuntasi
- A. Suur-Helsingin alue (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen).
  - B. suuri kaupunki 100 000 - 250 000 asukasta (esim. Turku, Tampere, Oulu)
  - C. suurehko kaupunki 30 000 - 100 000 asukasta (esim. Joensuu, Kuopio)
  - D. muu kaupunki 8 000 - 30 000 asukasta (esim. Mäntsälä, Raahe, Karjaa)
  - E. pieni kaupunki 2000 - 8 000 asukasta (esim. Juankoski, Lappajärvi)
  - F. teollisuuskunta 2000 - 8 000 asukasta (esim. Kaavi, Soini)
  - G. maaseutukunta 1000 - 2 000 asukasta (esim. Pelkosenniemi, Maksamaa)
  - H. maaseutukunta 100 - 1 000 asukasta (esim. Velkua, Askainen)
11. Oletko
- A. naimaton
  - B. kihloissa
  - C. avoliitossa
  - D. naimisissa
  - E. leski
  - F. eronnut
12. Isäni, äitini tai muu huoltajani on (tai oli ennen työttömäksi joutumistaan)
- A. ylempi toimihenkilö (johtavassa asemassa / toisen palveluksessa)
  - B. alempi toimihenkilö (ei johtavassa asemassa / toisen palveluksessa)
  - C. maa- tai metsätalousyrittäjä (maanviljelijä)
  - D. muu yrittäjä (oma yritys)
  - E. teollisuus- tai rakennustyöntekijä
  - F. kaupan, liikenteen tai palvelualan työntekijä
  - G. maa- tai metsätaloustyöntekijä
  - H. eläkeläinen
  - I. jokin muu (esim. taiteilija)

13. Juuri ennen varusmiespalvelusta

- A. olin työssä toisen palveluksessa
- B. olin työssä omassa yrityksessä
- C. olin työssä oman perheeni yrityksessä
- D. olin koulussa tai muualla opiskelemassa
- E. olin työssä **ja** opiskelemassa
- F. olin työtön

14. Miten asut

- A. asun vanhempieni (huoltajieni) kanssa
- B. asun yksinhuoltajaäitini kanssa
- C. asun yksinhuoltajaisäni kanssa
- D. asun yksin omassa asunnossa
- E. asun avio-/avopuolisoni kanssa
- F. asun toisen taloudessa (esim. avio- tai avovaimon perhe)
- G. jokin muu asumistapa (esim. yhteisöasuminen)

15. Maksatko itse asumiskuluja (esim. kuukausittain vanhemmillesi tai maksatko itse vuokrasi)

- A. kyllä
- B. en

16. Onko sinulla kulutusluottoja (esim. autolainaa) tai osamaksusopimuksia

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 400 €
- C. kyllä, 400 - 800 €
- D. kyllä, 801 - 1250 €
- E. kyllä, 1251 - 2500 €
- F. kyllä, 2501 - 4000 €
- G. kyllä, yli 4000 €

17. Onko sinulla asuntolainaa.

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 8400 €
- C. kyllä, 8401 - 16 800 €
- D. Kyllä, 16 801- 33 600 €
- E. Kyllä, 33 601 - 50 000 €
- F. kyllä, 50 001 - 67 300 €
- G. kyllä, 67 301 - 84 100 €
- H. kyllä, yli 84 100 €

18. Onko sinulla omaan yritykseeni kohdistuvia lainoja

- A. ei ole
- B. kyllä, alle 8 400 €
- C. kyllä, 8 401 - 16 800 €
- D. kyllä, 16 801- 33 600 €
- E. kyllä, 33 601 - 50 000 €
- F. kyllä, 50 001 - 67 300 €
- G. kyllä, 67 301 - 84 100 €
- H. kyllä, yli 84 100 €

19. Mikä olivat **kuukausitulosi (brutto)** viimeisen **puolen vuoden aikana**(=ennen palvelukseen tuloa)

- A. ei minkäänlaisia tuloja eikä sosiaalietuuksia
- B. vain sosiaalietuudet (esim. työttömyyskorvaus, opintoraha, opintolaina)
- C. ansaitsin 1 - 170 € / kk
- D. ansaitsin 171 - 500 € / kk
- E. ansaitsin 501 - 1 000 € / kk
- F. ansaitsin 1 001 - 1 700 € / kk
- G. ansaitsin 1 701 - 2 500 € / kk
- H. ansaitsin yli 2500 € / kk

Seuraaviin mielipidekysymyksiin 20 - 67 vastataan alla olevan asteikon mukaisesti:

- A = olen täysin samaa mieltä
- B = olen pääosin samaa mieltä
- C = siltä väliltä
- D = olen pääosin eri mieltä
- E = olen täysin eri mieltä

20. Pääsin siihen joukko-osastoon, johon olin halunnut

21. Pääsin siihen aselajiin, johon olin halunnut

22. Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään

23. Harjoitukset olivat hyvin järjestettyjä

24. Keskeytin palveluksen lähiomaiseni sairastumisen vuoksi (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)

25. Sotilaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia

26. Sain riittävästi oikeaa ennakkotietoa varusmiespalvelukseen liittyvistä asioista (harjoitukset, leirit, lomat jne..)

27. Yksikköni ilmapiiri (henki) oli hyvä

28. Keskeytin varusmiespalvelukseni terveydellisistä syistä (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)

29. Varusmiespalvelukseni aikana suhde puolisooni/kumppaniini muuttui paremmaksi
30. Sotilaselämään kuuluvat vapauden rajoitukset eivät vaikuttaneet mielialaani
31. Keskeytin varusmiespalvelukseni koska en päässyt haluamaani koulutukseen (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
32. Tulin hyvin toimeen lähimmän varusmiesesimieheni kanssa
33. Minulla oli varusmiespalveluksen(=alokaskauden) aikana nukkumishäiriöitä
34. Siviilikoulutuksestani johtuen olisin soveltunut paremmin johonkin muuhun tehtävään puolustusvoimissa
35. Minua ärsyttää se, että varusmiehenä jouduin tinkimään henkilökohtaisesta mukavuudestani
36. Kantahenkilökuntaan kuuluvat käyttäytyivät varusmiehiä kohtaan asiallisesti
37. Keskeytin palvelukseni perheeni maatalousyrityksen hoitamisen ongelmien vuoksi (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)

- 38. Olen nähnyt unissani varusmiespalvelukseen liittyviä painajaisia
- 39. Vapaa-ajanviettomahdollisuudet varuskunta-alueella ovat hyvät
- 40. Kantahenkilökunta ei loukannut ihmisarvoani

NYT SINUN PITÄISI OLLA VASTAUSLOMAKKEEN ENSIMMÄISEN PYSTYRIVIN ALAOSASSA. SIIRRY SEURAAVALLE PYSTYRIVILLE.

- 41. Terveystilani oli jo kutsunnoissa sellainen, että palveluksen keskeytyminen oli todennäköistä (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
- 42. Varusmiesesimiehet eivät loukanneet ihmisarvoani
- 43. Varusmiesesimiesten kielenkäytössä oli paljon parantamisen varaa
- 44. Keskeytin varusmiespalvelukseni oman yritykseni taloudellisen tilanteen vuoksi (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
- 45. Jouduin varusmiestoverieni henkisen tai fyysisen painostuksen kohteeksi
- 46. Sotilaselämän muodollisuudet (tervehtiminen, ilmoitukset jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillani
- 47. Keskeytin varusmiespalvelukseni eettisistä syistä (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
- 48. Tunsin olevani erilainen kuin palvelustoverini ja välttelin heitä
- 49. Varusmiesesimieheni olivat huumorintajuisia
- 50. Oppitunnit, opiskelu ja kokeet ahdistivat minua
- 51. Kantahenkilökuntaan kuuluvien kouluttajien kielenkäyttö oli asiallista
- 52. Kasarmiolosuhteissa asuminen ja toimiminen ahdisti minua
- 53. Fyysinen kuntoni parani varusmiespalveluksen(=alokaskauden) aikana
- 54. Esimieheni antoivat tunnustusta hyvistä suorituksista
- 55. Varusmiespalvelukseni keskeytymiseen vaikuttivat olennaisesti uskonnolliset syyt (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
- 56. Sotilaallisten harjoitusten vaatimukset ahdistivat minua
- 57. Varusmiespalvelus(=alokaskausi) oli minulle fyysisesti liian raskasta
- 58. Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt
- 59. Perheeni ja sukulaiseni suhtautuvat myönteisesti maanpuolustukseen ja varusmiespalvelukseen

60. Siviilissä olevat kaverini ja ystäväni suhtautuvat myönteisesti maanpuolustukseen ja varusmiespalvelukseen
61. Mielestäni koululaitos antaa riittävästi tietoa varusmiespalveluksen suorittamisesta
62. Keskeytin varusmiespalvelukseni oman ja/tai perheeni taloudellisen tilanteen vuoksi (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)
63. Tulin varusmiespalvelukseen positiivisin ennakko-odotuksin
64. Tunsin varusmiespalveluksen aikana ahdistuneisuutta päivittäisen rahapulan vuoksi
65. Käytännön harjoitukset paransivat sotilaallisia taitojani
66. Varusmiespalvelus(=alokaskausi) oli minulle henkisesti liian raskasta
67. Siviilipalvelus on minulle oikea vaihtoehto (palveluksen jatkajat vastaavat kohtaan I.)

Seuraavat kysymykset ovat vain palveluksen jatkajille 68-81

68. Alokaskauden koulutusvalinnat onnistuivat kohdaltani niin kuin olin toivonut

Kysymyksissä 68-79 kysellään vastaajan psyykkistä tilaa vastaushetkellä. Nyt vastaus vaihtoehdot ovat A, B, C tai D

69. Oletko viime aikoina pystynyt keskittymään tehtäviisi?

A paremmin kuin tavallisesti
B yhtä hyvin kuin tavallisesti
C huonommin kuin tavallisesti
D paljon huonommin kuin tavallisesti

70. Oletko viime aikoina valvonut paljon huolien takia?

A en ollenkaan
B en enempää kuin tavallisesti
C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
D paljon enemmän kuin tavallisesti

71. Onko Sinusta viime aikoina tuntunut siltä, että Sinusta on hyötyä asioiden hoidossa?

- A enemmän kuin tavallisesti
- B yhtä paljon kuin tavallisesti
- C jonkin verran vähemmän kuin tavallisesti
- D paljon vähemmän kuin tavallisesti

72. Oletko viime aikoina tuntenut pystyväsi tekemään päätöksiä?

- A paremmin kuin tavallisesti
- B yhtä hyvin kuin tavallisesti
- C huonommin kuin tavallisesti
- D paljon huonommin kuin tavallisesti

73. Oletko viime aikoina tuntenut olevasi jatkuvasti yllirasittunut?

- A en ollenkaan
- B en enempää kuin tavallisesti
- C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
- D paljon enemmän kuin tavallisesti

74. Onko Sinusta viime aikoina tuntunut ettet voisi selviytyä vaikeuksistasi?

- A ei ollenkaan
- B ei enempää kuin tavallisesti
- C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
- D paljon enemmän kuin tavallisesti

75. Oletko viime aikoina kyennyt nauttimaan tavallisista päivittäisistä toimistasi?

- A enemmän kuin tavallisesti
- B yhtä paljon kuin tavallisesti
- C vähemmän kuin tavallisesti
- D paljon vähemmän kuin tavallisesti

76. Oletko viime aikoina kyennyt kohtaamaan vaikeuksia?

- A paremmin kuin tavallisesti
- B yhtä hyvin kuin tavallisesti
- C huonommin kuin tavallisesti
- D paljon huonommin kuin tavallisesti

77. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi onnettomaksi ja masentuneeksi?

- A en ollenkaan
- B en enempää kuin tavallisesti
- C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
- D paljon enemmän kuin tavallisesti

78. Oletko viime aikoina menettänyt itsetuottamustasi?

- A en ollenkaan
- B en enempää kuin tavallisesti
- C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
- D paljon enemmän kuin tavallisesti

79. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi arvottomaksi?

- A en ollenkaan
- B en enempää kuin tavallisesti
- C jonkin verran enemmän kuin tavallisesti
- D paljon enemmän kuin tavallisesti

80. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi kaiken kaikkiaan kohtalaisen onnelliseksi?

- A enemmän kuin tavallisesti
- B yhtä paljon kuin tavallisesti
- C vähemmän kuin tavallisesti
- D paljon vähemmän kuin tavallisesti

VIIMEINEN KYSYMYS JÄLJELLÄ!

81. Mihin kuntoryhmään yksikössäsi kuuluit?

- A ensimmäiseen (= 1.joukkue)
- B toiseen (=2.joukkue)
- C kolmanteen (=3.joukkue)
- D neljänteen (=4.joukkue)
- E viidenteen (=5.joukkue)
- F kuudenteen (=6.joukkue)
- G seitsemänteen (7.joukkue)

KIITOS VASTAUKSISTASI. TARKISTA VIELÄ, ETTÄ OLET VASTANNUT KAIKKIIN 68 (palveluksen keskeyttäneet) tai 81 (palveluksen jatkajat) KYSYMYKSEEN

SEURAAVALLE SIVULLE VOIT HALUTESSASI KIRJOITTA VAPAITA KOMMENTTEJA POSITIIVISISTA TAI NEGATIIVISISTA KOKEMUKSISTASI ALOKASKAUDESTA

LIITE 6. GHQ 12 -mittarin osakysymysten vastausjakaumat (N ja %)**1. Oletko viime aikoina pystynyt keskittymään tehtäviisi?**

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
paremmin kuin tavallisesti	7	5,1
yhtä hyvin kuin tavallisesti	109	80,1
huonommin kuin tavallisesti	16	11,8
paljon huonommin kuin tavallisesti	4	2,9
Yhteensä	136	100,0

2. Oletko viime aikoina valvonut paljon huolien takia?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
en ollenkaan	58	42,6
en enempää kuin tavallisesti	52	38,2
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	17	12,5
paljon enemmän kuin tavallisesti	9	6,6
Yhteensä	136	100,0

3. Onko sinusta viime aikoina tuntunut siltä, että Sinusta on hyötyä asioiden hoidossa?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
enemmän kuin tavallisesti	12	8,8
yhtä paljon kuin tavallisesti	92	67,6
jonkin verran vähemmän kuin tavallisesti	24	17,6
paljon vähemmän kuin tavallisesti	8	5,9
Yhteensä	136	100,0

4. Oletko viime aikoina tuntenut pystyväsi tekemään päätöksiä?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
paremmin kuin tavallisesti	18	13,2
yhtä hyvin kuin tavallisesti	103	75,7
huonommin kuin tavallisesti	10	7,4
paljon huonommin kuin tavallisesti	5	3,7
Yhteensä	136	100,0

5. Oletko viime aikoina tuntenut olevasi jatkuvasti ylirasittunut?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
Valid en ollenkaan	33	24,3
en enempää kuin tavallisesti	56	41,2
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	39	28,7
paljon enemmän kuin tavallisesti	8	5,9
Yhteensä	136	100,0

6. Onko Sinusta viime aikoina tuntunut ettet voisi selviytyä vaikeuksista?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
ei ollenkaan	71	52,2
ei enempää kuin tavallisesti	47	34,6
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	10	7,4
paljon enemmän kuin tavallisesti	8	5,9
Yhteensä	136	100,0

7. Oletko viime aikoina kyennyt nauttimaan tavallisista päivittäisistä toimitasi?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
enemmän kuin tavallisesti	12	8,8
yhtä paljon kuin tavallisesti	78	57,4
vähemmän kuin tavallisesti	29	21,3
paljon vähemmän kuin tavallisesti	17	12,5
Yhteensä	136	100,0

8. Oletko viime aikoina kyennyt kohtaamaan vaikeuksia?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
paremmin kuin tavallisesti	20	14,7
yhtä hyvin kuin tavallisesti	97	71,3
huonommin kuin tavallisesti	14	10,3
paljon huonommin kuin tavallisesti	5	3,7
Yhteensä	136	100,0

9. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi onnettomaksi ja masentuneeksi?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
en ollenkaan	60	44,1
en enempää kuin tavallisesti	37	27,2
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	30	22,1
paljon enemmän kuin tavallisesti	9	6,6
Yhteensä	136	100,0

10. Oletko viime aikoina menettänyt itseluottamustasi?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
en ollenkaan	77	56,6
en enempää kuin tavallisesti	36	26,5
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	16	11,8
paljon enemmän kuin tavallisesti	7	5,1
Yhteensä	136	100,0

11. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi arvottomaksi?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
en ollenkaan	80	58,8
en enempää kuin tavallisesti	30	22,1
jonkin verran enemmän kuin tavallisesti	21	15,4
paljon enemmän kuin tavallisesti	5	3,7
Yhteensä	136	100,0

12. Oletko viime aikoina tuntenut itsesi kaiken kaikkiaan kohtalaisen onnelliseksi?

	Lukumäärä (N)	Prosentti (%)
enemmän kuin tavallisesti	14	10,3
yhtä paljon kuin tavallisesti	84	61,8
vähemmän kuin tavallisesti	27	19,9
paljon vähemmän kuin tavallisesti	11	8,1
Yhteensä	136	100,0

LIITE 7. Kysymysten väliset korrelaatiot

Correlations

	Sopeuduin hyvin varuskuntaelämään	Sotiaallisen täsmällisyyden noudattaminen tuotti minulle vaikeuksia	Minulla oli varusmiehenä joulukuun alkuna nukkumishäiriöitä	Minua arsyttää se, että varusmiehenä joulukuun alkuna nukkumishäiriöitä	Kantatienkunta ei loukannut ihmisarvoani	Sotiaselämäni muodoillisuudet (tervehittiminen, ilmoitukset, jne.) saivat minut olemaan jatkuvasti varuillaan	Oppitunnit, opiskelu ja kokeet andistivat minua	Kasarmioasunin ja toimiminen andisti minua	Sotiaallisten harjoitusten vaatimukset andistivat minua	Varusmiehenä joulukuun alkuna nukkumishäiriöitä	Varusmiehenä joulukuun alkuna nukkumishäiriöitä	Olin palvelusaikana ruumiillisesti ja henkisesti hyvin väsynyt	Tunsin varusmiehenä andistuneita päteviä rahapulan takia	Varusmiehenä joulukuun alkuna nukkumishäiriöitä
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1	-.495**	-.467**	-.344**	-.459**	-.430**	-.442**	-.645**	-.617**	-.413**	-.554**	-.248**	-.248**	-.674**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.495**	1	-.395**	-.398**	-.359**	-.366**	-.323**	-.558**	-.575**	-.325**	-.505**	-.249**	-.249**	-.565**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	262	262	261	262	262	262	262	262	260	262	262	262	262	261
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.467**	-.395**	1	-.274**	-.297**	-.341**	-.465**	-.553**	-.504**	-.360**	-.507**	-.255**	-.255**	-.511**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	263	261	263	263	263	263	263	263	261	263	263	263	263	262
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.344**	-.398**	-.274**	1	-.240**	-.261**	-.223**	-.417**	-.415**	-.212**	-.390**	-.260**	-.260**	-.336**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.459**	-.359**	-.297**	-.240**	1	-.321**	-.245**	-.397**	-.430**	-.199**	-.395**	-.320**	-.320**	-.474**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.430**	-.366**	-.341**	-.321**	-.321**	1	-.323**	-.472**	-.465**	-.240**	-.413**	-.273**	-.273**	-.463**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.442**	-.323**	-.465**	-.223**	-.245**	-.323**	1	-.524**	-.551**	-.324**	-.407**	-.361**	-.361**	-.467**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.645**	-.558**	-.553**	-.417**	-.397**	-.472**	-.524**	1	-.677**	-.423**	-.638**	-.315**	-.315**	-.684**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.617**	-.575**	-.504**	-.415**	-.430**	-.465**	-.551**	-.677**	1	-.565**	-.601**	-.320**	-.320**	-.707**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	262	260	261	262	262	262	262	262	262	262	262	262	262	262
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.413**	-.325**	-.360**	-.212**	-.199**	-.240**	-.324**	-.423**	-.565**	1	-.510**	-.164**	-.164**	-.517**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.554**	-.505**	-.507**	-.390**	-.395**	-.413**	-.407**	-.638**	-.601**	-.510**	1	-.278**	-.278**	-.676**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	262	263	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.248**	-.249**	-.255**	-.260**	-.320**	-.320**	-.320**	-.315**	-.320**	-.164**	-.278**	1	1	-.261**
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	264	264	264	264	264	264	264	264	262	264	264	264	264	263
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-.674**	-.565**	-.511**	-.336**	-.474**	-.463**	-.467**	-.684**	-.707**	-.517**	-.676**	-.261**	-.261**	1
Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	263	261	262	263	263	263	263	263	262	263	263	263	263	263

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).